dusului național pînă în 1970". Același corespondent scrie : „Independența și suveranitatea națională, drepturi egale, neamestecul în treburile interne și respectarea integrității teritoriale — sînt incluse în rezoluția adoptată în unanimitate..."

Sub semnătura trimisului său special la București, David Binder, ziarul *New York Times* publică o corespondență în care anunță componența Comitetului Executiv și a Prezidiului Permanent al Comitetului Central. Se relatează, de asemenea, despre adoptarea Moțiunii de solidaritate cu lupta poporului vietnamez. Sînt redate pasaje din cuvîntarea de încheiere a Congresului, rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ziarul arată că atît moțiunea cît și cuvîntarea de închidere au fost întîmpinate de participanți cu aplauze prelungite. Ediția europeană a ziarului *New York Times* și-a informat cititorii despre încheierea Congresului, publicînd de asemenea un editorial în care este comentat acest important eveniment din viața poporului român.

Daily Worker, Times, Economist, Scotsman, Guardian, Statist, Postul de radio *B.B.C., Observer* — iată o listă incompletă a ziarelor britanice care s-au ocupat de Congresul al IX-lea al P.C.R. subliniind importanța acestui eveniment în viața internă a României și implicațiile lui internaționale. „Linia generală atît în politica externă cît și în economia internă va fi continuată cu hotărîre" — scrie *Times.* Iar agenția *Reuter* apreciază : „România, cu zăcămintele sale de petrol, recoltele bogate, mineralele, este una din țările răsăritene cele mai bogate. Programul de dezvoltare industrială este unul dintre cele mai ambițioase dar și unul dintre cele care au obținut cel mai mare succes".

Într-o corespondență din București, semnată de John Rutherford, săptămînalul *Observer* scrie despre modul în care s-au desfășurat lucrările Congresului, menționînd importanța acordată principiului conducerii colective, relațiilor cu țările socialiste și cu celelalte țări ale lumii. Referindu-se la realizările oamenilor muncii din România, săptămînalul scrie : „Succesul lor este, fără îndoială, substanțial".

Trimisul special al ziarului *Daily Telegraph,* Blake Baker, informează în felul următor cititorii : „Intensificarea programului de industrializare a României, cu accentul pe energia electrică și pe o nouă industrie siderurgică, va fi înfăptuită în cadrul unui plan de cinci ani. Conducătorii comuniști îl apreciază ca o piatră de temelie a independenței politice...". Majoritatea ziarelor britanice insistă asupra importanței prezenței la Congres a unui număr mare de delegați.

Ziarul italian *Unità* pune accent în corespondența sa din București pe unitatea manifestată în lupta împotriva imperialismului. „Vorbitorii au confirmat ideea unității ca premisă absolut necesară pentru a înfrunta imperialismul" — scrie trimisul special al ziarului, Sergio Mugnai, trecînd în revistă rapoartele prezentate, precum și saluturile adresate de partidele comuniste și muncitorești, de alte partide democratice.

Dintre articolele consacrate Congresului și publicate în alte țări europene, spicuim : În Olanda, ziarul *Die Waarheid* scrie : „În actualul plan de stat s-a prevăzut un ritm de creștere a industriei de 13 la sută. S-a atins însă un ritm de 14,4 la sută. Avînd în vedere aceste realizări, se poate vorbi de un mare succes al economiei Republicii Populare Române... industria grea s-a dezvoltat mai repede, dar nici cea ușoară nu a rămas în urmă... cumpărarea de mărfuri s-a dublat în România, ceea ce înseamnă o mare creștere a puterii de cumpărare în această țară". Sau opinia ziarului catolic flamand *Het Belang van Limburg* : „O țară, care imediat după război a fost numai agrară, a devenit o forță industrială de valoare primordială ; în acest an partea industrială în totalul producției sociale s-a ridicat pînă la 60 la sută. Producția industrială globală este de altfel de 9,5 ori mai mare decît în 1938". Influentul cotidian elvețian *Neue Zürcher Zeitung* : „În progresul economic și în continua industrializare cu pivotul ei principal — industria grea — conducerea de partid română vede în același timp și o afirmare a națiunii române pe plan internațional. Cu toate că se prevede o creștere cu peste 25 la sută a investițiilor, o atenție foarte mare se va acorda îmbunătățirii nivelului de trai. În anii următori se vor majora toate categoriile de pensii, de asemenea va fi introdus un sistem de pensii pentru țăranii colectiviști".

Ziarul *Volksstimme,* în articolul intitulat „P.C.R. va lupta și pe mai departe pentru întărirea unității mișcării comuniste", informează despre alegerea Comitetului Central al P.C.R. și a Comitetului Executiv și alegerea în unanimitate a tovarășului Ceaușescu în funcția de secretar general al C.C. al P.C.R. Ziarul subliniază că cuceririle istorice ale poporului român, profundele transformări în economia țării, în structura societății, în viața oamenilor muncii confirmă justețea liniei politice a partidului, care se călăuzește în activitatea sa după învățătura marxist-leninistă adaptată în mod creator la condițiile țării. De asemenea, în articol se spune : „P.C.R. își va aduce și pe mai departe contribuția la întărirea unității partidelor comuniste și muncitorești, la întărirea unității țărilor sistemului mondial socialist, cauzei victoriei socialismului și păcii. România va continua actuala politică de apărare a păcii, destinderii internaționale și dezvoltării colaborării între popoare". Sau un alt ziar austriac *Wiener Zeitung* : „Independența națională, suveranitatea, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne și respectarea integrității teritoriale constituie principii subliniate în mod deosebit în rezoluție". De asemenea, dezvoltarea economică : „Planul economic pentru anii 1966—1970 adoptat de Congres prevede o dezvoltare impetuoasă a industriei grele".

Un editorial al ziarului finlandez *Suomen Sosialidemokraeti* subliniază ritmul de dezvoltare economică a României, dînd ca exemplu în acest sens construirea Combinatului siderurgic de la Galați. În general, presa finlandeză s-a referit pe larg la creșterea economică a țării noastre, menționînd ritmul anual de creștere de peste 14 la sută, „ritm nemaiîntîlnit în dezvoltarea economică a altor țări".

După ce arată că documentele Congresului au fost adoptate în unanimitate, ziarul *Avghi* se referă la contribuția P.C.R. la consolidarea unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale și a sistemului mondial socialist. Ziarul *Ethnos* scrie : „Congresul Partidului Comunist pune bazele unui nou pas gigantic spre bunăstare". Sînt publicate apoi pasaje din raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu ilustrînd creșterea producției industriale a României în perioada 1959—1965 și ritmul mediu anual de creștere a acestei producții.

În tot cursul lucrărilor Congresului, ziarul algerian *El Mudjahid* a publicat articole despre desfășurarea sa. Într-unul din ultimele articole, ziarul scrie : „Bilanțul celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, încheiat după o săptămînă de lucru, este cît se poate de pozitiv atît pe plan intern cît și pe plan extern. Aceasta este părerea majorității observatorilor prezenți la București... Pe plan economic, cifrele expuse dovedesc faptul că această politică de independență națională înregistrează un succes deplin. Indicii de dezvoltare se află în continuu progres, iar prevederile planului de șase ani au fost depășite în toate sectoarele...".

In Asia, presa indoneziană și birmaneză, precum și ziare din alte țări a subliniat importanța prevederilor conținute în documentele Congresului : „Venitul național a atins proporții cu care România se poate mîndri pe bună dreptate" — scrie ziarul *The Birman.*

Congresul a prilejuit ziarelor uruguaiene ca *El Debate* publicarea unor informații, articole și reportaje despre România. *La Ideea* a publicat o pagină și jumătate dedicată României, ilustrînd dezvoltarea industrială, a învățămîntului, lărgirea bazei materiale a științei și succesele în domeniul artei.

Ecourile latino-americane relevă, de asemenea — așa cum face *Coriere da Manha* — principiile călăuzitoare ale politicii externe a României.

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

GENEVA

Reluarea lucrărilor Comitetului celor 18

După o întrerupere de aproape zece luni, la 27 iulie Comitetul celor 18 state pentru dezarmare şi-a reluat lucrările la Geneva.

Ştirea cu privire la reluarea tratativelor de dezarmare a fost întîmpinată de opinia publică cu satisfacţia care decurge din dorinţa popoarelor de a se întreprinde paşi concreţi în direcţia destinderii încordării internaţionale şi încetării cursei înarmărilor.

În acelaşi timp, nu se poate trece peste faptul că această nouă tentativă de a se realiza progrese în acest sens are loc în condiţii care, chiar şi după aprecierile cele mai optimiste, nu pot fi considerate ca fiind prea favorabile.

Corespondentul agenţiei *U.P.I.* la Geneva este de părere că „şansele unor tratative reale sînt aproape inexistente... atîta timp cît continuă războiul din Vietnam". *New York Herald Tribune*, într-un editorial dedicat reluării tratativelor de la Geneva, subliniază că „perspectivele sînt puţin strălucite, dar ele trebuie totuşi urmărite cu toată tăria de care poate să dea dovadă conferinţa celor 18".

Istoria tratativelor de dezarmare a cunoscut şi alte situaţii tulburi, poate chiar mai profunde. Iar uneori s-au obţinut rezultate atunci cînd ele au fost aşteptate cel mai puţin.

Întrebat de ziarişti care sînt după părerea sa şansele tratativelor, reprezentantul sovietic S. Ţarapkin declara, la sosirea sa la Geneva, că este foarte greu de răspuns la această întrebare şi adăuga: „În actuala situaţie internaţională este foarte greu să se prezică ceva".

Comitetul celor 18 state a fost convocat ca urmare a rezoluţiei adoptate de Comisia de dezarmare a O.N.U., care şi-a încheiat recent lucrările la New York. După cum se ştie, o serie de state printre care U.R.S.S., Franţa, Cehoslovacia, Polonia, România etc. s-au abţinut de la votarea acestei rezoluţii deoarece ea nu ţinea seama de punctul de vedere al tuturor părţilor implicate în tratativele de dezarmare. Recomandările pe care comisia de dezarmare (compusă din toate cele 114 state membre ale O.N.U.) le-a făcut Comitetului celor 18 ar fi putut constitui un stimulent pentru lucrările acestuia dacă ar fi cuprins toate măsurile care prezintă cu adevărat importanţă şi urgenţă în condiţiile actuale. În lipsa unor asemenea recomandări, Comitetul celor 18 va trebui să reanalizeze cu toată seriozitatea asemenea măsuri ca interzicerea folosirii armelor nucleare, retragerea trupelor de pe teritoriul altor state şi desfiinţarea bazelor militare străine.

Din ştirile de presă şi comentariile apărute pe marginea reluării lucrărilor de la Geneva,rezultă că Occidentul ar dori ca discuţiile să se poarte în principal asupra a două probleme: nediseminarea armelor nucleare şi extinderea Tratatului de la Moscova în aşa fel încît să cuprindă şi mediul subteran.

În cercurile guvernului laburist britanic s-a făcut mare vîlvă în jurul unor aşazise noi propuneri pe care Anglia intenţionează să le prezinte la Geneva în problemele nediseminării, reducerii armamentelor nucleare şi zonelor denuclearizate.

Acestea, precum şi alte propuneri occidentale, au făcut obiectul discuţiilor unei şedinţe speciale a Consiliului permanent al N.A.T.O. Scopul şedinţei a fost în fapt coordonarea poziţiei occidentale faţă de dezarmare, necesară mai ales ca urmare a faptului că Franţa, la fel ca şi în trecut, nu va participa nici de astădată la tratativele de la Geneva. (Cele patru ţări occidentale care participă la lucrări sînt: S.U.A., Anglia, Canada şi Italia.)

În ceea ce priveşte ţările neangajate membre ale Comitetului celor 18 (Birmania, Brazilia, Etiopia, India, Mexic, Nigeria, R.A.U. şi Suedia) potrivit unor comentarii transmise de agenţiile occidentale de presă din Geneva „ele consideră actuala repriză a tratativelor de dezarmare drept cea mai importantă dintre sesiunile acestei conferinţe care durează de trei ani. După părerea reprezentanţilor acestor ţări, există indicii că la această sesiune se vor realiza unele progrese".

Delegaţiile ţărilor neangajate şi-au adus o contribuţie substanţială la lucrările conferinţei de dezarmare. Este de aşteptat ca şi în această etapă, eforturile lor în direcţia găsirii unei baze rezonabile pentru un acord vor continua.

Pentru întreaga omenire este astăzi mai necesară decît oricînd adoptarea unor măsuri reale pe calea destinderii şi dezarmării.

Aşa cum se arăta în raportul prezentat de tov. N. Ceauşescu la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., „ţara noastră militează pentru încetarea cursei înarmărilor şi înfăptuirea dezarmării, pentru crearea de zone denuclearizate, pentru interzicerea necondiţionată a folosirii armelor atomice şi distrugerea totală a stocurilor existente... pentru lichidarea oricăror blocuri militare... pentru desfiinţarea bazelor militare şi retragerea tuturor trupelor aflate pe teritoriul altor state". Realizarea unor asemenea măsuri ar avea o deosebită importanţă mai ales în condiţiile actuale, ar fi de natură să contribuie în mod substanţial la îmbunătăţirea climatului internaţional, la reducerea pericolului unui război nuclear.

V. BARBU

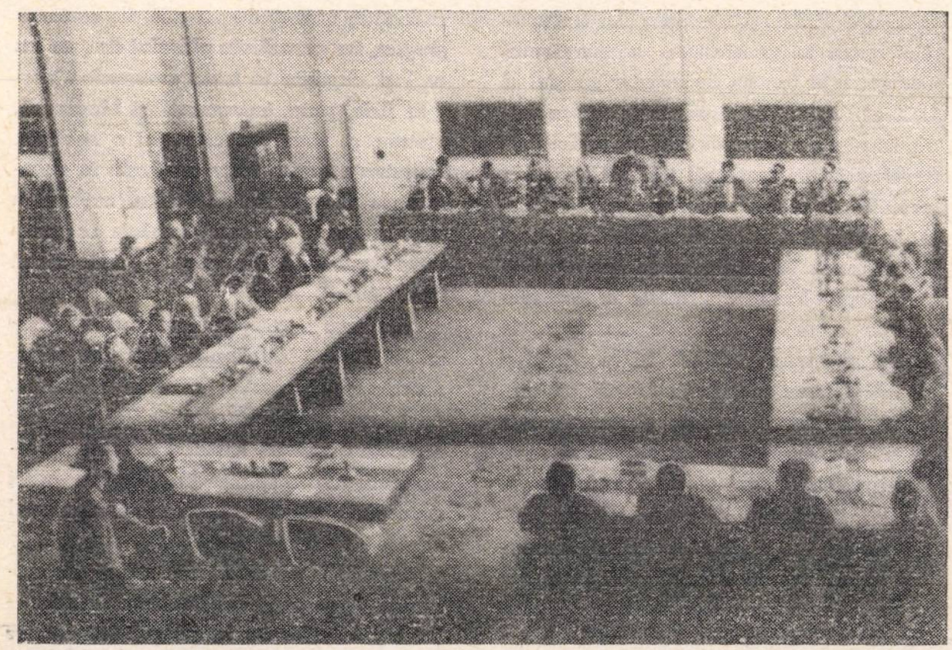

Şedinţa de deschidere a lucrărilor

WASHINGTON

Continuarea escaladării

După cinci zile de consultări intense pe care le-a avut la Washington şi la reşedinţa de la Camp David cu principalii săi consilieri şi colaboratori, cu vîrfurile militare şi liderii din Congres, preşedintele Johnson a ţinut miercuri o conferinţă de presă radio televizată pentru a anunţa hotărîrile privitoare la intensificarea războiului din Vietnam. Declarînd că „Statele Unite nu vor da înapoi în Vietnam", el a enumerat următoarele acţiuni: 1) creşterea numărului înrolărilor lunare de la 17 000 la 30 000, „pentru a compensa plecările de unităţi spre Vietnam"; 2) „sporirea imediată" a efectivelor americane din Vietnamul de sud de la 75 000 la 125 000 (observatorii afirmă că pentru întreg anul 1965 cifra fixată ar fi de cel puţin 200 000); 3) cererea de noi credite pentru finanţarea „efortului militar sporit" din Vietnam. Deci nici o surprinză. Aceasta este „decizia gravă" la care preşedintele Johnson s-a referit încă în conferinţa de presă ţinută la 13 iulie şi care reprezintă în fond o nouă accentuare a politicii agresive americane în Vietnam. Este vorba, practic, de continuarea escaladării, „această capcană", cum o califica *New York Times* care obligă la o adevărată supralicitare permanentă. Într-un interviu acordat în exclusivitate săptămînalului *Newsweek*, preşedintele Johnson prezenta din nou ca argumente „angajarea istorică" a politicii americane în Vietnam. „Eisenhower a declarat că vom ajuta Vietnamul — a spus el. Senatul a aprobat tratatul S.E.A.T.O. Preşedintele Kennedy a trimis

33 de mii de oameni în Vietnam, iar eu am trimis alţii...".

Numai că aci se impune o scurtă precizare. Efectivele militare americane din Vietnam au crescut în timpul actualei Administraţii de la 33 de mii la aproximativ 200 de mii, dacă includem planurile devenite oficiale privind trimiterea de noi trupe. Apoi, bipartizanismul este invocat nu numai ca argument istoric, ci este folosit şi ca un sprijin suplimentar. Astfel, Casa Albă a consemnat faptul că preşedintele Johnson a avut în toate aceste zile ale consultărilor sale diplomatico-militare, contacte frecvente cu fostul preşedinte Eisenhower.

Actuala activitate desfăşurată la Washington depăşeşte totuşi seria obişnuitelor consultări diplomatico-militare urmate de tot atîtea hotărîri obişnuite privind sporirea forţelor militare în Vietnam. Examinînd ştirile publicate de presa americană „pentru a pregăti opinia publică" *(France Presse)*, se poate în mod legitim trage concluzia că este vorba de adoptarea unei noi strategii în războiul din Vietnam.

Observatorii politici informaţi susţin că această strategie comportă un plan în trei etape pregătit de experţii din Pentagon. Prima etapă s-ar limita la multiplicarea celor nou enclave costiere (Hue, Da Nang, Ciu Lai, Quang Ngai, Qui Nhon, Nhatrang, Cam Ranh, Phan Thiet, Vung Than), legarea lor într-un dispozitiv unic. A doua etapă ar presupune acţiuni de pătrundere, pornind de la aceste baze spre frontiera laoţiană şi, în sfîrşit, a treia — o ofensivă generalizată împotriva forţelor patriotice. Planul respectiv este subordonat sporirii forţelor militare americane în raport cu efectivul presupus al forţelor patriotice. Creşterea efectivelor militare americane în Vietnam este prezentată de către presă şi oficialităţi ca fiind legată de stabilirea unui raport între forţele patriotice, pe de o parte, şi trupele americano-guvernamentale, pe de altă parte. Actuala proporţie este neconvenabilă, scrie *New York Times*. După întoarcerea lui McNamara a apărut ideea stabilirii unui raport de 10 la 1. Ce presupune aceasta? McNamara apreciază efectivul trupelor forţelor patriotice la aproximativ 165 000. Trupele de la Saigon numără în prezent 550 000 de soldaţi şi ofiţeri. Încercarea de a traduce în viaţă raportul preconizat „necesar pentru a ţine în frîu pe insurgenţi" *(France Presse)*, presupune ca efectivul forţelor americane, împreună cu cele de la Saigon, să se ridice la aproximativ un milion şi jumătate de oameni. Această creştere poate fi însă realizată, subliniază aceiaşi experţi, numai pe seama trupelor americane, întrucît de peste două luni de zile, în ciuda eforturilor, camarila de la Saigon nu a reuşit să înroleze 120 de mii de noi soldaţi, aşa cum şi-a propus. Recent, un grup de recruţi sud-vietnamezi a fost îmbarcat pe un vas. Căutînd să scape de recrutare, majoritatea s-a aruncat în mare, 39 dintre ei înecîndu-se. Faptul a fost apreciat ca o dovadă elocventă a refuzului populaţiei sud-vietnameze de a sprijini războiul dus de americani.

Toate acestea arată că recentele sporiri de trupe în Vietnamul de sud apar, în momentul dat, ca o etapă dintr-un plan de mari proporţii, definit de specialişti ca o „coreenizare" a războiului din Vietnam în sensul angajării unor efective nelimitate. Concluzia o prezintă astfel *New York Times*: „Unii observatori consideră că situaţia se înrăutăţeşte din ce în ce, chiar mai repede decît s-a presupus şi că strategia stabilizării şi escaladării treptate va fi înlocuită în cel mai apropiat viitor cu o rapidă introducere în luptă a unor forţe americane numeroase". Cifra? Ziarul o apreciază între 150 000—500 000 de oameni. Toate acestea explică perspectiva chemării sub drapel a rezerviştilor şi gărzii naţionale.

Evenimentele accentuează polarizarea din ce în ce mai accentuată a opiniilor în viaţa politică americană. Pe de o parte, asistăm la supralicitarea de către cercurile extremiste a politicii dusă de Administraţie. Liderii republicani din Congres au cerut în ultimele zile „o mai mare hotărîre" în politica dusă în Vietnam. Declaraţiile lui Dirksen, liderul minorităţii din Senat, şi ale lui Gerald Ford, liderul minorităţii din Camera Reprezentanţilor, demonstrează încercarea cercurilor politice extremiste de a condiţiona sprijinul lor pentru politica Administraţiei de o angajare militară tot mai profundă în războiul din Vietnam. Fostul vicepreşedinte Nixon a cerut bombardarea tuturor bazelor de aprovizionare, inclusiv a celor situate în apropiere de Hanoi. El a preconizat „utilizarea la maximum" a marinei şi aviaţiei americane în războiul din Vietnam.

— Unde au dispărut? Acum un minut erau aici...
(Din NATIONAL GUARDIAN, Londra)

Pe de altă parte, nemulţumirea provocată de actuala politică în Vietnam se reflectă larg în cercuri tot mai diverse din Statele Unite. În ultimul număr al revistei *Fortune* unul din redactorii acesteia, Charles Murphy, reîntors dintr-o vizită în Vietnam, califică drept „absurdă" folosirea soldaţilor americani în războiul din Vietnam. Sondajele Gallup indică o scădere a adeziunii la politica Administraţiei. Unii cunoscători ai politicii în Vietnam susţin că la un moment dat preşedintele şi consilierii săi vor trebui să se întrebe de ce totul merge prost — fie sub Henri Cabot-Lodge, fie sub Maxwel Taylor, de ce de-a lungul anilor toate planurile au eşuat unul după altul. Toate astea s-au petrecut „nu din cauză că nu am încercat. Nu din cauză că liderii militari şi civili nu au fost conştiincioşi şi pricepuţi în specialitatea lor, ci pentru că lucrurile stau ca şi cum ne-am fi propus să realizăm cvadratura cercului sau mişcarea perpetuă, sau o viaţă de două sute de ani. Ne-am trasat o sarcină care este imposibil de realizat. Este o sarcină imposibilă ca Statele Unite să ajungă dincolo de Oceanul Pacific şi să determine bazele constituţionale ale unei ţări din Asia..." *(New York Herald Tribune)*. Iar într-un alt articol, acelaşi ziar conchide: „Vom fi mult mai aproape de marginea prăpastiei dacă vom transforma intervenţia noastră pentru sprijinirea guvernului de la Saigon într-un război american împotriva Vietcongului şi Hanoiului".

Sergiu VERONA

Săptămîna trecută în Vietnamul de sud

În conferinţa sa de presă din 26 iulie, purtătorul de cuvînt militar american de la Saigon a anunţat că forţele patriotice „şi-au intensificat sensibil" acţiunile. El a menţionat atacurile din apropierea oraşului Saigon, atacurile în provincia Long An şi în apropiere de Binh Chanh. Purtătorul de cuvînt a precizat: „Pierderile în rîndul trupelor guvernamentale au fost grele".

Declaraţia nu mai constituie un fapt izolat în panorama zilnică a vieţii politice din Vietnamul de sud. Ofensiva forţelor patriotice, prezenţa şi atacurile lor fulger în majoritatea regiunilor ţării se dovedeşte a fi foarte eficientă. Luptele duse se termină aproape invariabil în favoarea unităţilor Armatei de Eliberare Naţională din Vietnamul de sud. Trimişii cotidienelor americane recunosc situaţia dezastruoasă şi scriu cam în felul următor: „Saigonul a devenit o capitală fără ţară" **(New York Herald Tribune)**. Majoritatea drumurilor şi şoselelor strategice din Vietnamul de sud se află sub controlul forţelor patriotice. Reprezentantul Frontului Naţional de Eliberare la Moscova — Dang Quang Minh, arăta că a fost făcută impracticabilă autostrada nr. 13, care leagă oraşele Dia Dinh şi Loc-Ninh; autostrada nr. 14, care parcurge regiunea muntoasă Tai-Nguyen; autostrada nr. 15, de la Bien Hoa la Ba Ria; autostrada nr. 19 care trece de la Quy Niun la baza americană de la Pleiku.

Pentru a ajunge la baza de la Pleiku săptămîna aceasta un convoi cu alimente a fost escortat de 5 mii de soldaţi şi de escadriile de bombardiere strategice B-52. Această escortă cu totul neobişnuită se adauga altor 5 mii de soldaţi care săptămîna trecută, făcînd o tentativă similară, au rămas pe poziţii de-a lungul şoselei.

În schimb pe autostrada nr. 13, cu toate încercările de a o „redeschide", la Saigon s-a anunţat că nici un transport şi nici o mişcare de trupe pe această porţiune nu este posibilă.

Tot săptămîna aceasta a fost din nou atacată de către forţele patriotice puternica bază americană de la Bien Hoa.

Atacul cel mai apropiat de Saigon de la începutul războiului a avut loc noptile trecute, cînd patrioţii au atacat postul de la Ba Ta. Toată noaptea — scriu corespondenţii de la Saigon — în oraş a putut fi auzit tirul de artilerie şi zgomotul elicopterelor care au încercat să aducă întăriri garnizoanei postului. Dimineaţa exploziile continuau. În cele din urmă rămăşiţele garnizoanei au părăsit postul. Postul de la Ba Ta este situat la 13 kilometri de Saigon. Pînă nu de mult punctul cel mai apropiat atacat de către forţele patriotice era la 20 de km de oraş. Pe şoseaua care leagă Saigonul de Binh Chanh au fost aruncate în aer două poduri.

În aceeaşi noapte — vineri — în provincia Dinh Tuong, la 100 de km sud-est de Saigon, aceeaşi operaţie a fost repetată împotriva posturilor Thoi Trung şi Thoi Dong precum şi împotriva reşedinţei districtului Giao Duc. În nordul Vietnamului de sud, în provincia Quang Nam, la 40 de km sud-est de importanta bază Da Nang, trei grupuri ale forţelor patriotice au atacat reşedinţa districtului Quang Duc. Comunicatul difuzat la Saigon menţiona laconic: „Pierderi serioase".

„Vietcongul este mai puternic în prezent decît a fost cu şase luni în urmă". Declaraţia aparţine uneia din cele mai înalte personalităţi militare americane — amiralul Sharp, comandantul forţelor din Pacific, care s-a aflat timp de o săptămînă în Vietnam.

NEW YORK

Problema dominicană în Consiliul de Securitate

Consiliul de Securitate s-a întrunit joi pentru a dezbate încă o dată situaţia din Republica Dominicană. Aceasta, deşi reprezentantul S.U.A. a declarat pînă în ultimul moment că nimic nu justifică această reuniune. Reuniunea a avut loc, iar reprezentantul american a avut neplăcerea să constate că retragerea forţei O.S.A. este cerută nu numai de delegatul guvernului constituţionalist, dar şi de reprezentantul guvernului „de reconstrucţie naţională" al generalului Imbert Barreras. Concluzia diplomatului american după aceste demersuri, a fost că utilitatea prezenţei trupelor interamericane a primit o nouă confirmare, întrucît „cele două părţi doresc plecarea trupelor O.S.A. pentru a reîncepe lupta". Afirmaţia pare să fie pe jumătate adevărată ; un manifest al guvernului lui Barreras afirma că singura soluţie a crizei ar reprezenta-o „distrugerea fizică a focarului subversiunii printr-o ofensivă, un asediu, sau o combinaţie a acestora două".

Platon Morozov (U.R.S.S.), care a prezidat lucrările Consiliului de Securitate, a criticat intervenţia americană şi genocidul practicat de trupele generalului Imbert (şi confirmat de experţii O.S.A.). El a prezentat o moţiune, unanim acceptată, prin care se recomandă respectarea acordului de încetare a focului şi este condamnată violarea drepturilor omului ; de asemenea se consideră necesară urmărirea în continuare a evenimentelor şi, în acest sens, se cere secretarului general (prin intermediul reprezentantului său personal Jose Antonio Mayobre) să prezinte periodic rapoarte asupra situaţiei.

În timp ce în Republica Dominicană se produceau, sporadic, incidente, iar formarea unui guvern provizoriu era departe de a înregistra progrese (s-a anunţat chiar că Eduardo Read Barreras a renunţat să candideze ca vicepreşedinte al unui eventual guvern provizoriu (recomandat de O.S.A.) — s-a anunţat amînarea conferinţei interamericane proiectată pentru 4 august, la Rio de Janeiro. Conferinţa urma să înceapă la 20 mai şi a fost amînată, prima dată, din cauza situaţiei din Republica Dominicană. Motivul celei de a doua amînări este indiscutabil acelaşi ; lunile care au trecut au dus însă la delimitarea unor poziţii diferite faţă de criza dominicană precum şi în două probleme adiacente : crearea unei forţe interamericane permanente, precum şi revizuirea Cartei O.S.A. Crearea forţei interamericane este o idee a Departamentului de Stat, deşi în ultima vreme guvernul brazilian o promovează cu mult zel. Este firesc ca statele care au dezaprobat intervenţia în Republica Dominicană să dezaprobe şi crearea unei forţe permanente a cărei misiune nu ar putea să o constituie decît intervenţii similare ; de curînd, guvernul mexican a făcut o declaraţie explicită în acest sens. În acelaşi timp, Washingtonul, animat de dorinţa de a nu contribui la crearea unui nou teren de dispută, făcea cunoscut că o hotărîre în acest sens nu ar putea fi adoptată decît în cadrul unei conferinţe special convocată. Argumentul reprezintă de fapt o amînare **sine die** a discutării proiectului.

Votul în Organizaţia Statelor Americane : — Da ! Da ! Da ! (Din **Toronto S.ar,** Canada)

Guvernele preocupate de modificarea Cartei O.S.A. sînt în primul rînd acelea nemulţumite de politica S.U.A. în Republica Dominicană şi de mecanismul care a făcut posibilă asocierea organizaţiei interamericane la politica de intervenţie. Tocmai acest mecanism este vizat prin proiectele de modificare a Cartei. Şi în acest caz, Departamentul de stat a executat eschiva *„necesităţii unei conferinţe speciale"*. În acelaşi timp guvernul chilean evident interesat de revizuirea Cartei O.S.A. — continuă consultările interamericane începute în ajunul turneului european al preşedintelui Frei. Itinerarul preşedintelui a fost de altfel completat de vizita în Peru şi Venezuela. La Caracas, Frei a obţinut adeziunea preşedintelui Leoni la ideea necesităţii de a se aduce modificări Cartei interamericane.

De rutină sau cu un caracter excepţional, conferinţa O.S.A. va avea loc, probabil, în noiembrie ; „cel mai tîrziu în noiembrie", doreşte Departamentul de Stat ; „cel mai devreme în noiembrie", spun observatorii care amintesc că reuniunea amînată va trebui să aştepte trecerea efervescenţei electorale pe care o va cunoaşte în toamna aceasta Brazilia (vor fi aleşi guvernatorii a 11 state). Oricum, problema dominicană — care reprezintă, scria cotidianul francez *Le Monde*, „un episod al unei crize care zguduie întregul continent" — va fi prezentă în preocupările participanţilor.

N. PĂTRAŞCU

BRUXELLES

Criza Pieţei comune

Una din cele mai scurte sesiuni a Consiliului ministerial al C.E.E. s-a desfăşurat în după-amiaza zilei de 26 şi dimineaţa de 27 iulie, care-şi propunea examinarea situaţiei create în urma crizei declanşate la 30 iunie. Sfîrşitul lunii iunie rămîne o dată memorabilă în istoria Pieţei comune : întrunit pentru a dezbate problema tehnicii finanţării agriculturii „celor şase", Consiliul ministerial este pus în situaţia de a adopta propunerile comisiei Hallstein, care legau şi intercondiţionau accelerarea integrării agriculturii de accelerarea unificării politice a ţărilor Pieţei comune. Reprezentanţii Franţei se opun însă unei asemenea condiţionări care nu decurge din mersul normal al lucrărilor, solicitînd disocierea celor două aspecte. Intransigenţa de care dau dovadă unii parteneri (în primul rînd Olanda şi Italia) împinge situaţia pînă la blocarea — cel puţin pe o durată oarecare — a înaintării Pieţei comune. Se ştie că prima consecinţă a crizei declanşate a fost retragerea părţii franceze din executivele C.E.E. şi, prin aceasta, imposibilitatea de a lua hotărîri aplicabile.

Toate elementele arată că momentul nu este întîmplător ales de către francezi. Accelerarea lichidării taxelor vamale la produsele industriale — propusă de către R.F.G. — urma să aibă loc în 1967, deci cu trei ani mai devreme decît prevedea Tratatul de la Roma. Franţa propunea să înceapă simultan, în 1967, funcţionarea deplină a Pieţei comune agricole. Rezistenţa opusă în diferitele „maratonuri" de către R.F.G. şi Olanda, ca şi amînarea luării unor hotărîri de fond în această direcţie, a făcut oficialităţile franceze să se îndoiască asupra certitudinii înfiinţării Pieţei agricole comune — principalul avantaj pe care ele îl urmăreau în schimbul concesiilor făcute în ce priveşte produsele industriale. Tărăgănarea a început din

anul 1963 și se menținea ca tendință și acum. Or, se apropie din ce în ce mai mult 1 ianuarie 1966 cînd principiul unanimității în luarea de hotărîri este înlocuit cu principiul majorității. Începînd deci de la această dată, cu o simplă majoritate de voturi, se pot adopta măsuri care să lezeze în mod fundamental interesele și suveranitatea de stat a celorlalți parteneri.

În timpul celor trei săptămîni ce au trecut de la declanșarea crizei, toți adepții integrării s-au întrecut între ei în a prevedea o înfrîngere spectaculoasă a Franței și, în orice caz, pe plan interior, o pregătire a insuccesului generalului de Gaulle în apropiatele alegeri.

Ce s-a întîmplat însă, în acest interval la Bruxelles ? Miniștrii celor cinci țări s-au întrunit în fața scaunului gol al Franței și în locul unei atitudini ultimative la adresa acesteia a rezultat o confuzie generală care n-a putut fi depășită nici în prima rundă (14—15 iulie), nici în cea următoare (26—27 iulie).

Faptele nu au încetat însă să se adune. Referindu-se la surse bine informate din cercurile executivelor de la Bruxelles, agenția *Reuter* transmitea zilele trecute știrea că un memorandum de 15 pagini a fost pus la punct de Comisia Pieței comune. Memorandumul ar conține propunerile revizuite privitoare la finanțarea Pieței comune agricole, formulate într-un spirit de vădită concesie față de doleanțele franceze, cu scopul expres de a scoate din impas lucrurile. El evită problema bugetului comun controlat de Parlamentul de la Strasbourg, propunînd revenirea la sistemul anterior al contribuțiilor naționale — cu cît un stat importă mai multe produse agricole dinafara C.E.E., cu atît el varsă o contribuție mai substanțială în fondul comunitar de finanțare a agriculturii. Fără să i se facă obișnuita publicitate, memorandumul a fost trimis celor șase guverne pentru a putea discuta în cunoștință de cauză la reuniunea de la începutul acestei săptămîni.

Deschisă în după-amiaza zilei de 26, sub președinția lui Amintore Fanfani, ministrul italian al afacerilor externe, reuniunea nu a adus la masa tratativelor o delegație franceză care să-și spună cuvîntul asupra noilor propuneri ale Comisiei C.E.E. Înseamnă aceasta un refuz categoric al Franței de a relua dialogul sau o exprimare indirectă a nemulțumirii față de conținutul propunerilor ? Declarația ministrului francez al agriculturii, Edgard Pisani, făcută la Strasbourg („nu spun că negocierile nu vor fi reluate, dar, cu siguranță, ele nu vor fi reluate în indiferent ce condiții") împinge mai degrabă către concluzia că Franța așteaptă concesii și mai substanțiale în problema agriculturii decît cele avansate acum de către comisia Hallstein, sau că — pur și simplu — așteaptă alegerile din toamnă pentru a lua decizii hotărîtoare.

Criza latentă continuă deci. Reacția Franței este urmărită cu atenție în toate capitalele. Lucrul este explicabil, deoarece, după cum se exprima un observator occidental, „în ultimă instanță, de atitudinea Franței depinde viitorul Comunității Economice Europene".

Dezbaterile desfășurate la Bruxelles nu au putut duce, din această cauză, la găsirea — în absența Franței — a unor soluții definitive. În loc să se încheie marți seara, ele au fost sistate încă de la prînz fără să se ia nici o hotărîre. A reieșit cu acest prilej că o Piață comună din care să lipsească Franța s-ar dezagrega din pricina disproporțiilor partenerilor care ar fi puși sub tutela necontrolată a R.F.G. și, deci, nedorită de ei. Sau, ca o a doua alternativă, partenerii Franței din C.E.E. ar abandona — cel puțin pentru moment — țelurile integraționiste mulțumindu-se cu formarea unei zone vamale mai largi, în care să poată intra și țările zonei liberului schimb (și în primul rînd Anglia, care refuză ea însăși integrarea supranațională).

N. S. STĂNESCU

Cu ajutorul F.A.O., pescarii cooperativizați din Dahomey au fost dotați cu mijloace moderne de pescuit

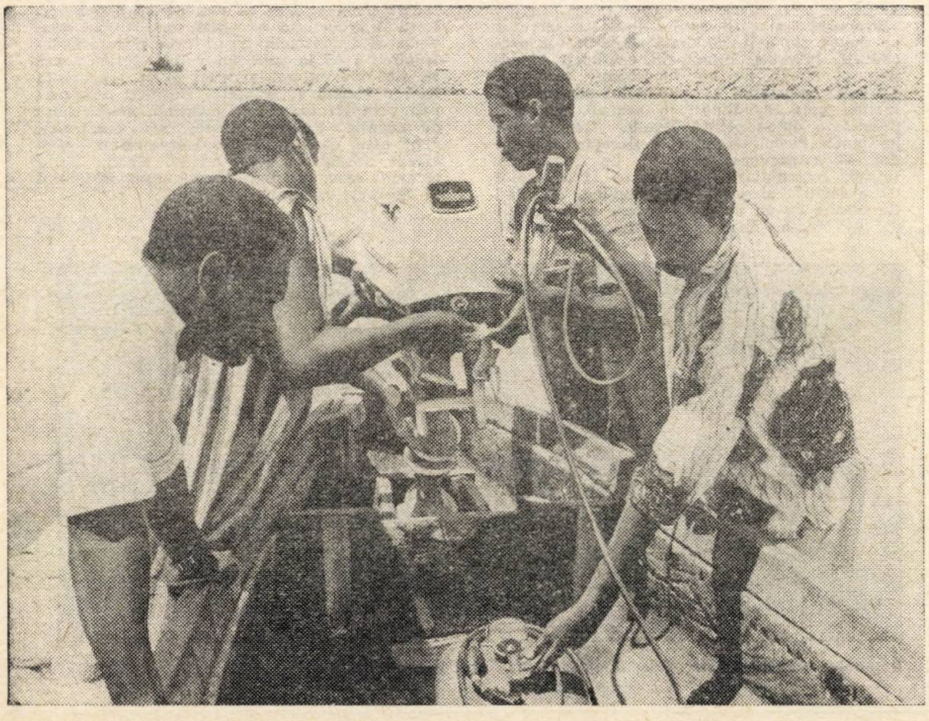

REFLECTOR

Un nou stat independent

Prin acordurile semnate la Colombo între guvernul englez și guvernul Insulelor Maldive acestea din urmă devin stat independent. Acordurile parafate la 26 iulie de primul ministru al insulelor Maldive, Ibrahim Nasir și de înaltul comisar britanic, pun capăt perioadei de dependență politică a acestora față de Anglia.

Insulele Maldive sînt plasate la aproximativ 700 de km sud-vest de Ceylon. Din cele 2 000 de insule, populate sînt aproximativ 300. Din punct de vedere administrativ ele sînt împărțite în 17 grupuri insulare, iar populația se ridică la aproximativ 100 000 de oameni — indieni, malayezi și arabi. Șeful statului este sultanul ales pe o perioadă de patru ani. Actualmente sultanul insulelor Maldive este Al Amir Mohamed Farid Didi. Puterea legislativă este exercitată de Medjlis, format din 54 de deputați din care șase sînt numiți de sultan.

Viitorul insulelor Figgi

La Londra s-a deschis conferința destinată viitorului constituțional al insulelor Figgi. Arhipelagul celor 840 de insule situate în sud-estul Pacificului, în care locuiesc 500 000 de oameni, este din 1874 colonie britanică. Tratativele care au început la Londra au ca scop studierea problemei creării unui Consiliu legislativ din care să facă parte reprezentanți ai diferitelor pături ale populației insulelor.

O soluție îndoielnică

„Soluția" găsită de Foreign Office pentru problemele Arabiei de sud a fost definită recent de unele surse oficiale britanice. Se preconizează ca guvernul britanic să acorde independența Arabiei de sud spre sfîrșitul anului 1968. Agențiile de presă au consemnat o declarație a ministrului coloniilor — Anthony Greenwood reîntors la Londra după o „vizită surpriză" de trei zile în Aden — care a arătat că a propus crearea unui comitet de lucru reprezentînd toate tendințele politice din Aden și din protectoratele Arabiei de sud, astfel încît acest grup să se poată reuni în cursul acestui an la Londra pentru a pregăti programul unei conferințe constituționale.

Problema care a rămas în suspensie este atitudinea opiniei publice din această regiune față de noua propunere britanică. Greenwood afirmă că reacțiile „prospectate în Aden" ar fi „suficient de favorabile" pentru a spera posibilitatea atingerii unui rezultat și crearea unei Arabii de sud independente.

După cum se știe, orice plan britanic propunînd crearea unei federații a Arabiei de sud continuă să fie respins de principalele partide și de opinia publică din această regiune, fiind considerat ca o măsură colonialistă.

Franceză sau spaniolă ?

Andorra, după cum se știe, este o mică republică (7 000 de locuitori) situată pe versantul sudic al Pirineilor, delimitată de Spania și Franța, aflată sub suzeranitatea Franței și a episcopului de Urgel (Spania). Presa franceză menționează cu destulă surprindere că anul acesta, pentru prima oară, în Andorra nu a fost sărbătorită ziua de 14 iulie.

LONDRA

Corespondență de la
John GRITTEN

Politica externă în centrul dezbaterilor parlamentare

Mulți dintre adepții premierului Wilson au fost îngroziți de declarația făcută de el la sfîrșitul săptămînii trecute, potrivit căreia guvernul va anunța în curînd noi economii la cheltuielile publice — tocmai cînd, după părerea lor, Wilson ar trebui să exploateze situația creată de noua luptă pentru putere din cadrul partidului conservator în urma demisiei lui sir Alec Douglas-Home din funcția de lider al partidului.

De fapt, anunțarea măsurilor de „austeritate" ale guvernului ar putea să coincidă cu anunțarea numelui noului lider conservator. Ziarele de orientare conservatoare vorbesc deja de „presiunile lui Wilson", și fără îndoială succesorul lui sir Alec se va grăbi să exploateze pe deplin această imagine.

Aceasta dă și mai multă greutate afirmației acelor membri ai partidului lui Wilson care susțin că dificultățile economice ale Marii Britanii se datoresc în primul rînd cheltuielilor excesive pentru așa-zisele angajamente de „apărare".

Un număr de 73 deputați laburiști — dintre care cîțiva nu sînt legați de obicei de „aripa stîngă" a partidului — au semnat o declarație publică în care cer: „Reduceți imediat cheltuielile de înarmare cu 25 la sută". În declarație se afirmă că guvernul este în pericol să repete greșeala făcută de guvernul Attlee imediat după război — el își adaptează din nou cheltuielile militare la cererile americane mai degrabă decît la posibilitățile Marii Britanii.

Semnatarii declarației recunosc pe deplin că, în cele din urmă, singura cale sănătoasă spre pace este dezarmarea mondială în baza unui acord internațional. „Dar există argumente puternice pentru a anticipa un asemenea acord prin efectuarea de reduceri unilaterale", afirmă ei.

Reducerea cu 500 milioane lire sterline a sumei de 2 120 000 000 lire sterline pe care o cheltuiește Marea Britanie pentru armament anul acesta ar însemna „o contribuție serioasă la ușurarea presiunilor financiare asupra guvernului", se spune în declarație.

Săptămînalul *New Statesman* analizează povara suplimentară asupra balanței de plăți pe care o reprezintă cheltuielile militare ale Marii Britanii în străinătate, dînd ca exemplu staționarea a 72 000 de soldați britanici „la est de Suez" ceea ce implică o cheltuială directă de 300 milioane lire sterline.

Săptămîna trecută a fost publicată ordinea de zi a conferinței partidului laburist, care va avea loc la Blackpool de la 27 septembrie la 1 octombrie. Ordinea de zi cuprinde, de asemenea, rezoluții, în special din partea circumscripțiilor electorale sau organizațiilor locale ale partidului laburist, cerînd schimbări politice care să ducă la reducerea cheltuielilor militare. Este evident că la conferință conducătorii guvernului vor trebui să facă față unei furtuni de critici cu privire la politica externă, în special cu privire la sprijinirea agresiunii americane în Vietnam.

Aproape toate cele 12 rezoluții cu privire la Vietnam cer o reexaminare și o schimbare a politicii. Este tipică rezoluția organizației din orașul Lincoln din nordul Angliei, în care se critică „sprijinul invariabil și fără rezerve acordat de guvern în toate împrejurările" acțiunilor americane în Vietnam. Guvernul este de asemenea acuzat de a fi renunțat la principiile socialiste ale politicii externe unul după altul în favoarea continuării politicii partidului conservator" și de a fi urmărit „exact contrariul" unei zone denuclearizate în Europa „încălcîndu-și cu totul angajamentele".

În cadrul unui editorial, ziarul *The Times* scrie: „Platforma partidului laburist va întîmpina cele mai multe dificultăți în privința politicii externe în general și a Vietnamului în particular". Ziarul adaugă: „Se schițează imaginea unei conferințe la care agitația în legătură cu progresele în problemele interne va fi probabil potolită prin asigurări confortabile, dar la care politica externă ar putea să provoace o luptă extraordinară".

Ziarul conservator *Daily Telegraph* s-a folosit firește de acest prilej pentru a scoate în evidență contradicțiile dintre guvernul laburist și membrii de rînd ai partidului laburist, mergînd chiar atît de departe încît să afirme că „miniștrii vor căuta zadarnic un cuvînt de elogiu" la adresa politicii lor externe și de apărare.

O concluzie mai moderată este cea a ziarului liberal *The Guardian* care scrie că ordinea de zi va oglindi „hotărîrea organizațiilor locale laburiste de a nu rupe echilibrul unui guvern aflat într-o poziție delicată" — părere reflectată în titlul articolului: „Să nu fie răsturnată barca din cauza Vietnamului".

Pe lîngă politica externă și apărarea, în privința problemelor interne rezoluțiile exprimă puțin entuziasm față de politica „veniturilor și prețurilor" dusă de ministrul pentru problemele economice, Brown, iar unele critică faptul că guvernul nu a reușit să frîneze creșterea prețurilor, precum și

EXIT SIR ALEC

Cu cîteva săptămîni în urmă, un comentator englez afirma că ar fi un fapt fără precedent ca partidul conservator să înlăture un lider pentru singurul motiv că reprezintă un punct vulnerabil pe plan electoral. Acum faptul este consumat, și acest precedent nu este singurul: pentru prima dată un lider conservator, Heath — același lucru ar fi adevărat și despre Maudling — nu este absolvent al unuia dintre colegiile de elită (de obicei Eton). Și tot pentru prima dată, acest lider este ales pe calea scrutinului membrilor grupului parlamentar.

De fapt, retragerea liderului conservator răspunde tardiv criticilor făcute încă de la alegerea sa. Înaintea unei campanii electorale care va dezbate modernizarea Angliei — observa caustic Harold Wilson — conservatorii au ales ca șef pe al 14-lea lord Home; „dl Wilson este și el al 14-lea domn Wilson" — a replicat atunci liderul conservator, dar faptul că succesorul său va fi un politician de profesie, fără titlu nobiliar — probabil al 14-lea domn Heath — arată că observația actualului prim-ministru a fost reținută. Tot o replică la adresa „tehnocratului" Wilson o constituie și faptul că principalii candidați la conducerea partidului conservator sînt un fost ministru de finanțe (Maudling) și un fost ministru pentru problemele economice (Heath).

Momentul în care sir Alec și-a anunțat hotărîrea de a se retrage pare destul de bine ales. Dacă Harold Wilson s-ar decide, contrar declarațiilor de pînă acum, să cheme alegătorii la urne, alegerile nu ar putea totuși să aibă loc decît spre sfîrșitul toamnei, după conferința anuală a partidului laburist. Răgazul este suficient pentru popularizarea noului lider conservator și a unității partidului său, însă laburiștii ar apare atunci după o conferință care — se apreciază în general — va reliefa puternic disensiunile din partid și în special nemulțumirea stîngii față de politica guvernului Wilson. Ca și în alte alegeri, conservatorii — care, chiar după schimbarea liderului, nu vor executa o cotitură spre stînga — ar specula nu atît substanța politicii laburiste, cît inconsecvența ei.

Procesul alegerii noului lider conservator se dovedește a fi, cu toată simplificarea procedurii, laborios. Principalii candidați Maudling și Heath nu se deosebeau esențial. Aparatul electoral al partidului conservator înclina spre Maudling; în schimb, cercurile financiare optau pentru Heath. Candidatura lui Enoch Powell — situat la dreapta celorlalți doi — a provocat o serie de speculații. Inițial, comentatorii apreciau că el are rolul de a facilita alegerea lui Maudling, atrăgînd de partea sa un număr oarecare de partizani ai lui Heath. Rezultatele primului tur de scrutin au contrazis această apreciere. Au votat 298 din cei 303 membri ai grupului parlamentar conservator: 150 din aceștia s-au pronunțat pentru Heath, 133 pentru Maudling, iar 15 — cunoscuți ca partizani ai acestuia din urmă — pentru Powell, care a anunțat îndată după scrutin că renunță să candideze. Întrucît procedura adoptată anul trecut prevede că la primele tururi este necesară întrunirea a 65 la sută din voturi, joi urmează să aibă loc un nou scrutin. El va reprezenta însă o simplă formalitate întrucît ipoteza retragerii lui Maudling, avansată marți seara de agenția **France Presse**, s-a confirmat. Fapt care va permite conservatorilor să-și aleagă liderul în persoana lui Heath, de o manieră care să consolideze atuul electoral al aparențelor unității.

M. M.

Reginald Maudling, sir Alec Douglas-Home și Edward Heath

La Saigon, străzile sînt împînzite cu rețele de sîrmă ghimpată

politica lui în domeniul locuințelor și transporturilor.

În ciuda acestor avertismente din propriile lui rînduri, în cursul dezbaterii de politică externă care a avut loc săptămîna trecută în Camera Comunelor Wilson a reafirmat sprijinul guvernului său față de poziția americană în Vietnam. De patru ori în cursul discursului său el s-a străduit să-și exprime speranța că conservatorii sînt de acord cu el, și de fapt între conservatori și laburiști a existat o asemenea unitate de păreri încît la sfîrșitul dezbaterii de două zile nu s-a trecut la vot.

Numai trei deputați laburiști au avut posibilitatea să țină discursuri criticînd politica guvernului în problema Vietnamului.

Deputatul John Mendelson a declarat că un factor important care împiedică guvernul să acționeze ca mediator este politica lui de „identificare completă a Marii Britanii cu toate operațiunile și măsurile Administrației S.U.A." El a cerut guvernului „să publice o declarație în care să ceară încetarea bombardamentului asupra Vietnamului de nord în scopul îmbunătățirii situației internaționale".

Deputatul Michael Foot l-a acuzat pe ministrul de externe Stewart că este prizonierul propriei lui propagande, și a declarat că nici un guvern britanic nu ar fi trebuit să-și exprime sprijinul deplin față de acțiunile americanilor.

Cînd un alt deputat a declarat că americanii trebuie să aleagă între continuarea războiului sau înfrîngere și umilință, deputatul Emrys Hughes i-a reamintit că Marea Britanie a fost „umilită cînd a pierdut coloniile americane (în secolul XVIII) — și că această umilință a fost un lucru foarte bun pentru noi".

În sfîrșit, în cadrul unui nou miting de masă care a avut loc duminică în piața Trafalgar, lordul Brockway, președintele Consiliului britanic pentru apărarea păcii în Vietnam, a cerut „o campanie irezistibilă pentru pace în Vietnam" pe baza acordului de la Geneva. La reședința oficială a primului ministru din Downing Street a fost înmînată o rezoluție adoptată de cei 3 000 de participanți la miting.

Pe acest fundal de nemulțumire larg răspîndită față de politica externă a guvernului laburist, precum și față de anumite angajamente interne care nu au fost respectate deoarece nu au fost reduse cheltuielile militare, va avea loc conferința partidului laburist.

Londra, 27 iulie

MOSCOVA

Carnet diplomatic

Paralel cu prezența în Uniunea Sovietică a primului ministru al Ugandei, Apollo Milton Obote, la Moscova a sosit luni, la invitația Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. și guvernului sovietic, Ahmed Seku Ture, secretarul general al Partidului Democratic din Guineea, președintele Republicii Guineea.

Publicînd datele biografice ale înaltului oaspete, *Izvestia* insista asupra faptului că opinia publică sovietică salută în persoana lui Seku Ture poporul guineez care-și construiește un stat național, democratic și independent.

Delegația guineeză mai cuprinde pe ministrul de finanțe și planificare, pe ministrul de externe, precum și alte personalități oficiale din țară.

Înainte de a părăsi Conakry, președintele Seku Ture a declarat că în cursul contactelor cu conducătorii sovietici „vor fi trecute în revistă problemele internaționale care prezintă un interes reciproc : situația din Asia, Africa, Europa și America Latină. De asemenea, intenționez ca împreună cu guvernul sovietic să studiez măsuri pentru consolidarea colaborării dintre Guineea și Uniunea Sovietică".

Marți, guvernul sovietic a oferit în cinstea înaltului oaspete un dejun. Luînd cuvîntul, Seku Ture a subliniat importanța ajutorului acordat statelor din Asia, Africa și America Latină de către Uniunea Sovietică. Președintele Guineei și-a exprimat convingerea că tratativele pe care delegația sa le va avea la Moscova cu oficialitățile sovietice „vor fi utile pentru schimbul de experiență și cunoștințe de care are nevoie revoluția care se desfășoară în Guineea".

Leonid Brejnev, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S., în cuvîntul său de răspuns a arătat că opinia publică sovietică consideră vizita lui Seku Ture în U.R.S.S. „ca o dovadă a consolidării relațiilor de prietenie dintre cele două țări". Leonid Brejnev a

→

REFLECTOR

Schimbare de poziție

Precizînd poziția guvernului sudanez față de problema congoleză, ministrul de interne al Sudanului a declarat că guvernul său „este hotărît să acorde tot ajutorul congolezilor pentru a le permite să-și consolideze unitatea internă". Din declarația sa a reieșit că Sudanul intenționează să ajute Congoul în cadrul O.N.U. și al Organizației Unității Africane. Această luare de poziție poate fi interpretată ca o schimbare radicală a poziției Sudanului față de forțele patriotice din Congo care, după cum se știe, primeau ajutor din partea acestei țări. Dealtminteri, ministrul de externe sudanez a declarat că fluxul continuu de refugiați congolezi în Sudan poate constitui „un pericol pentru securitatea în această zonă". Observatorii politici africani sînt de părere că declarația oficialității sudaneze poate precede acțiuni ale Sudanului împotriva patrioților congolezi refugiați în această țară.

Sesiunea de la Ankara

La Ankara a avut loc cea de-a treia sesiune a Consiliului ministerial al Organizației de cooperare regională pentru dezvoltare din care fac parte Turcia, Iranul și Pakistanul. Sesiunea s-a desfășurat la nivelul miniștrilor de externe.

Consiliul a discutat probleme privind planificarea, coordonarea și unificarea planurilor de dezvoltare a celor trei țări în domeniul transporturilor aeriene și maritime, turismului, informațiilor, comerțului, colaborării culturale, băncilor și asigurărilor.

Organizația de cooperare regională, considerată ca o contrapondere la organismele militare occidentale existente în Asia, a fost creată la Istanbul cu un an în urmă, în cursul conferinței șefilor de state ai Iranului, Turciei și Pakistanului. Deși organizația urmărește crearea unui front economic regional, din declarațiile primului ministru turc reiese că au fost abordate și probleme de ordin politic, inclusiv ale relațiilor internaționale. Primul ministru al Turciei a declarat de asemenea că cele trei state „au constatat un acord complet", fapt care poate fi interpretat ca o strîngere a legăturilor de colaborare economică și politică dintre cele trei state.

Peones și exportul

Peste 30 000 de muncitori din industria cărnii din Argentina sînt șomeri. Criza aceasta ia amploarea unei catastrofe naționale, căci în 1964 exportul de carne reprezenta un sfert din exporturile totale ale Argentinei. Scăderea producției actuale se explică prin lipsa mîinii de lucru necalifícate. După cum afirmă revista franceză **l'Express,** cunoscuții „peones" refuză să mai păzească imensele cirezi de bovine pentru un salariu de nimic.

Boicotul fotografilor

Președintele Columbiei, Guillermo Leon Valencia, nu și-a mai văzut de cîtăva vreme fotografia în ziarele columbiene. Este rezultatul unui boicot original al Asociației fotografilor din presa columbiană, care riposteză, în acest chip, la jignirea adusă de Valencia unui membru al Asociației. Președintele lovise și zdrobise aparatul unui reporter care îl fotografiase în momentul cînd pleca de la o „serată particulară".

Ulterior, Valencia a cerut scuze Asociației, dar aceasta n-a renunțat la hotărîrea ei de a-l boicota pe președinte.

London Bridge se înnoiește

Celebrul **London Bridge,** podul din Londra care duce în City, va fi dărîmat și înlocuit cu altul nou, în 1970. Măsura a fost necesară întrucît s-a constatat că vechiul pod se scufundă cu cîte un centimetru la fiecare trei ani. Noul pod va costa două milioane de lire sterline.

subliniat că Uniunea Sovietică „a sprijinit şi va sprijini hotărîrea africanilor de a obţine lichidarea definitivă pe întregul continent a regimurilor colonialiste şi rasiste, de a contracara imperialismul în toate manifestările lui".

Opinia publică din Guineea consideră că vizita lui Seku Ture în Uniunea Sovietică este de natură să consolideze relaţiile favorabile existente între cele două ţări. Postul de radio guineez *Vocea Revoluţiei* a caracterizat această vizită „ca o măsură pe calea întăririi şi dezvoltării relaţiilor prieteneşti şi folositoare între Republica Guineea şi U.R.S.S.".

Programul vizitei lui Seku Ture în U.R.S.S. cuprinde în afara tratativelor cu conducătorii sovietici o călătorie prin ţară.

I. RADU

ALGER

Corespondenţă de la C. BENGA

Acord franco-algerian

După 20 de luni de negocieri intense, desfăşurate atît în capitala de pe malurile Senei, cît şi în cea de pe malurile Mediteranei, acordul franco-algerian în domeniul hidrocarburilor sahariene se semnează joi la Alger, şi, potrivit tuturor observatorilor, spre satisfacţia ambilor parteneri, — statul algerian şi statul francez. De fapt, este vorba despre primul acord de mare anvergură în materie de petrol între Algeria şi Franţa care pune bazele unei colaborări largi între cele două ţări.

În ce constau prevederile principale ale noului „cod petrolier" algeriano-francez parafate săptămîna trecută la Paris de şefii ambelor delegaţii ? Surse algeriene bine informate şi de mare răspundere au relevat în ultimele zile că, la baza concepţiei negociatorilor algerieni, a stat tot timpul ideea eliminării definitive a sistemului actual de exploatare a petrolului, cu ajutorul căruia societăţile străine căpătaseră un statut de adevărată exteritorialitate, a stat grija de a pune în slujba dezvoltării ţării aceste bogăţii şi dorinţa de a arăta, în acelaşi timp, partenerilor că, în orice condiţii, Algeria înţelege să participe de acum înainte la toate stadiile de exploatare a rezervelor sale energetice şi miniere, de la producţie pînă la comercializare. Aceleaşi surse relevă că noul acord prevede o serie de schimbări privind regimul fiscal al companiilor petroliere care deja exploatează în Algeria, în sensul că au fost suprimate anumite avantaje deţinute de acestea (fondurile de reconstituire a zăcămintelor, diferite amortizări, scăderea treptată a unor taxe în ansamblul lor etc.)

În fapt, se precizează la Alger, prin aplicarea noilor acorduri Algeria va obţine de două ori mai multe venituri, în urma aşanumitelor „amenajări fiscale", iar de acum înainte veniturile suplimentare realizate de societăţile străine vor trebui să fie împărţite cu statul algerian.

În ceea ce priveşte modalitatea de repartizare a beneficiilor, din cele relatate pînă acum la Alger reiese că aceasta ar fi concepută în cadrul acordului în aşa fel încît să permită „petrolului naţional" (algerian) să rămînă competitiv „asigurîndu-se în acelaşi timp o retribuţie a capitalurilor franceze investite în cercetări şi explorare". Pe de altă parte Algeria, care poseda pînă acum 40 la sută din acţiunile societăţii S.N.Repal, va deţine în viitor 50 la sută din aceste acţiuni.

Sînt stabilite de asemenea o serie de prevederi în legătură cu transporturile petroliere. Cea de a treia conductă sahariană de petrol aflată în construcţie, care va intra în curînd în funcţiune, va permite creşterea posibilităţilor de evacuare spre coastă de la 27 milioane tone (producţia de petrol a Algeriei pe anul 1964) la 49 de milioane tone.

Acordul stipulează şi alte prevederi în legătură cu transportul maritim al produselor petroliere, repatrierea a 75 la sută din cifrele de afaceri realizate de societăţi prin vînzările efectuate în exterior, obligaţia de a cheltui pe loc (adică în Algeria) sumele prevăzute pentru cercetări ştiinţifice etc.

La Alger s-a precizat că negociatorii algerieni au ţinut să facă admis principiul rafinării pe teritoriul lor a unor însemnate cantităţi de petrol destinate exporturilor.

În ceea ce priveşte cercetarea şi exploatarea noilor zăcăminte, delegaţii celor două ţări au găsit formula creării unei „asociaţii cooperative" care va folosi în acest scop capitaluri mixte franceze şi algeriene. Ambii parteneri vor împărţi *„fifty-fifty"* perimetrele în vederea cercetării şi exploatării zăcămintelor petroliere, fiecare parte însă jucînd în acelaşi timp rolul de garant al asociaţiei. Structura acestei „asociaţii cooperative" este încă puţin cunoscută. Potrivit unor indicaţii, asociaţia va avea în frunte un „Consiliu de conducere", format din 12 membri, şase algerieni şi şase francezi, al cărui preşedinte va fi un algerian. Urmează apoi o altă instanţă „Consiliul tehnic", de asemenea mixt, care va avea drept sarcină repartizarea exploatării petrolului pe cei 100 000 km² de teren destinaţi prospecţiunilor, aflaţi la dispoziţia amintitei „asociaţii cooperative".

În capitala Algeriei se apreciază că esenţa acestei asociaţii constă în faptul că de acum înainte *statul algerian asociat* joacă un rol de operator în cercetarea, exploatarea şi comercializarea hidrocarburilor. În ceea ce priveşte Franţa, ea capătă o poziţie privilegiată în cercetarea şi exploatarea zăcămintelor încă nedescoperite.

În legătură cu resursele de gaz metan, Algeria obţine — potrivit acordurilor — o însemnată prioritate în folosirea acestora în scopul propriei sale dezvoltări. În contextul noului „cod" Algeria îşi asumă în întregime punerea în valoare a resurselor de gaz metan.

Observatorii notează faptul că de data aceasta tratativele, îndelungate şi complicate, s-au desfăşurat între două state şi nu între Algeria şi companiile petroliere străine, acestea din urmă avînd doar rolul de executant al acordurilor realizate de cele două ţări şi neapărînd în nici una din fazele negocierilor.

Realizarea acordului franco-algerian a făcut în ultimele zile obiectul unor ample comentarii apărute în presa mai multor ţări.

„Faptul că acest acord a fost realizat după trei ani de la acordurile de la Evian şi după o perioadă atît de lungă de tratative, scrie între altele *El Mudjahid*, oficiosul guvernului algerian, demonstrează seriozitatea cu care cele două părţi au negociat şi dorinţa de a ajunge la punerea la punct a unor texte ce vor întări relaţiile între ambele state".

„Acest eveniment — apreciază la rîndul său *Alger ce soir*, înlătură o serie de contradicţii care izvorau din acordurile de la Evian. Potrivit acestora din urmă, Algeria era recunoscută ca stat suveran, dar anumite prevederi cuprinse în amintitele acorduri lăsau societăţilor depline puteri pe un teritoriu unde suveranitatea era de competenţă algeriană".

Sub titlul „De la stat la stat", influentul cotidian parizian *Le Monde* scria într-unul din editorialele sale consacrate acordului franco-algerian : „Independent de peripeţiile politicii generale, încheierea negocierilor în domeniul hidrocarburilor sahariene constituie un eveniment internaţional de mare importanţă. Elementul cel mai interesant al acordului franco- algerian rămîne totuşi asocierea dintre cele două ţări în cercetarea şi exploatarea în comun a hidrocarburilor din Sahara".

„Algeria a creat un precedent negociind direct cu guvernul francez şi nu cu companiile petroliere şi participînd la o asociaţie bilaterală la nivel guvernamental, asociere care merge mult mai departe decît acordurile încheiate între companiile etatizate din Orientul Mijlociu şi partenerii lor occidentali" — constată ziarul londonez *Financial Times*.

Alger, 28 iulie

La Quay d'Orsay : parafarea acordului franco- algerian asupra hidrocarburilor

PEKIN

Oaspeți din Birmania

La 24 iulie a sosit într-o vizită de prietenie o delegație condusă de Ne Win, președintele Consiliului Revoluționar și al Consiliului de Miniștri al Uniunii Birmane. Vizita președintelui Ne Win răspunde invitației ce i-a fost adresată de către Liu Sao-ți, președintele Republicii Populare Chineze, și primul ministru Ciu En-lai. Oaspeții au fost întîmpinați cu căldură de un mare număr de locuitori ai capitalei R. P. Chineze.

Îndată după sosire, președintele Ne Win și soția sa, precum și persoanele care îl însoțesc au fost primiți de președintele Liu Sao-ți, cu soția, și de premierul Ciu En-lai. În cursul serii, oaspeții birmani au participat la un banchet oferit de Liu Sao-ți și soția sa. În cadrul unui toast rostit cu acest prilej, președintele R. P. Chineze a declarat: „Guvernul și poporul chinez respectă politica de pace și neutralitate promovată pe plan internațional de Uniunea Birmană"; și că datorită eforturilor celor două guverne relațiile chino-birmane au cunoscut o dezvoltare favorabilă, ele bazîndu-se pe principiile respectului reciproc, egalității, avantajului reciproc și neintervenției în afacerile interne. Liu Sao-ți și-a exprimat convingerea că vizita președintelui Ne Win va aduce o nouă contribuție la întărirea relațiilor de prietenie între China și Birmania.

Răspunzînd, președintele Ne Win a afirmat că întrunirea actuală, ca și cele care au precedat-o, „adaugă o nouă pagină la istoria relațiilor de prietenie, înțelegere reciprocă și cooperare între cele două țări". Ne Win a subliniat convingerea comună a celor două popoare că „este un drept inalienabil al tuturor națiunilor acela de a-și alege sistemul politic, economic și social precum și modul de viață fără intervenții și presiuni din afară". Relevînd progresele realizate în cooperarea economică și tehnică între Birmania și R. P. Chineză, Ne Win a spus că această cooperare „corespunde intereselor fundamentale ale celor două popoare".

Presa chineză și birmană acordă o atenție deosebită acestei vizite, subliniind că ea contribuie la promovarea unor relații bilaterale pozitive. În ziua sosirii oaspeților birmani *Jenminjibao* a publicat un editorial în care, amintind caracterul tradițional al bunelor relații datînd de peste 2 000 de ani, între cele două popoare, se arăta că ultimii ani au consemnat dezvoltarea unor relații statale prietenești, Birmania fiind una din primele țări care au stabilit relații diplomatice cu R. P. Chineză, încheind — prima — un tratat de prietenie și neagresiune.

La rîndul ei, presa din Rangoon reamintește bunele relații tradiționale între cele două țări și publică numeroase articole consacrate realizărilor R. P. Chineze.

N. MIHAI

ATENA

Situație neclară

Criza politică din Grecia s-a agravat în ultima săptămînă depășind, după cum constatau comentatorii politici, proporțiile unei obișnuite neînțelegeri politice sau ale unor simple tulburări prilejuite de schimbarea unui guvern. Marți a avut loc prima dintre cele două încercări de forțe decisive în vederea rezolvării actualului interregn politic, greva organizată de Confederația Generală a Muncii. (Cel de-al doilea episod în această privință urmează să-l constituie votul Parlamentului în jurul investiturii guvernului Novas). Greva a cuprins muncitorii metalurgiști, docherii, feroviarii etc. Numai în regiunea Atenei se numărau peste 200 000 de greviști. În Pireu activitatea a fost complet paralizată. Paralel, au avut loc mari mitinguri organizate sub lozincile: Trăiască democrația, Trăiască greva, și împotriva „soluțiilor anormale de ieșire din criză".

→

Atena. Poliția păzește sediul Parlamentului

REFLECTOR

Trib din epoca de piatră

O expediție științifică organizată de către Windhoek Museum a descoperit recent existența unui misterios trib trăind încă în epoca de piatră, la liziera de nord a pustiurilor din Africa de sud.

Savanții au filmat o parte a acestor oameni preistorici care nu seamănă nici cu Boșimanii, nici cu Hotentoții, nici cu Herero care au trăit în trecut în această țară, și care vorbesc un dialect necunoscut.

Ei folosesc unelte de piatră de o redutabilă eficacitate și nu le trebuie decît cîteva minute pentru a jupui animalele pe care au reușit să le omoare.

Cîți americani vin la Paris?

Scade, printre turiștii americani, interesul pentru Paris. În 1956, din o sută de călători cu avionul, 42 erau atrași de Paris, 34 de Londra și 24 de Roma. Șapte ani mai tîrziu, cifrele privind cele trei capitale au început să se echilibreze: 33% pentru fiecare. Deși traficul aerian dinspre America înspre Europa este în creștere cu 153 la sută, dezavantajat rămîne Parisul.

Cîte boli sînt pe lume

Institutul internațional de statistică a adoptat în 1893, la Chicago, o clasificare a cauzelor deceselor. De atunci, o dată cu progresele medicinei, clasificarea a suferit numeroase perfecționări. Lista actuală a cauzelor bolilor, traumatismelor și deceselor comportă 999 de rubrici. O recentă conferință internațională, organizată de O.M.S. la Geneva, a adus precizări de detaliu listei în vigoare, mai ales în domeniul celor mai răspîndite boli la această oră: cele de inimă și ale vaselor sangvine, cancerul, accidentele, maladiile mentale, maladiile sistemului nervos, ale metabolismului, ale pielii, ale organelor digestive etc.

Secetă la New York

După 5 ani de secetă, la New York difuzoarele publice emit pe străzi următoarea invitație: „Cine vrea să se spele și mîine, să facă astăzi duș și nu baie!". Invitația la economia de apă a fost reluată și de posturile de televiziune, care emit asemenea sloganuri: „Udați-vă grădinile cît mai puțin posibil! Nu schimbați apa prea des în piscine! Fiți atenți cînd vă spălați mașina!". Primarul Robert Wagner a anunțat că dacă seceta va continua, va fi obligat să instituie cote de consum pentru apă.

Televiziunea în R.F.G.

Guvernul R.F.G. și-a pierdut răbdarea și nu mai așteaptă sfîrșitul convorbirilor privitoare la adoptarea unui sistem standardizat de televiziune în culori pentru Europa. Günter von Hase, purtătorul de cuvînt al guvernului, a anunțat că R.F.G. va introduce din toamna anului 1967 sistemul vest-german „Pal", renunțînd la luarea în studiu a sistemului francez „Secam" sau a celui american „N.T.S.C."

Prefabricate la strîmtoare...

Un hotel de 8 etaje, cu 120 de camere, va fi expediat, în piese detașate, din Anglia la Gibraltar. Întreprinderea constructoare, specializată în piese prefabricate, speră să obțină prin acest procedeu de livrare o economie de 80 la sută la mina de lucru.

Votul de joi, sau cel mai tîrziu vineri, din Parlamentul grec, nu poate aduce decît o clarificare temporară a actualei confuzii. Papandreu, liderul celui mai important partid politic, Uniunea de centru, (şi care în virtutea acestui fapt îşi reclamă în continuare dreptul la postul de prim-ministru) afirma la sfîrşitul săptămînii trecute că este sigur de fidelitatea a 140 dintre cei 171 de deputaţi ai propriului său partid — restul constituind dizidenţa care l-a urmat pe Novas, el însuşi membru al Uniunii de centru, în guvernul format după demisia lui Papandreu. Cîteva zile mai tîrziu unele ziare străine afirmau că Papandreu şi-ar fi pierdut sprijinul unui număr destul de mare dintre aceşti fideli. Aceasta ar însemna că o eventuală investitură a lui Novas nu mai apare atît de total imposibilă ca săptămîna trecută. Chiar dacă guvernul Novas va obţine însă majoritatea parlamentară necesară pentru a se instala de drept la putere, el va avea de făcut faţă unei opoziţii foarte serioase, atît în restul parlamentului cît şi în propriul partid majoritar Uniunea de centru, şi aceasta nu poate duce decît la permanentizarea actualei încordări şi la noi crize, mai devreme sau mai tîrziu.

Dacă însă Novas va fi silit să demisioneze, fie ca urmare a marilor manifestaţii populare din ultimele zile, fie în urma refuzului parlamentului de a-i acorda majoritatea, nu vor exista decît două soluţii : regele va desemna o altă personalitate pentru a constitui guvernul (se vorbeşte de un alt lider de centru, Stephanopoulos) — şi atunci criza va continua exact în acelaşi fel, sau va recurge la Papandreu. Soluţia **in extremis** o constituie dizolvarea Parlamentului şi organizarea unor noi alegeri.

Indiferent de felul în care va evolua însă criza, semnificaţia ei este de pe acum vizibilă : în Grecia s-a ajuns la o stare de tensiune care pare greu rezolvabilă. Reconstituirea guvernului a întîrziat penibil de mult — Novas s-a străduit cinci zile pentru a putea întocmi o listă de 21 de miniştri, adică un guvern de doar jumătate din proporţiile obişnuite ale unui cabinet grecesc. Manifestaţiile populare, la început de protest împotriva demisiei forţate a guvernului Papandreu, s-au transformat în adevărate demonstraţii împotriva regimului — mai ales după ce represiunile politice au făcut o victimă : studentul Sotirios Petrulas. Aceste demonstraţii publice, la care au participat zeci de mii de oameni, reafirmă un adevăr foarte vechi : poporul grec are o bogată tradiţie de luptă pentru democraţie şi nu renunţă la dreptul său de a-şi exprima punctele de vedere şi voinţa.

Ştefan CORNU

LISABONA

Formalitatea alegerilor prezidenţiale

Agenda politică a Portugaliei înregistrează pentru acest an două importante scadenţe politice — alegerile prezidenţiale (care s-au consumat duminica aceasta) şi scrutinul din noiembrie, cînd se vor reînnoi cele 130 de mandate ale parlamentului.

Lipsa de interes care a însoţit desfăşurarea actului electoral de duminică îşi află explicaţia în excluderea largului corp al alegătorilor portughezi de la această confruntare politică. Modificarea legii electorale a apărut guvernului de la Lisabona ca fiind cea mai bună soluţie pentru evitarea oricărui gen de surprize, dat fiind că la precedentele alegeri prezidenţiale, din 1958, candidatul opoziţiei, generalul Delgado, a obţinut peste 25 la sută din numărul sufragiilor. Astăzi, Delgado, care puţin timp după aceea a trebuit să părăsească ţara, este mort. Salazar s-a dispensat de un oponent marcant al politicii sale.

Opoziţia din ţară a făcut publică hotărîrea sa de a nu desemna nici un candidat la funcţia supremă în condiţiile antidemocratice ale noii legi electorale. În acest fel singurul element surpriză al alegerilor prezidenţiale l-a putut constitui, pînă la un anumit moment, numai numele candidatului susţinut de către partidul lui Salazar. În privinţa intenţiilor primului ministru cu privire la eventualul candidat la preşedinţia statului, *Scotsman* nota acum cîteva luni : „În căutările sale, Salazar îşi îndreaptă privirile spre aripa dreaptă a armatei". Pînă la urmă, succesorul amiralului Americo Thomaz la preşedinţia Portugaliei a devenit... el însuşi întrucît la jumătatea lui iunie biroul „Uniunii Naţionale" a anunţat sprijinirea candidaturii sale la alegerile din 25 iulie.

La despuierea scrutinului, preşedintele parlamentului, Mario de Figueiredo, a anunţat 556 de voturi pentru, 13 contra şi 16 abţineri. Comentînd rezultatul, *France Presse* considera că cele 13 voturi împotrivă reprezintă totuşi „o surpriză".

Considerînd actul electoral de duminică profund nedemocratic în modalitatea în care a fost preconizat şi s-a efectuat, opoziţia l-a boicotat. Cu toate acestea, anumite fracţiuni ale opoziţiei şi-au manifestat hotărîrea de a participa la alegerile legislative din toamna acestui an, încă înainte de actul reînnoirii mandatului prezidenţial al lui Thomaz cu încă şapte ani. Publicînd o declaraţie în care protestează împotriva noii legi electorale, mişcarea „Acţiunea democratică şi socială" a anunţat că eforturile sale se vor concentra în vederea alegerilor parlamentare din noiembrie la care va prezenta o listă de candidaţi. În acelaşi timp, declaraţia îşi exprimă încrederea în posibilităţile de realizare a unei coaliţii care să includă majoritatea forţelor de opoziţie din ţară. Printre prevederile programului mişcării „Acţiunea democratică şi socială" declaraţia enumeră dreptul la libertăţi politice şi autodeterminarea popoarelor aflate încă sub jugul colonial.

Un grup opoziţionist reprezentînd forţele politice republicane social-democrate şi-a anunţat, de asemenea, participarea la alegeri. La începutul lunii iulie, corespondentul din Lisabona al ziarului *New York Times* anunţa înfiinţarea unei noi organizaţii ilegale — „Mişcarea creştină pentru acţiunea democratică", care îşi propune crearea unui partid democrat-creştin portughez, opus regimului salazarist. Acelaşi ziar menţiona săptămîna trecută că rezistenţa faţă de regimul Salazar a început să se manifeste tot mai viguros.

La începutul anului, Salazar declara că 1965 va fi un „an crucial" în viaţa politică a Portugaliei. „Amatorii de senzaţii au conchis repede că şeful guvernului se pregăteşte pentru o retragere discretă, după ce mai întîi îşi va fi consolidat regimul" — nota *Le Figaro* înregistrînd unele din speculaţiile pe marginea acestei declaraţii. Din perioada „crucială" a lui Salazar s-a consumat mai mult de jumătate fără ca ea să-şi justifice însă calificativul. „Opţiunile delicate" şi „reevaluarea moderată a actualului regim", formulări emise de Salazar în discursul rostit la 18 februarie nu s-au tradus nici prin normalizarea şi democratizarea vieţii politice interne nici prin rezolvarea dificultăţilor de ordin economic prin care trece în prezent ţara, nici prin renunţarea la politica colonialistă din Angola, Mozambic şi celelalte posesiuni portugheze.

Corneliu VLAD

COLOCVIUL „ROMÂNIA TURISTICĂ"

Ţara noastră va găzdui, la Poiana-Braşov, între 1—3 august această reuniune internaţională organizată de Uniunea ziariştilor din România în colaborare cu O.N.T.-Carpaţi, sub egida F.I.J.E.T.

Federaţia Internaţională a Ziariştilor şi Scriitorilor specializaţi în domeniul turismului (F.I.J.E.T.) a luat fiinţă în decembrie 1954, la iniţiativa reprezentanţilor organizaţiilor turistice din Franţa, Belgia şi Italia. În iarna anului 1964, la împlinirea a 10 ani de existenţă a organizaţiei, federaţia număra 29 de state membre.

Una din ideile principale care stau la baza activităţii F.I.J.E.T. este aceea că turismul trebuie considerat nu numai sub aspectul său economic, ci mai cu seamă sub cel al contribuţiei sale la cunoaşterea reciprocă şi înţelegerea între popoare. Retrospectiva din iarna anului trecut (al IX-lea Congres F.I.J.E.T.) a clarificat şi mai mult scopurile şi sarcinile pe care şi le propune această organizaţie care, în 1962, a fost recunoscută de către U.N.E.S.C.O. ca organizaţie internaţională neguvernamentală beneficiind de relaţii de informare şi consultare.

În mesajul adresat de directorul general al U.N.E.S.C.O. acestei organizaţii cu ocazia împlinirii a 10 ani de existenţă, acesta spunea : „Ziariştii şi scriitorii de turism, prin articolele şi reportajele lor asupra vieţii popoarelor, a frumuseţii naturii şi dezvoltării artistice şi culturale a umanităţii, contribuie la cunoaşterea reciprocă a marilor valori pe care le-a dat omenirea".

La colocviul „România turistică", care va aduce pe participanţi în contact direct cu frumuseţile şi amenajările turistice din ţara noastră, şi-au anunţat participarea reprezentanţi ai conducerii F.I.J.E.T. (Ignacio de Arrillaga, preşedinte al F.I.J.E.T., Jacques Billiet, secretar general), precum şi ai unui număr de 16 ţări membre ale federaţiei, totalizînd un număr de peste 50 de delegaţi. Printre aceştia se vor număra ziarişti, scriitori, fotoreporteri, oameni de ştiinţă şi cultură specializaţi în probleme de turism din ţări cu o bogată tradiţie turistică cum sînt : Franţa, Belgia, Danemarca, Olanda, Elveţia, Grecia, Spania, Italia etc.

Colocviul internaţional „România turistică" va oferi posibilitatea unei mai bune cunoaşteri reciproce şi a întăririi colaborării între ziarişti şi scriitorii din domeniul turismului, contribuind la lărgirea activităţii desfăşurate de F.I.J.E.T. în scopul dezvoltării turismului internaţional.

Franța

preludii

la campania electorală

Pînă la alegerile prezidențiale din Franța mai sînt, calendaristic, patru luni. Practic, numai trei — poate chiar mai puțin — dacă se ține seamă de rarefierea vieții publice în timpul concediilor. Firește, personalități politice de prim și chiar de secund plan investesc o parte a vacanțelor lor în contacte, schimburi de păreri, negocieri, eventual tranzacții, cu reprezentanți ai altor formații. Dar despre o campanie electorală înainte de septembrie nu se poate vorbi. Și nici de pregătirea ei : în jurul căror nume ?

Cu privire la proiectele președintelui de Gaulle, nu se știe nimic. La 1 iulie, după o reuniune a Consiliului de Miniștri, s-a anunțat oficial că alegerile vor avea loc în ziua de 5 decembrie — dar nu și dacă generalul va candida pentru un nou mandat. Reporterii politici vînează orice frază, orice gest putînd constitui un indiciu într-un sens sau altul. În general, presa urmărește mai ales declarații neoficiale făcute de președinte, interpretîndu-le apoi în fel și chip. Recent, generalul ar fi spus unui colaborator apropiat că „poate nu va trebui pusă în bătaie artileria grea" — cuvinte pe care unii le consideră ca o simplă apreciere optimistă privitoare la rezultatele viitoarelor alegeri, dar în care alții descifrează eventuala intenție de a preda actualului premier sarcina candidaturii la președinție. În prezența unui ambasador al Franței căruia îi acordase audiență, ar fi exclamat mai direct, dar nu mai clarificator : „Sincer vorbind, nu știu nici eu. Tot ce știu e că nu voi lua hotărîrea și nu o voi face cunoscută decît în ultimul ultim moment".

Îndoielile vor continua deci să agite spiritele în această privință — și nu e deloc exclus ca, în hotărîrea pe care președintele în cele din urmă o va lua, să joace un rol determinant configurația pe care o va fi căpătat între timp opoziția. Pentru moment însă, harta electorală a opoziției este neclară — în afara cîtorva candidaturi de extremă-dreaptă cu care nimeni nu e interesat să se alieze și care nu atîrnă greu în cumpănă.*) După eșecul proiectului Defferre, prietenii politici ai primarului marsiliez susțin că ideea federației preconizată de ei nu a sucombat o dată cu negocierile din noaptea de 17—18 iunie sau cu declarația de renunțare a purtătorului lor de drapel în dimineața de 25 iunie — și că aceasta este dovada însăși a eficienței unei asemenea formule. Din punct de vedere al eficienței, pentru a relua acest termen-fetiș al „defferriștilor", este de remarcat că principalul beneficiar al proiectului Defferre este tocmai adversarul pe care se declara menit să-l înfrunte, echipa guvernamentală : lunile de negocieri în jurul unei federații orientate spre dreapta au fost luni pierdute pentru opera, într-adevăr utilă, care s-ar fi putut desfășura în vederea unirii tuturor forțelor de stînga și a desemnării unui candidat comun al acestora.

*) Avocatul Tixier — Vignancour este singurul dintre acești pretendenți la magistratura supremă care și-a cucerit o zgomotoasă notorietate ca apărător al membrilor și simpatizanților O.A.S., mediu din rîndurile căruia se recrutează și clientela lui electorală. Ceilalți sînt niște simpli „amatori", destinați pare-se iremediabilei obscurități pe care nici actualele lor aspirații n-au izbutit s-o întrerupă.

Succesiunea

În această ordine de idei este interesantă următoarea relatare pe care, încă la începutul lunii mai, o publica săptămînalul *Le Nouvel Observateur :* „Acum cîtva timp (președintele de Gaulle) ar fi cerut să se efectueze un sondaj în rîndurile opoziției. La urma urmei, acest Gaston Defferre făcea o treabă bună. Voia să concentreze în jurul lui forțele susceptibile să urmeze lui de Gaulle. Manifestase o orientare anticomunistă... Despre independența economică se exprimase în termeni viguroși. Dar despre independența politică ? După obținerea informațiilor necesare, s-a aflat la Elysée că primarul Marsiliei este cufundat în Europa integrată și agățat de atlantism. Păcat. S-ar fi putut lua în considerare un mod de a-l sprijini indirect..."

Relatarea este în același timp ilustrativă și pentru o altă realitate : preocuparea generalului de Gaulle pentru ceea ce în Franța se numește „l'après-gaullisme", pentru ce va fi în momentul cînd el nu va mai exercita funcția prezidențială. Se cunoaște atitudinea distantă pe care generalul a păstrat-o și o păstrează față de U.N.R., care totuși îl privește ca pe șeful și inspiratorul său. În cercurile informate se consideră că această rezervă, izvorîtă în primul rînd din dorința de a nu apărea în fața opiniei publice ca exponentul unei singure grupări politice, nu e străină nici de temerea că U.N.R., formație eterogenă al cărei factor de coeziune îl constituie propria lui persoană, nu va avea capacitatea de a continua gaullismul. Mai cu seamă în ceea ce privește afirmarea independenței franceze față de stăruințele „supranaționalizante" ale aliaților vest-europeni și nord-atlantici. Se spune destul de insistent în vremea din urmă că, dacă sănătatea îi va permite, președintele ar înclina să solicite corpului electoral un nou mandat.

Dacă nu, succesorul desemnat pare a fi, așa cum s-a mai arătat, premierul Pompidou — căruia sprijinul președintelui de Gaulle îi va netezi poate într-o măsură drumul spre Elysée, dar numai într-o măsură. Mai întîi, pentru că o hotărîre luată „în ultimul ultim moment" nu-i va lăsa răgazul necesar organizării temeinice a campaniei sale electorale. Apoi pentru că divergențele notorii dintre premier și ministrul de finanțe nu sînt de natură să consolideze colaborarea între U.N.R., partidul celui dintîi și Republicanii Independenți ai celui de-al doilea. Cu atît mai mult cu cît e vorba nu de modalități, ci de orientare. Pompidou, de pildă, e atent la doleanțele patronatului „clasic", în timp ce planurile elaborate sub conducerea lui Giscard d'Estaing favorizează crearea și dezvoltarea marilor societăți. În fine, oameni politici care nu ar intra în competiție prezidențială cu generalul de Gaulle se arată dispuși să candideze împotriva succesorului lui. Este cazul lui Antoine Pinay, reprezentant al patronatului „clasic" și al dreptei „clasice", fost președinte de consiliu în 1952 care, prin luna mai, găsea prilejul de a declara corespondentului unui ziar din Nisa : „Nu mă gîndesc să-mi pun candidatura... Dar dacă Franța ar avea nevoie de mine, n-aș șovăi o clipă..." Așteptînd să se dumirească dacă „Franța are nevoie de el", Pinay, sprijinit de al său C.N.I. (Centrul Național al Independenților), a făcut cîteva apariții pe scena politică : în timpul negocierilor asupra proiectului Defferre, a avut întrevederi cu conducătorii M.R.P. (pe care i-a sfătuit să nu se mezalieze cu socialiștii), cu Guy Mollet (căruia probabil i-a recomandat să nu se mezalieze cu comuniștii) — și, mai cu seamă, urmărește cu grijă ca ziarele să vorbească din cînd în cînd despre el.

Politica și metodele unui Antoine Pinay sînt, neschimbate, acelea care au caracterizat și care au pierdut cea de-a IV-a Republică. Marea majoritate a opiniei publice active din Franța — potrivit datelor furnizate de anchete și sondaje — nu dorește să le vadă renăscînd din propria lor cenușă. Dar există și o dreaptă

„modernă", dispusă oricînd să accepte forme și formule noi. Trăgînd cu multă promptitudine învățămintele aventurii Defferre și ale rolului pe care l-au jucat în lansarea ei cluburile, un număr de membri ai C.J.P. (Comitetul Tinerilor Patroni, destul de des în conflict cu foarte conservatorul Comitet Național al Patronatului Francez), ai Tinerei Camere economice și ai grupării Republicanilor Independenți au creat un club politic. Intitulat „Perspective și realități", acesta și-a început activitatea inițiind un studiu asupra celui de-al V-lea Plan. După chipul și asemănarea clubului Jean Moulin care a contribuit larg la elaborarea operației Defferre.

Între timp, secretarul general al mișcării gaulliste, Jacques Baumel, „iritat de inițiativele d-lui Valéry Giscard d'Estaing și de nașterea unui club de dreapta gen Jean Moulin", notează săptămînalul *l'Express* care a lansat candidatura primarului marsiliez, „își intensifică eforturile de modernizare a U.N.R., căutînd să preia unele idei din experiența comitetului «Orizont 80» care s-a dizolvat de cînd dl. Gaston Defferre și-a retras candidatura..." Căci și în rîndurile U.N.R. există preocupări de renovare. Iar acțiunea preelectorală orchestrată în jurul primarului marsiliez a accelerat cristalizarea, în rîndurile gaulliste, a unor nemulțumiri mai mult sau mai puțin latente : rezultatele dezamăgitoare ale alegerilor municipale, lipsa de influență a grupării asupra politicii guvernului, sentimentul de ineficiență și inutilitate. La sfîrșitul lui iunie, o tentativă de a da grupării o structură nouă și posibilități de a-și extinde influența, a luat forma așa-numitului „plan Pompidou", preconizînd organizarea U.N.R. după modelul partidului republican din S.U.A. Ideea nu era nouă : cu zece zile înainte, Michel Debré propusese o formulă înrudită — ceea ce stîrnise o vie polemică între fostul premier și Jacques Baumel ; și mai înainte, în discursul său faimos de la Asnières, ministrul de interne Frey vorbise cam în același sens. Premierul Pompidou însă înțelege să și pună în mișcare pentru aceasta mijloacele de care dispune. El a cerut deputaților U.N.R. să constituie, ca punct de plecare, în toate regiunile, pentru examinarea problemelor economice, sociale și politice ale acestora, comisii de studiu la care să fie invitați prietenii politici ai ministrului de finanțe Giscard d'Estaing, ai fostului prim-ministru Pinay — precum și deputații M.R.P., în ciuda rezervei pe care aceștia o manifestă. Expus deputaților U.N.R., planul premierului a fost primit cu oarecare neliniște, mai ales cu temerea că „un asemenea mecanism riscă să-i zdrobească", deoarece printre aliați lor prezumtivi, printre grupările de independenți în special, există „oameni influenți" care „ar putea ajunge la conducerea noii mișcări".

„Orizonturi" datate în contratimp

Nu se știe cum vor reacționa deputații M.R.P. la chemările colegilor lor gaulliști. În problemele interne, nimic nu-i desparte : la toate voturile importante — finanțe, economie, învățămînt — au fost alături. În politica internațională însă, devin frați inamici : orientării gaulliste, de afirmare a unei diplomații naționale, M.R.P. îi opune fidelitatea sa față de concepțiile comunitare vest-europene și de solidaritatea atlantică, la elaborarea cărora a participat în perioada de mult apusă cînd era încă unul din partidele importante ale Franței. De altfel, încercarea de a se asocia cu S.F.I.O. urmărea, în proiectele conducătorilor M.R.P., nu numai să-și sporească recolta de voturi cu acelea ale socialiștilor, dar și să satisfacă astfel o dureroasă nostalgie a partidului : datorită înrudirii cu socialiștii, să redea încredere muncitorilor catolici, dintre care o mare parte n-au așteptat ca numele confederației lor să se laicizeze pentru a nu-și mai da votul candidaților M.R.P. În același timp, aceste calcule prevedeau păstrarea clientelei burgheze a partidului — de unde apriga dispută dintre Jean Lecanuet și Joseph Fontanet (președinte și secretar general ai M.R.P.) de o parte, Guy Mollet și Augustin Laurent de cealaltă (S.F.I.O.), pentru „spiritul" și „litera" denumirii destinate federației, pentru felul în care aveau — sau nu aveau — să fie consemnate atitudinile ei viitoare față de învățămîntul confesional, față de legăturile cu comuniștii. Se pare că, în ceea ce privește înclinațiile personale ale celor doi lideri socialiști, nu i-ar fi stînjenit nici eventuale concesii față de școala catolică, nici punțile tăiate în direcția comuniștilor. Dar și ei au trebuit să țină seama de opinia membrilor de rînd și simpatizanților partidului : pentru majoritatea acestora laicitatea învățămîntului este o tradiție căreia înțeleg să-i rămînă fideli, iar unitatea de acțiune a partidelor muncitorești, o aspirație și o necesitate.

Nostalgiile liderilor M.R.P. (care ar vrea să regăsească „orizontul 1945") și ale lui Guy Mollet (care — parcurgînd de-a-ndăratelea nu 20 de ani, ci 60 — cheamă către „orizontul 1905"), aceste pioase evocări ale momentului consemnat pe actul de naștere al partidelor lor respective, sună ciudat în contextul „orizontului 1965". Este în schimb semnificativ ecoul eforturilor perseverente ale Partidului comunist de a face posibilă o uniune a tuturor forțelor democratice. Comentator atent al politicii franceze, Hector de Galard, care nu este comunist și care face bilanțul aventurii Defferre, conchide că dacă fostului „monsieur X" îi va urma candidatura unui „monsieur Y" (formula e metaforică : nici un om politic francez nu ar mai accepta probabil să fie lansat ca un roman sau film senzațional), acesta va trebui să fie „propus tuturor partidelor stîngii, inclusiv, firește, partidului comunist". Și nu putem să nu amintim declarația, pe care cititorii noștri o cunosc, a lui Jean-Paul Sartre : „Dacă partidele de stînga nu vor reuși să prezinte un candidat comun..., dacă se vor prezenta mai multe candidaturi care vor pretinde că reprezintă stînga, eu voi vota pentru candidatul comunist. Aceasta nu înseamnă că doresc să văd partidul comunist cîștigînd singur puterea — ci că sînt convins că este iluzorie orice regrupare care s-ar realiza fără partidul comunist, care nu s-ar constitui cu el și în jurul lui". Jean-Paul Sartre, se știe, nu e nici el comunist.

Consecvent, P.C.F. — regretînd că S.F.I.O., după tentativa ratată de „mare federație" la dreapta se orientează acum nu spre o cuprinzătoare regrupare de stînga ci spre realizarea unei „federații mici" care i-ar asocia doar efectivele P.S.U., ale radicalilor și ale unui număr de cluburi — continuă să cheme pe socialiști la o largă și eficientă solidaritate a tuturor forțelor de stînga. „Alegerile prezidențiale sînt o etapă importantă în lupta noastră, scrie Etienne Fajon în *L'Humanité*. Am fi dorit să participăm la ele cu un candidat comun al partidului comunist, al partidului socialist și al celorlalți democrați, pe baza unui program pe care l-am fi stabilit împreună".

E adevărat, timpul pînă la confruntarea electorală a forțelor politice din Franța s-a scurtat. Poate însă că nu este prea tîrziu. Dar va ști oare S.F.I.O. să iasă din imobilismul la care îl condamnă o parte din liderii săi, pentru a adopta singura cale de a redobîndi un rol cu adevărat activ în viața publică ?

Florica ȘELMARU

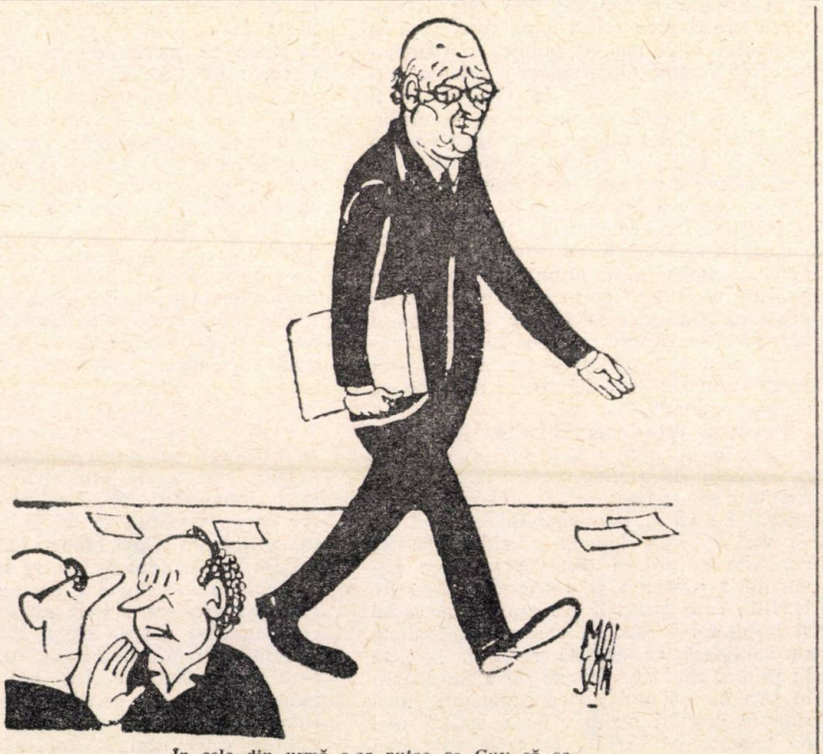

— În cele din urmă s-ar putea ca Guy să se federalizeze cu Mollet...
(Din LE CANARD ENCHAÎNÉ, Paris)

PE MALURILE NILULUI

REPORTAJ PE GLOB

Există țări care te întîmpină de la început cu un dublu peisaj : o geografie a prezentului suprapusă peste o alta, a trecutului. Egiptul este una din aceste țări. Între cele două peisaje există o fuziune internă, iar vecinătatea în spațiu a unor monumente milenare și a unor construcții recente măsoară istoria însăși, efortul spre o nouă treaptă a civilizației a poporului de pe malurile Nilului. Călătorind prin țara faraonilor, nu se poate să nu regăsești la tot pasul, în sanctuarele unei lumi dispărute, mesajul unei civilizații uimitoare. Pentru că oriunde te-ai afla te urmărește prezența ochilor ficși ai statuilor, viața lor intensă, condensată în piatră, expresia măreției și forței.

În același timp, înregistrezi semnele epocii noastre, construcțiile și șantierele moderne, pulsul vieții contemporane.

CAIRO

Cairo ne așteaptă cu minaretele sale impunătoare. Ne îndreptăm spre moscheea principală a orașului, El-Ashar, centrul religios al musulmanilor, ridicată de Gauhar în 973 și transformată de sultanii mameluci [1]), după aproape trei veacuri, în Universitate. Teologia islamică și științele arabe atrag aci peste 20 000 de studenți și — în ultimii ani — studente din toate colțurile lumii.

De aici ne-am îndreptat spre valea mormintelor, puțin în afară de Cairo. Este un „oraș" mut și solitar. Spectacolul e impresionant... Soarele abia mijește la orizont și totul se împurpurează în mii de nuanțe... Acolo dorm acei sultani mameluci care — monument al orgoliului nemăsurat — și-au săpat ei înșiși mormintele.

Apoi, Babilonul egiptean, construit probabil de babilonienii aduși de către Ramses al II-lea sau de războinicii asirieni veniți cu Samiramis, ori poate de soldații perși ai regelui Cambyse. Arabii îi denumesc Kasr-El-Chamah sau palatul luminilor, aluzie probabil la cultul focului practicat în epoca respectivă de invadatorii persani. În această incintă s-au adăpostit mai tîrziu primii creștini. Sîntem tot în vechiul Cairo și se văd încă ruinele Babilonului, în grădina muzeului copt [2]). Biserica El Moallaquah (Suspendata) este construită deasupra acestor ruine, o parte a zidului constituind unul din pereții bisericii.

Moscheea Ibn Touloun este cel mai vechi monument din Cairo, ridicată sub Ahmed Ibn Touloun în 876 e.n. pe colinele lui Yachkour. De la prima vedere rămîi uimit de perfecțiunea liniilor geometrice. Moscheea este construită din cărămidă îmbrăcată de un strat subțire de gips. Arcadele în ogive se sprijină pe piloni. Deasupra frizei tronează o lungă inscripție ce conține versete din Coran. Legenda spune că lemnul pe care a fost sculptată

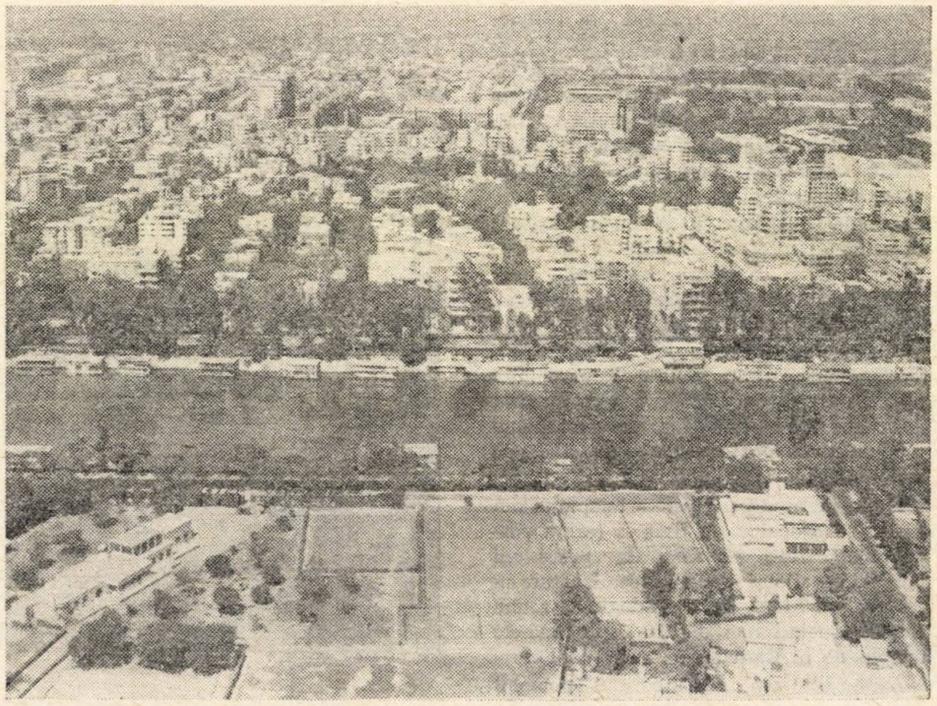

Cairo

inscripția provine de pe corabia lui Noe, regăsită de Touloun pe muntele Ararat.

...Sîntem jos, lîngă Nil, la picioarele modernului turn din Cairo, care își poartă maiestuos coroana de lumini a ultimului etaj. Ingenioasa construcție permite, printr-o rotire continuă, vizitatorilor așezați la mesele lor, să parcurgă în timp de douăzeci de minute întreaga panoramă a orașului. Încadrat în șuvoiul uman care străbate principalele artere ale orașului în primele ore ale nopții, ristă senzația de a te afla *nu într-un loc anume*, ci *oriunde* într-o metropolă. Multe din trăsăturile sale moderne din viața de zi și de noapte fac să-ți apară Cairo ca o monedă din salba marilor orașe răsfirate pe toate continentele. La lumina zilei se manifestă cu mai multă precizie individualitatea *sa actuală* (care nu este dată doar de stăruitoarea alternanță de zone de lumină din centru sau împrejurimi, unde sînt aglomerate liniile zvelte ale buildingurilor și somptuoasa prezență a vilelor, cu perimetrele populate dens și în care nu au pătruns propriu-zis rigorile citadine) ce zvîcnește cu nervozitate din ritmul în care se ridică numeroasele cvartale de locuințe muncitorești menite să înconjoare peste puțin timp anumite regiuni ale orașului.

Dar aveam să întîlnesc curînd la Luxor și Assuan dimensiunile mai profunde atît ale vechiului cît și ale noului Egipt.

LUXOR – ÎNTÎLNIRE CU MILENIILE APUSE

Pe teritoriul ocupat în prezent de orașul Luxor se înălța cîndva vechea Tebă, capitala imperiului egiptean din perioada de apogeu — leagănul unei civilizații și culturi milenare. Despre bogățiile Tebei, Homer spunea în „Iliada" că sînt depășite numai de numărul firelor de nisip din deșert. Acum, Luxorul a devenit un paradis al arheologilor și un important punct de atracție pentru turismul internațional. Turiști sînt într-adevăr mulți și de tot soiul. De la grupurile zgomotoase de tineri fran-

→

[1]) Denumire dată sclavilor albi, mai ales turci și circazieni din Rusia, Caucaz și Asia centrală. Dotați cu remarcabile calități de militari, ei au fost aduși de califii din Bagdad, formînd o castă militară conducătoare.

[2]) Copții — sectă religioasă creștină în Egiptul musulman, popor descendent al primilor locuitori din Egipt.

cezi — probabil studenți, îmbrăcați și tunși astfel încît nu-i poți deosebi decît de aproape dacă sînt băieți sau fete — pînă la tacticoasele cucoane americane mai în vîrstă, pe ale căror chipuri se citește hotărîrea fermă de a obține echivalentul precis de cultură antică al dolarilor plătiți agenției de turism.

Chiar în centrul orașului, pe malul drept al Nilului, se înalță celebrul templu al lui Amon — zeul soare, construit în secolul 14 înaintea erei noastre de Amenofis III și Ramses II. Intrarea în templu este străjuită de două statui impunătoare din granit negru, înfățișîndu-l pe Ramses II. În fața lor se înălțau pe vremuri două obeliscuri. Acum, soclul unuia dintre ele este gol — uriașul monolit de granit înalt de aproape 23 metri a fost luat și transportat cu infinite precauțiuni pînă la Paris, unde inginerul Lebas, cu ajutorul unor dispozitive ingenioase inventate de el, l-a înălțat pe un nou soclu în Place de la Concorde, în vara anului 1836. Intrînd în templu, ești impresionat, pe de o parte, de dimensiunile copleșitoare ale pilonilor, zidurilor, coloanelor din curțile interioare, iar pe de altă parte, de exactitatea și grația de filigran a basoreliefurilor și inscripțiilor hieroglifice miniaturale care împodobesc orice colțișor al edificiului.

Incinta templului lui Amon a adăpostit de-a lungul secolelor pe slujitorii mai multor religii. Unul dintre sanctuarele interioare, inițial dedicat vechilor zei egipteni, a fost transformat în basilică de către copții creștini în secolul IV al erei noastre. De asemenea, peste zidurile unuia dintre pilonii centrali s-a construit și mai recent moscheea Abu el-Haggag, al cărei minaret galben se poate vedea chiar și de pe malul celălalt al Nilului.

De la intrarea principală a templului din Luxor se deschide un dromos (acum parțial reconstruit) — alee de procesiuni bordată de sfincși — care făcea legătura cu templul lui Mout, soția mitologică a zeului Amon, ducînd mai departe spre marele templu de la Karnak.

Acesta este mult mai mare decît templul din Luxor; construcția lui, cu adăugirile, cu completările ornamentale respective, a durat mai bine de două mii de ani, pînă în epoca romană. Vizitatorul rămîne mut de admirație în fața geniului meșterilor de acum patru milenii, care au știut să îmbine armonios elementele de colosal și delicat, să înalțe cu mijloacele de atunci construcții a căror simplă repetare ar da multă bătaie de cap inginerilor și arhitecților de azi (numai cele două obeliscuri gemene ale reginei Hatshepsout, dăltuite fiecare din cîte un singur bloc de piatră, au cîte 29 de metri înălțime și cîntăresc peste 300 de tone).

Pe malul stîng al Nilului, dincolo de șirul de coline albe, într-un peisaj de o sumbră austeritate, se află necropola tebană — valea regilor și valea reginelor. Pînă în prezent au fost descoperite aci peste 400 de morminte de nobili și suverani. Se consideră însă că numărul lor este mult mai mare. Mausoleele săpate în calcar, cu galerii întortocheate, ramificații false și zeci de șiretlicuri menite să-i păcălească pe eventualii căutători de comori, ascundeau sarcofagul cu mumia faraonului și marele tezaur regal. Precauțiunile au dat însă greș. Marea majoritate a mormintelor a fost prădată încă din antichitate.

Singura necropolă descoperită intactă — cea a lui Tutankhamon — este și cea mai mică dintre toate (murind foarte tînăr, faraonul nu a avut timpul să-și construiască un mormînt pe măsura predecesorilor săi). Obiectele formînd tezaurul lui Tutankhamon umplu cîteva săli mari ale muzeului de egiptologie din Cairo. Ele minunează prin bogăție, imaginație și exactitatea execuției. Mobile, unelte, arme, podoabe (printre altele, un pat portativ pliant pentru vînătoare — anul 1350 înaintea erei noastre) lucrate din aur, alabastru, fildeș, pietre prețioase, stau mărturie iscusinței meșterilor acelor vremuri. În fața lor, imaginația nici nu poate realiza conținutul posibil al mormintelor, de zeci de ori mai cuprinzătoare, ale marilor faraoni.

Cercetătorii egipteni depun o muncă imensă pentru descoperirea și valorificarea monumentelor civilizațiilor străvechi care au înflorit cîndva pe malurile Nilului. An de an noi descoperiri vin să se adauge la tezaurul artistic al artei egiptene, care prin valoarea sa consfințită de milenii aparține acum întregii omeniri.

ASSUAN – CATARACTELE NILULUI

De sus, de la o fereastră a hotelului Cataractelor, se deschide în zori o priveliște de o frumusețe maiestuoasă și calmă. Albastrul apelor Nilului rivalizează cu cerul imaculat. Printre ostroavele încărcate de flori și verdeață, străjuite de stînci de granit roșu, trec lin primele feluci, cu gra-

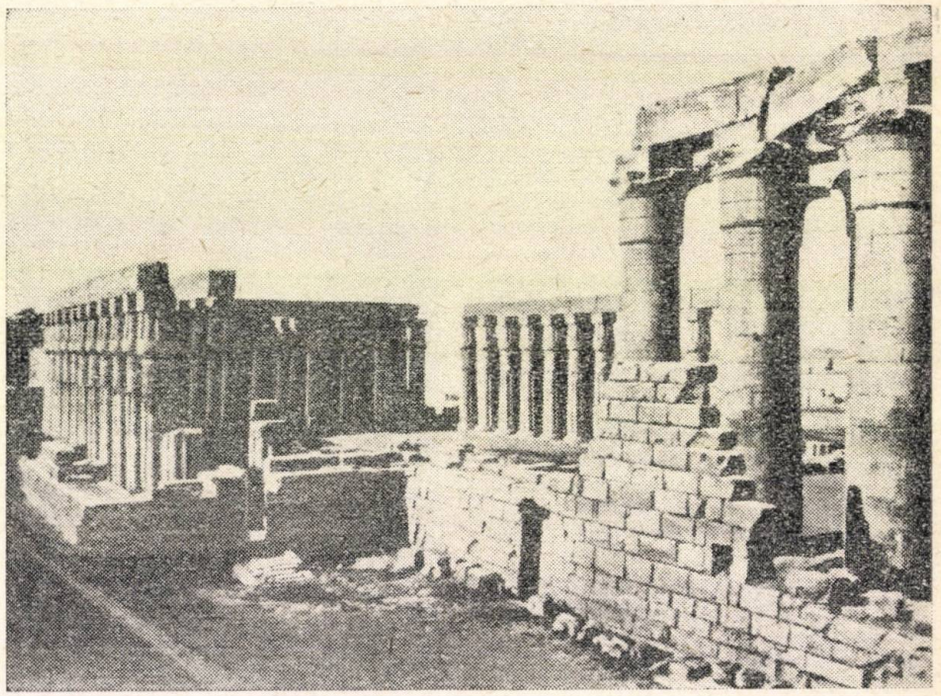

Templul din Luxor

Vedere generală a barajului de la Assuan (machetă)

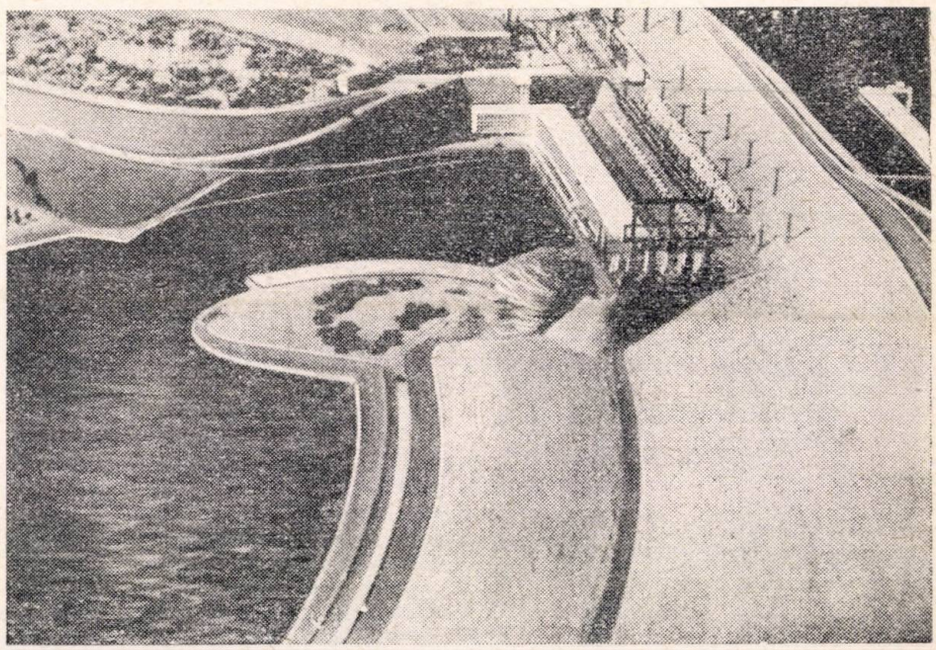

ţioase pînze triunghiulare umflate de adierea dimineţii. Spre apus, pe celălalt mal, dunele de nisip galben-roşcat unduiesc lin pînă departe, ca o mare leneşă cu talazurile încremenite la orizont.

În această oră de reverie, în liniştea peste care pluteşte parfumul florilor tropicale, nimic nu pare a sugera că la cîţiva kilometri în amonte de cataracte, la Sadd-El-Aali, se desfăşoară chiar acum, în forfota şantierului marelui baraj, un episod remarcabil din lupta permanentă a omului cu natura.

Şoseaua şerpuieşte la început printr-un pustiu de piatră. Bolovani de granit cu contururi ciudate aruncaţi parcă în grămezi diforme de mîna unui uriaş nebun. Peisaj selenar, pare a nega însăşi noţiunea de viaţă. Apoi, deşert de nisip la fel de sterp şi mohorît. Şi, în sfîrşit, Nilul. Marele fluviu spumegă la cataracte, izbind stîncile cu furia celui ce nu a cunoscut înfrîngerea, ca apoi, din nou liniştit, să-şi poarte apele spre nord, spre Mediterana, liber şi nepăsător.

Oamenii însă i-au hărăzit o altă soartă. După terminarea lucrărilor de la Assuan, Nilul — altădată nestăpînit, ale cărui ape erau şi sursă a vieţii, dar şi cauză a nenumărate dezastre — odată încătuşat, va fi constrîns să aducă oamenilor bunăstare şi fericire.

Încă înainte de intrarea pe şantier se înşiră de ambele părţi ale şoselei impresionantul arsenal creat de om pentru a-şi spori puterea în înfruntarea cu fluviul. Sute şi sute de buldozere, autobasculante, screpere, excavatoare, betoniere, alte maşini şi utilaje a căror destinaţie nu o putem descifra, îşi aşteaptă rîndul să intre în acţiune. Încă o cotitură şi avem în faţă imensa panoramă a şantierului Marelui Baraj.

Sub razele dogoritoare ale soarelui sau noaptea la lumina reflectoarelor, înfruntînd greutăţi de neînchipuit, mii de oameni sînt angajaţi în acest mare efort constructiv. Cîteva cifre sînt edificatoare : volumul total al corpului barajului principal va fi de 43 milioane mc (de 17 ori volumul marii piramide a lui Keops), lungimea lacului de acumulare — 500 km, capacitatea totală a centralei electrice — 2,1 milioane kilowaţi. Odată terminat, barajul va adăuga la ceea ce este comun tuturor barajelor, miracolul transformării unei întinderi de peste 600 mii ha de deşert, într-o regiune în care grîul şi porumbul vor reda pămîntului nobleţea sa tradiţională, aceea de a produce, de a hrăni.

Există undeva o tangenţă între templele din Teba şi barajul de la Assuan, între galeriile de sfincşi şi noile cartiere din Cairo, Alexandria sau Port Said, între gingaşele vase de alabastru şi marile construcţii industriale de azi. Este vorba de renaşterea tradiţiei unui popor harnic şi iscusit, cu un deosebit gust pentru măreţ şi durabil, care a trecut prin multe încercări şi greutăţi, a cunoscut ziua amară a înrobirii coloniale, iar acum, stăpîn pe bogăţiile pămîntului strămoşilor, începe să-şi clădească propriul său viitor. „Piramidele erau construite prin truda a mii de oameni vii pentru un singur faraon mort ; acum, la Assuan, oamenii muncesc pentru ei, pentru binele milioanelor de contemporani şi urmaşi, pentru viaţă !“ — ne spunea un prieten egiptean.

Dana ALEXANDRU

INIMA CUBEI

Optsprezece familii au întemeiat oraşul Santa Clara, capitala provinciei Las Villas. Astăzi, el numără peste 100 de mii de locuitori. Este un oraş frumos, renumit prin viaţa culturală şi prin tradiţia revoluţionară. În Războiul de Zece Ani şi în cel al Independenţei, oamenii locului au luptat cu mult curaj. În timpul Republicii, Santa Clara a fost supranumită „oraşul neliniştit“, poate din cauza neliniştii pe care o provoca în rîndul celor care guvernau. Cînd trupele revoluţionare au intrat în Santa Clara, tiranul a fugit : oraşul a proclamat triumful insurecţiei. Situată în centrul insulei, cubanezii o numesc inima Cubei.

Faima oraşului se datoreşte în primul rînd oamenilor care locuiesc aici. Sînt oameni cu minte ageră şi destoinici, care au dat ţării multe nume ilustre : preşedinţi ai Senatului şi ai Camerei Reprezentanţilor, miniştri cu un rol important în istoria ţării.

Important centru economic şi cultural al ţării, Santa Clara — sau Villa Clara, cum mai este numită — a fost întemeiată la sfîrşitul secolului XVII în regiunea centrală dintre cele două rîuri : Rio del Monte (Rîul muntelui) şi Rio de la Sabana (Rîul savanei), regiune cu pămînt bogat şi productiv. Într-unul din parcurile oraşului se află un monument format din 18 coloane, fiecare dintre acestea avînd înscris numele uneia dintre familiile întemeietoare.

Datorită aşezării sale centrale şi a pămîntului fertil, Santa Clara a progresat rapid, a crescut numărul locuitorilor şi al caselor. Economia oraşului se baza în primul rînd pe cultura cerealelor, mai ales a grîului, şi prelucrarea produselor obţinute din creşterea animalelor. De asemenea, zahărul şi ceara aveau un loc însemnat în profilul economic al regiunii.

În anul 1867, în insulă apar o serie de grupuri care pregătesc lupta pentru libertate. În Santa Clara, ca şi în alte oraşe, apar astfel de grupuri la care aderă, printre alţii, Miguel Jerónimo Gutiérrez, personaj important în viaţa culturală a timpului. Cînd în 1868 începe războiul împotriva puterii coloniale spaniole, în oraş se întemeiază o juntă revoluţionară, condusă de Gutiérrez. Junta proclamă abolirea sclaviei. Războiul (numit de Zece Ani) se termină în 1878 fără ca să se obţină libertatea.

În timpul războiului de Independenţă, mişcarea conspirativă se duce sub conducerea lui Rafael Lubián Rodriguez, întemeietorul unui club revoluţionar care proteja pe cei prigoniţi de autorităţile spaniole, pregătind în acelaşi timp lupta comună a cubanezilor împotriva spanioliilor. Transformat de spanioli într-un „oraş-închisoare“, lipsit de orice contact cu exteriorul, la 23 martie 1896, forţele revoluţionare încearcă să ia cu asalt oraşul. Din cauza neorganizării, coloanele de revoluţionari nu s-au putut uni şi încercarea a eşuat. În această luptă a murit Leoncio Vidal, al cărui nume îl poartă parcul central al oraşului.

Dar oraşul, oamenii săi, nu au capitulat de fapt niciodată. Santa Clara şi-a continuat lupta pentru cucerirea adevăratei independenţe. Lupta revoluţionară începută de Fidel Castro în Santiago de Cuba s-a terminat în mod glorios la Santa Clara, o dată cu cucerirea oraşului. Iar oraşul a fost cucerit în ciuda faptului că armata lui Batista pusese stăpînire pe intrările sale şi că l-a transformat într-o adevărată cazemată. Dar tiranul n-a reuşit să împiedice masele să se unească cu forţele revoluţionare.

Cînd, în dimineaţa zilei de 1 ianuarie 1959, s-a aflat ştirea că Batista a fost răsturnat, trupele revoluţionare puseseră deja stăpînire pe Santa Clara. Triumful revoluţionarilor a fost hotărîtor pentru soarta ţării.

Deşi au trecut numai şase ani de cînd poporul cuban a devenit stăpîn pe soarta sa, realizările Guvernului Revoluţionar în Santa Clara sînt evidente în toate domeniile de activitate ale oraşului.

Continuînd tradiţiile de cultură, Universitatea s-a transformat într-un adevărat oraş universitar, cu numeroase clădiri pentru studenţii bursieri şi un mare stadion cu toate instalaţiile sportive. S-au înfiinţat şase centre şcolare în diferitele cartiere ale oraşului. În fosta cazarmă a tiraniei s-a instalat Centrul şcolar politehnic.

S-au construit trei spitale — de psihiatrie, de urgenţă şi un spital de pediatrie-maternitate, cel mai bun din Cuba — şi s-au îmbunătăţit cele existente. S-a demolat un cartier insalubru pe locul căruia a apărut cartierul „America Latină“ cu peste 600 de case cu două sau trei apartamente.

Alte construcţii importante sînt ştrandul cu o capacitate de 3 000 persoane, Palatul copiilor din cartierul La Vigia, marele baraj de la Ochoita, care aprovizionează cu apă întreg oraşul.

Santa Clara are astăzi o nouă fizionomie. Oraşul surîde cu un nou chip, cel pe care îl visau Eduardo Machado şi Miguel Jeronimo Gutiérrez, cel pentru care a luptat întregul popor cuban.

A. I.

Noua universitate din Santa Clara

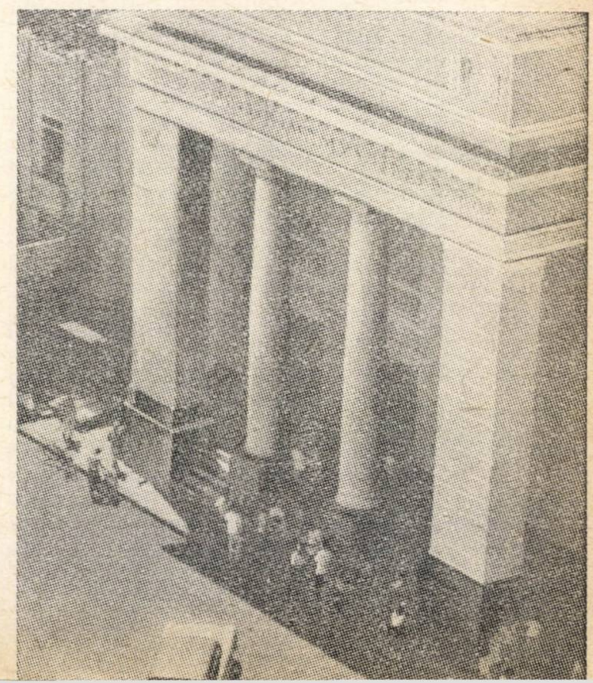

Iluminiştii şi progresul

Metoda de a progresa prin „luminare", atît de tipică iluminismului european, se bucură în cadrul iluminismului românesc de o mare răspundere şi dintr-o altă cauză. Apologia „luminilor" numără la noi, chiar de la început, printre principiile sale de bază, şi ideea de progres, înţeleasă în special sub forma sa cea mai evidentă, cea mai imediat perceptibilă în timp şi spaţiu, care este civilizaţia. Progresul se dovedeşte a fi conceput şi în ţările noastre drept o operă a „luminării", avînd drept urmare civilizarea indivizilor şi a popoarelor, atît pe latura morală, cît şi socială, materială şi tehnică.

Este un argument cu mare priză asupra conştiinţelor româneşti, căci el este descoperit într-o perioadă cînd idealul de integrare al societăţii noastre în „Europa luminată" atinge o maximă intensitate. De aceea, el va fi invocat cu tărie şi, deşi formularea îmbracă forme general-teoretice, înţelesul patriotic — pro domo — este evident. Elogiind binefacerile civilizatorii ale „luminilor", iluminiştii români se gîndesc, în primul rînd, la ţara noastră, în mare dificit de „civilizaţie" sub regim feudal, pe care toţi iluminiştii europeni îl socoteau, şi pe bună dreptate, „barbar". De unde şi pasiunea pusă în propagarea unei teze, care se impunea oarecum de la sine. Era de ajuns o simplă comparaţie a stărilor de lucruri, pentru ca ideea de civilizaţie să rezulte ca o necesitate evidentă, în conştiinţa oricărui om cult al epocii, şi pentru această orientare generală a spiritelor n-are rost a căuta la tot pasul izvoare livreşti precise.

De fapt, o pregătire în acest sens aduceau, încă din secolul al XVII-lea, unele reflexe ale umanismului tardiv, evidente mai ales în opera stolnicului Constantin Cantacuzino, autorul *Istoriei Ţării Româneşti*. Acesta subliniază marele rol civilizator al coloniştilor romani în Dacia, care „prea mari oameni au fost şi atîta întru învăţătura cărţilor şi ştiinţelor au fost procopsiţi şi atîta întru vitejii au fost ispitiţi, educaţi şi aleşi şi atîta întru înţelepciunea lumească de iscusiţi, cît nice un neam, nici o limbă pe lume, niciodată ca ei n-au stătut". Pentru stolnic, civilizat este deci omul instruit, cult (ulterior i se va spune „luminat"), care trăieşte „supus şi cuprins" în societate (el îi spune „soţiire"), „în legi şi dreptăţi", înfrînîndu-şi pornirile şi instinctele, aşa cum nu face niciodată „varvarul".

Alte sugestii, şi mai importante, în care încep să se simtă adierile ideologiei „luminilor", îşi fac drum la noi, prin intermediu grecesc, îndeosebi din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, cînd pilda vechii Elade („oricarele nu este Elin este barbar") începe a fi invocată cu stăruinţă sub fanarioţi. Domnitorul Al. I. Mavrocordat arăta în 1785 că la Atena se primeau pînă şi barbarii la învăţătură, între alţii Anacharsis „tătar" (!), care se civilizau în felul acesta după modelul elinilor (ştire scoasă din cartea abatelui Barthélemy, *Voyage du jeune Anacharsis en Grèce*, 1783, ?). Mai înainte, în 1765, Athanasie Ipsilant Comnen, fost „protospatar" în Valahia, scria că : „Nu cunosc nimic care să civilizeze în atîta (măsură) spre buna vieţuire şi adevărata fericire pe oameni precum instrucţia îngrijită şi însădită în sufletele fragede ale acestora".

În acelaşi an, Gr. Al. Ghica, nemulţumit de starea de lucruri din Moldova, hotărăşte să grăbească reorganizarea şi dezvoltarea şcolilor, operaţie pe care o şi face. Că el concepea răspîndirea învăţăturii drept o foarte eficace metodă de a pune capăt acestei stări de „sălbăticie" şi „varvarie", rezultă şi din exemplul tipic pe care-l invocă. Lumina, lămurea pe supuşi acest domnitor — „despot luminat" în felul său — a „...desăvîrşit neamurile cele de la apus şi miazănoapte ce au fost mai dinainte varvari, iar acum filosofi şi de laudă vrednici".

Lîngă noi se produsese recent, la „miazănoapte", exemplul civilizator al lui Petru cel Mare şi este neîndoielnic că referinţa citată pe acest reformator îl avea în vedere. Înainte, popoarele nordice ale împăratului Petru erau „varvare", acum ele produc „filozofi". Voltaire, în *Histoire de l'Empire de Russie sous Pierre le Grand* (1759—1763), nu gîndea altfel.

Esenţa iluministă a unor astfel de teorii transpiră şi în limbaj, s-ar zice uneori chiar în urma unor lecturi directe, căci Ioan Caragea, în septembrie 1814, scria despre ştiinţe că :

„...Toate, cu timpul, aducîndu-le într-o aşa ameliorăţiune şi perfecţie, încît obiceiul vechi şi sălbatic lepădîndu-l, ajunsese omul a fi un animal civil după părerea filozofică şi a se instrui mai pre sus de mintea omenească în secretele naturii".

Este exact viziunea societăţii primitive la Voltaire *(Essai sur les moeurs et l'esprit des nations, ch. CXLV)* şi mai ales la Rousseau, din *Discours sur l'inégalité parmi les hommes* (1754), unde trecerea de la un stadiu la celălalt este bine marcată şi abundent descrisă. Expresia însăşi de „animal civil" pare a veni tot din Rousseau, deşi antiteza *état sauvage — état civil*, în secolul al XVIII-lea este absolut curentă, pe ea grefîndu-se mai toate criticile, explicaţiile şi formulele de reconstruire a societăţii „civile", adică „civilizate". Antioh Cantemir, într-o odă a sa, în care atinge ideea geniului omului şi a propăşirii ştiinţelor, exprimase o concepţie identică, şi traducerea lui C. Negruzzi şi Al. Donici, din 1844, o face să fie cunoscută la noi şi pe această cale.

Originea pur iluministă a noţiunii de „civilizaţie" în cultura română reiese şi din faptul că definiţiile care încep să circule, mai întîi aceea a dr. C. Caracaş, din *Topografia Ţării Româneşti*, includ toate ideea de „lumină". După acest autor, cele trei bunuri supreme ale civilizaţiei sînt : „lumina învăţăturii, progresul artelor şi îmbunătăţirea moravurilor". În Austria, la Linz, Dinicu Golescu este izbit de politeţea locuitorilor şi o consemnează în *Însemnare a călătoriei mele*. În contrast cu unele expresii mai dure din ţară, toţi vorbesc aci „politefsit şi dulce". Explicaţia nu poate fi decît una singură : „Să cunoaşte că sunt politefsiţi şi luminaţi prin învăţătură, ştiindu-şi fieşcare datoria sa ; şi de aceea de bună voie să poartă bine cu fieş care".

Lumină şi civilizaţie sînt, prin urmare, noţiuni sinonime şi în acelaşi timp fenomene în relaţie de cauză şi efect. În 1828, Constantin Brăiloiu, la studii în Elveţia, ajunsese la concluzia că „luminarea singură poate civiliza tineretul", de unde necesitatea unei grabnice reforme a învăţămîntului. Concepţia este unanim răspîndită şi pe ea se sprijineau toate întreprinderile şcolare ale epocii. Pentru Gh. Asachi, de pildă, învăţămîntul public civilizează un popor, „răspîndind cunoştinţe folositoare în toate clasele societăţii". Heliade concepea, la fel, civilizaţia ca o transmitere de cunoştinţe. „Barbari" sînt cei care nu răspîndesc în popor „luminile". „Întinderea luminilor — şi după Bolliac — este aceeaşi ca şi a civilisaţiei". Pentru

Ţichindeal

C. Negruzzi

Cezar Bolliac

Heliade Rădulescu

același pașoptist, într-un articol din 1845, despre *Teatru din București*: „Artele ajung să fie trebuința neapărată într-un popor ce se civilizează". Teza „luminării" extensive și intensive avea deci o rezonanță deosebită în conștiințele românești, întrucît reprezenta o certitudine, o garanție teoretică, dublată de exemple practice, contemporane și istorice, că prin aplicarea aceleiași metode și poporul român va progresa rapid în civilizație.

Așa cum prin învățămînt în limba națională, presă, teatru, reforme, scria Heliade Rădulescu, „se apropie lumina civilizației între noi", și „în Eghipet, în India" — după Asachi — are loc un proces asemănător. Acolo, ca și la noi, „învățații" împărtășesc „pretutindenea razele moralului, ale politicii și ale științelor", mai puțin — bineînțeles — „binefacerile" exploatării coloniale, trecute acum cu vederea. La rîndul său, C. Negruzzi, în prefața unei traduceri din Florian, *Țelestina (Céléstine, nouvelle espagnole)*, rămasă inedită, n-avea alt ideal decît să ajungem din urmă... „niște ostroave... numite ale Adunării" („societății", n.n.) unde există „ostrovul cel mai dă frunte, și să numește Otaïti". Victor Hugo cîntase frumoasa tahitiană în *Odes et Ballades*. Negruzzi, în schimb, era mai puțin entuziasmat de faptul că pe acest „ostrov" sînt femei exotice frumoase, cît de existența a „felurimi de școale întocmite după cele mai noi sisteme (întocmire) a Evropenilor".

Inspirîndu-se din izvoare ideologice identice și, în tot cazul, din aceeași concepție despre progres, *Societatea filosofească a Neamului românesc din mare Prințipatul Ardealului*, în „Înștiințarea" sa, din 1795, propaga despre efectul civilizator al „luminilor" o idee asemănătoare: „Prin polirea stilului și deprinderea în Învățături s-au înălțat firea, a multor neamuri, pînă la cea mai înaltă stare a nemuririi".

A ajunge din urmă evoluția istorică a popoarelor înaintate, a ne însuși „proprietățile cele alese ale... norodului cultiviruit", devine prin urmare și la iluminiștii Școlii ardelene, începînd, pare-se, cu Țichindeal, în *Fabule*, (fab. 116, Învățătura) o preocupare centrală. Importanța învățăturii, după Damaschin Bojinca, în *Diregătoriul bunei creștere* (1830), este, de altfel, direct proporțională cu gradul de necivilizare al „celor nepricepuți, sielbatici și lipsiți de toată socotința". Fenomenul este de ordinul observației curente, într-atît noțiunea de progres se tipizase și se concretizase în cîteva exemple rapid observabile.

„Fiește-care om, ca și nații întregi, pînă atunci rămîn în starea ticăloșiei, a sălbăticiei și a neștiinței, pînă cînd nu s-au desvălit toate puterile trupești și sufletești ale omului și așa a le cultivi".

Și așa precum „toate națiile, adaugă același autor, care se zic astăzi *cultivite* numai bună-creșterea au scăpat de sălbăticie", este de neapărată trebuință ca și poporul român, dacă vrea să propășească, să se îndrepte pe aceeași cale. Ideologia iluministă nu concepea că poate să existe o altă metodă patriotică mai eficace și mai rapidă de civilizare, decît această „luminare" integrală a poporului român, în faza de destrămare a structurii și relațiilor feudale.

Adrian MARINO

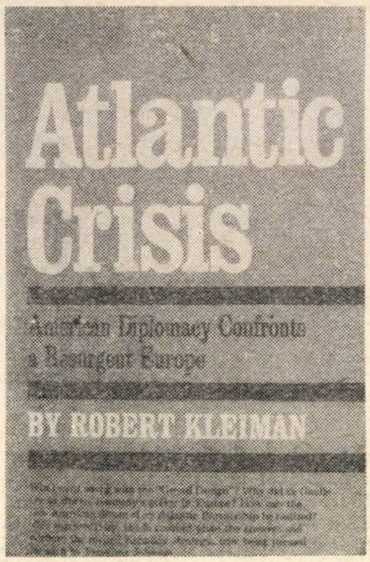

Un ziarist american despre CRIZA ATLANTICĂ*

Timp de 15 ani, Robert Kleiman a fost corespondentul în Europa al unor publicații americane importante; a lucrat mai întîi pentru *U.S. News and World Report*, ajungînd în cele din urmă membru al consiliului redacțional al ziarului *New York Times* (ceea ce indică și o evoluție de la conservatorism spre o poziție mai liberală). Ziaristul american a folosit din plin acest timp (volumul o dovedește) pentru a dobîndi o cunoaștere amănunțită a relațiilor interoccidentale; el notează cu acuratețe frazele-cheie din comunicate și declarații, demonstrînd în același timp o perfectă familiaritate cu culisele diplomatice. A fost, așadar, justificată inițiativa Consiliului american pentru relații externe, care, în perioada de criză acută a alianței atlantice urmînd conferinței de presă a generalului de Gaulle din ianuarie 1963, i-a cerut lui Kleiman să redacteze un referat informativ cu privire la relațiile dintre S.U.A. și țările Europei occidentale; volumul apărut la New York în 1964 reprezintă o versiune amplificată a acestui referat.

Informația bogată a autorului este una din calitățile evidente ale cărții. Cititorul află, de pildă, că una din pledoariile lui Kennedy pe lîngă de Gaulle avea puține șanse să-l convingă, fie și numai din cauza neplăcerii pe care i-o produc președintelui Franței discuțiile telefonice. Kleiman cunoaște pînă și notele luate de șefii de stat și guvern în cursul convorbirilor în doi și semnalează deosebirile (semnificative) dintre cele două versiuni.

Începutul primului capitol este o evocare, cu numeroase detalii privind ceremonialul, a conferinței de presă a președintelui de Gaulle din 15 ianuarie 1963. Dar Kleiman nu se limitează să facă istoricul crizei relațiilor dintre S.U.A. și aliații vesteuropeni. El încearcă să ofere o explicație și — datorită caracterului inițial de „consultație", al lucrării — să indice posibilitățile de remediere a crizei.

În ce privește explicația — Kleiman pornește cu șanse mai mari decît cei mai mulți comentatori americani. Nu este vorba numai despre informare. În primele pagini ale cărții, autorul ne anunță că punctul de vedere pe care îl va expune „este un punct de vedere Paris-Bruxelles, pe care americanii au nevoie să-l înțeleagă mai bine". Pe copertă subtitlul enunța „Diplomația americană se află în fața unei Europe în revenire"; așadar, Kleiman acordă importanța cuvenită faptului că relațiile dintre S.U.A. și partenerii occidentali nu mai pot fi cele impuse de realitățile economice ale anilor care au urmat unui război purtat în cea mai mare măsură pe pămîntul Europei. El nu-l consideră pe președintele Franței singurul răspunzător pentru eșecurile unității atlantice. El este convins că Statele Unite nu au manifestat suficient interes pentru punctele de vedere ale aliaților de pe vechiul continent.

În ciuda unor idei realiste, concluziile lui Kleiman contrazic chiar unele fapte citate anterior. De pildă, afirmația că, pe planul intențiilor cel puțin, Statele Unite au privit cu bunăvoință Piața comună, ca pe un instrument de întărire a alianței occidentale, este contrazisă de prezentarea făcută de Kleiman legii (americane) pentru dezvoltarea comerțului (1962), care — din „punctul de vedere Paris-Bruxelles" — nu urmărea decît să facă vulnerabil în fața exportatorilor americani edificiul economic vest-european.

În expunerile sale Kleiman se arată a fi ceea ce anunțase încă în prefață că este — „un american privind lumea cu ochi americani". Această viziune îl duce pe Kleiman la concluzia că impasul alianței atlantice „putea să nu se producă" și că, dacă el s-a produs totuși, lucrul acesta s-ar datora unor „erori, confuzii și scizuni" — remediabile — ale partizanilor „partnership"-ului atlantic.

Aceasta fiind explicația, optimismul capitolului final, consacrat perspectivelor alianței, este previzibil. Kleiman raționează că prin folosirea unei „tactici superioare", impasul va putea fi depășit. În iulie 1965, această apreciere poate fi respinsă și fără să mai fie analizate una cîte una recomandările lui Kleiman; lista lor este totuși interesantă:

— Promovarea proiectului forțelor nucleare multilaterale; *foarte puțini își mai fac azi iluzii în această privință.*

— Cooperarea în probleme monetare (asigurîndu-se, precizează Kleiman, protejarea dolarului); *s-au înregistrat acțiuni comune vizînd ajutorarea lirei sterline; pe termen lung însă, propunerea de revenire la etalonul aur promite să transforme problemele monetare într-un nou teren de dispute.*

— Acordul asupra politicii agricole în cadrul G.A.T.T.; *nerealizat pînă acum.*

— Eforturi comune pentru ajutorarea națiunilor în curs de dezvoltare; *nu se cunosc; în orice caz, anul trecut, în timpul vizitelor făcute de președintele de Gaulle, unele cercuri americane au fost neliniștite de perspectiva prezenței economice franceze în America Latină.*

Evenimentele produse de la apariția cărții și pînă în zilele acestea ar justifica apariția unui nou volum, probabil la fel de minuțios documentat ca și cel de anul trecut. Mai puțin justificat ar fi optimismul ziaristului american.

Mihai MATEI

*) Atlantic Crisis, by Robert Kleiman, New York 1964, W.W. Norton & Company Inc.

Ruth First în mijlocul familiei

„117 ZILE"

Săptămîna trecută a apărut în editura engleză „Pinguin" cartea *„117 zile"* — o relatare a arestării și interogării în baza legii sud-africane care prevede detențiunea pe termen de 90 de zile. Autoarea cărții, ziarista sud-africană Ruth First, trăiește actualmente în Anglia împreună cu soțul ei, avocatul sud-african Joe Slovo.

Ziarul *The Times* a făcut cărții cinstea neobișnuită de a-i dedica un editorial în ziua apariției. Autorul recenziei îi sfătuiește pe acei sud-africani „care sînt nemulțumiți de dezaprobarea întregii lumi față de metodele la care recurge guvernul țării lor — să studieze această carte".

Ruth First a luat ea însăși cuvîntul duminica trecută la o întrunire care a avut loc la Londra cu ocazia zilei libertății. Ea a declarat că „vechea lege a detențiunii pe 90 de zile a fost acum deghizată iar efectele sale dublate" prin noua lege a detențiunii pe 180 de zile. Prea multe persoane din Anglia ignorează condițiile din statul polițist al lui Verwoerd, așa cum nu cunoșteau înainte de război condițiile din Germania hitleristă.

Acum, în librării și în chioșcurile de cărți, mii de cetățeni britanici cumpără o carte care începe cu aceste cuvinte : „În primele 56 de zile ale detențiunii mele, în izolare totală m-am transformat dintr-o făptură în general verticală, într-o făptură în general orizontală. O laviță de fier negru a devenit lumea mea. Am stat lungită pe ea încercînd să număr orele, zilele și săptămînile, deși căutam să mă conving singură că nu fac acest lucru..."

Acești cetățeni britanici vor lua cunoștință în confortul căminelor lor sau în drum spre muncă sau spre casă, de descrierea detaliată a efectelor pe care le-a avut asupra unei femei sensibile, și deosebit de inteligente, faptul de a fi zidită de vie între patru pereți timp de luni întregi, lipsită de contactul cu alte ființe omenești care să-i arate simpatie.

„Părăsită timp îndelungat în această celulă, am început să mă tem că aș putea deveni una din acele insecte lipsite de culoare care trăiesc într-o lume întunecată, sub pietre plate și cenușii, departe de cer și de lumina soarelui, de iarbă și de ființe omenești. Pe laviță de fier mă simțeam ca și cînd aș fi fost închisă înăuntrul unei cutii..."

Încă din ultimii ani ai școlii, Ruth a desfășurat o intensă activitate politică în favoarea milioanelor de africani lipsiți de libertate și exploatați în mod barbar. Ea a absolvit Universitatea din Johannesburg, obținînd o diplomă în științe sociale și a participat la greva minerilor africani din 1947. „Guvernul Smuts — declară Ruth First — a procedat atunci ca și cînd ar fi fost vorba de o insurecție comunistă și nu de cererea unor muncitori migratori, săraci lipiți, de a li se acorda un salariu minimal de 10 șilingi".

Cînd greva s-a terminat, Ruth a devenit ziaristă, dar toate ziarele progresiste la care a colaborat au fost interzise unul după altul, pe măsură ce guvernele sud-africane succesive au devenit mai brutale în măsurile lor rasiste și de represiune antiprogresistă. Ziariști ca ea — scrie Ruth — erau copleșiți de „problemele care otrăveau viața poporului african, de neîncetatele descinderi polițienești și arestări, de permanentele proiecte de deplasare a populației, cu scopul de a-i despărți pe albi de negri în conformitate cu preceptele segregației, de munca silnică în agricultură, de persecuțiile și înjosirile zilnice. Uneori, coloanele noastre oglindeau ceea ce se întîmpla, alteori inițiam demascări care provocau noi campanii și care dădeau personalului nostru redacțional o reputație deosebită și dorința de a se afla primul la fața locului pentru a afla știri pe care nimeni altcineva nu avea curajul sau dorința să le tipărească". Împreună cu colegii ei, Ruth First a scris despre seria de greve politice de la 1950 încoace, despre „campania de înfruntare" din 1952, despre faimosul „proces de trădare", despre greva condusă de Mandela din 1961, cu scopul de a impune revendicările africane privind autoguvernarea, grevă zdrobită de tancurile „Saracen" de fabricație britanică, despre masacrul de la Sharpeville etc.

Cînd i s-a interzis să mai participe la vreo activitate politică iar toate mijloacele democratice de exprimare au fost declarate ilegale de către regimul Verwoerd, Ruth First s-a refugiat în protectoratul britanic vecin Swaziland ; dar ea s-a înapoiat însă în secret la Johannesburg, unde a activat în ilegalitate pentru Congresul național african.

Aceasta este femeia care a fost arestată în baza faimoasei legi „fără judecată", conform căreia orice cetățean sud-african, oricare ar fi culoarea pielii sale, poate fi arestat și deținut, interogat și torturat, fizic sau moral, timp de 90 de zile, după care poate fi imediat rearestat sau eliberat, această doză putînd fi repetată pentru o nouă perioadă de 90 zile și așa mai departe, pe întreaga durată a vieții prizonierului, dacă acesta este bunul plac al ministrului justiției, Vorster.

Despre oamenii poliției lui Verwoerd, Ruth First spune : „Cu toții vorbeau ca niște mici Eichmanni. Rareori întîlnești un detectiv al Siguranței care să nu declare : «Asta este legea și noi nu ne facem decît datoria». Acesta este pericolul. Întocmai ca și Eichmann ei fac orice, în numele funcției pe care o dețin, considerînd că nu sînt răspunzători de nimic. Tortura însăși devine doar o acțiune în cadrul rutinei lor zilnice".

Unul dintre cei cinci polițiști care au arestat-o a glumit cu răutate în timp ce o ducea spre stația de poliție : „Adio, cer albastru". La sfîrșitul celor 90 de zile în cursul cărora a fost transferată într-o închisoare de femei din Pretoria și ținută într-o izolare și mai riguroasă decît la închisoarea de la Marshall Square, Ruth First a fost eliberată.

Cu o zi în urmă i se permisese să fie vizitată de copiii ei.

După eliberare, Ruth First s-a îndreptat spre un post telefonic din apropiere de închisoare pentru a telefona familiei. „Nici nu eram încă la jumătatea drumului cînd am văzut îndreptîndu-se spre mine doi bărbați pe care-i cunoșteam ca fiind agenți ai Siguranței.

— Un minut doar, doamnă Slovo, i s-a adresat unul din ei.

— Ce mai doriți ?, am întrebat. Și mi-a fost dat să aud :

— Sînteți acuzată în baza legii de combatere a comunismului, de a avea în posesiunea dv. literatură ilegală"... Aceasta însemna o nouă perioadă de 90 de zile.

Ruth First nu se prezintă pe sine însăși cu prea multă indulgență. Ea admite că în acel moment s-a simțit la capătul puterilor, „căci poate pentru prima oară de la arestarea mea inițială, m-a cuprins mila față de mine însămi, m-am așezat pe marginea patului (înapoi în celula de la închisoarea din Marshall Square) și am plîns în hohote".

Mai tîrziu, ea a făcut o încercare neizbutită de a se sinucide, luînd o supra-doză din tabletele prescrise pentru ulcer. Odată depășit însă acest moment de slăbiciune, a devenit mai puternică ca oricînd hotărîrea ei de a suporta întemnițarea cu calm, chiar dacă ea ar fi trebuit să dureze la nesfîrșit.

În cea de-a 117-a zi Ruth a fost eliberată, fără a fi fost admisă în fața vreunui tribunal și fără să i se fi dat vreo explicație.

Cartea este scrisă cu sensibilitate și cu o înțelegere ascuțită a psihologiei temnicerilor ei și a celor care au interogat-o, uneori cu umor, și conține avertismente în ce privește capcanele pe care elementele forțelor de siguranță le întind cu viclenie și în mod metodic deținuților. Ea reprezintă mai mult decît o simplă cronică personală, căci Ruth First a introdus în cartea sa și relatări asupra a ceea ce s-a întîmplat altor prizonieri politici, tovarășilor ei de luptă pentru libertate africană. Majoritatea acestor relatări sînt mai tulburătoare chiar decît relatarea propriilor sale experiențe : descrieri vii, ale torturilor, povestirea a ceea ce s-a întîmplat unor oameni împinși pînă la nebunie sau sinucidere.

Ruth First a scris o carte care poate fi pusă alături de cele ale lui Julius Fucik, Gabriel Peri, Henri Alleg și ale tuturor bărbaților și femeilor care au suferit și și-au notat experiența lor din închisoare astfel încît ceilalți oameni, care trăiesc într-o lume mai normală, să fie zguduiți și determinați să adopte o poziție mai activă și mai viguroasă față de metodele fascismului și față de fascism însuși.

John GRITTEN

Londra, 27 iulie

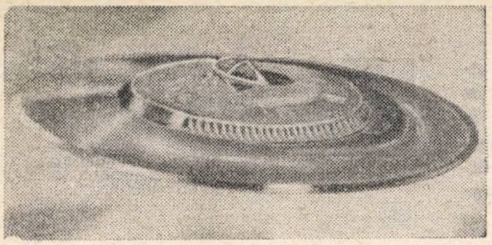

Proiectul american al unui „disc zburător" se află, deocamdată, în studiu

„DISCURILE ZBURĂTOARE"

Iluzie sau realitate?

În ultima vreme s-a scris şi mai cu seamă s-a vorbit mult despre „discurile zburătoare", „globurile de lumină", „farfuriile zburătoare" şi alte asemenea apariţii enigmatice. În numeroase cazuri, misterul a fost uşor de lămurit. „Discul portocaliu" care a evoluat în jurul Oceanului Atlantic era un mare balon meteorologic, iar ceasul electronic de la Observatorul din Lisabona, care s-a oprit o dată cu apariţia „discului" rămăsese, de fapt, în pană de curent electric din cauza neglijenţei unui supraveghetor. Alte „discuri de lumină" s-au dovedit a fi fenomene optice. Altele, în schimb, au rămas inexplicabile... Ce este oare adevărat în cazurile acestea ? Cît este iluzie şi cît este realitate ?

Cea mai recentă „apariţie" se pare că a fost văzută de francezul Massé, din oraşelul Valensole, situat pe versantul de sud-vest al Alpilor. Acum cîteva zile, el a alergat, cu sufletul la gură, la postul local de jandarmi şi a povestit că „a văzut cu ochii lui" un corp luminos venit în zbor. Massé a condus pe reprezentanţii autorităţilor la locul unde afirma că s-ar găsi urmele lăsate de misteriosul obiect. Alte amănunte nu se cunosc. Să fie un fenomen inexplicabil ? O eroare de apreciere ? Întrebarea rămîne, deocamdată, fără răspuns.

În definitiv, ce credit trebuie să se acorde acestor mărturii despre „obiectele spaţiale necunoscute", mărturii culese cu deosebită atenţie, în aproape toate ţările lumii, de către grupe speciale de studii, formate din experţi însărcinaţi să le analizeze într-un spirit „obiectiv şi realist" ?

Sintem siguri că nu va trece prea mult timp şi vom şti, exact, despre ce este vorba. În 17 ani au fost culese, pretutindeni zeci de mii de povestiri asemănătoare cu cea a francezului Massé. Ele nu constituie fapte, ci sînt numai reflectarea unor fapte. Din acest motiv, unele spirite metodice ar putea fi ispitite să le claseze în categoria halucinaţiilor. Soluţia aceasta este, totuşi, prea uşoară pentru a fi adoptată fără rezerve. Dacă este incontestabil că în cele mai multe cazuri, imaginaţia, influenţa lecturilor şi a filmelor ştiinţifico-fantastice au jucat un rol dominant în interpretarea unor fapte văzute sau numai întrezărite, există alte împrejurări în care literatura şi cinematograful nu mai au nici o legătură cu spiritul evident critic al observatorilor care afirmă că au asistat la desfăşurarea unor fenomene inexplicabile.

La 24 iunie 1947 s-a vorbit, pentru prima oară, în presă, despre „farfuriile zburătoare". În acea zi, un om de afaceri american, anume Arnold Kenneth, care făcea o călătorie cu avionul în regiunea muntelui Ranier, din nord—nord-estul Statelor Unite, a povestit, imediat după aterizare, spectacolul extraordinar la care a asistat, cu cîteva minute mai înainte, pe cînd zbura între localităţile Chenhalis şi Yachima. „Am văzut, deodată, o lumină puternică. Întorcînd capul în direcţia din care venea, am observat nouă discuri strălucitoare, care se învîrteau, cu o viteză nebunească, deasupra vîrfului muntelui Ranier. Le-am urmărit cu privirea timp de trei minute. Erau de mărimea unui avion D.C. 3 şi săltau prin aer ca pietrele late şi rotunde pe suprafaţa unui lac. Apoi lanţul acesta de farfurii argintii, care mi s-a părut că, într-un fel oarecare, erau legate unele de altele, a dispărut la orizont cu o viteză vertiginoasă... Aş vrea să ştiu, a încheiat Kenneth Arnold, dacă a mai văzut cineva obiectele acestea zburătoare".

Autorităţile americane au deschis o anchetă. S-a aflat că un prospector de terenuri, care lucra pe muntele Cascade, din apropiere, a observat şi el acelaşi fenomen, ba a mai constatat că acul magnetizat al unuia din instrumentele sale de măsurătoare a început să se „învîrtească nebuneşte" în momentul cînd uimitoarea escadrilă a trecut pe deasupra.

După aproape douăzeci de ani de la povestirea lui Kenneth, încă se mai fac cercetări, dar „farfuriile zburătoare" au rămas tot atît de enigmatice ca şi la prima lor apariţie.

Misterul acesta, la urma urmei, nu ar fi stîrnit prea multă îngrijorare, dacă nu s-ar fi înregistrat altă întîmplare, în a cărei povestire intervine şi cuvîntul „moarte". Într-adevăr, cuvîntul acesta apare în darea de seamă despre un accident de aviaţie, întocmită de serviciile bazei aeriene americane Godman, din apropiere de Fort Knox, la 7 ianuarie 1948. În ziua respectivă, la ora 14,30, poliţia militară din Kentucky a pus baza aeriană în stare de alarmă, semnalînd prezenţa pe cerul statului Indiana, la circa 150 de kilometri de Godman, a unui corp necunoscut, observat de peste o sută de locuitori din oraşul Madison. O jumătate de oră mai tîrziu, a apărut chiar deasupra bazei, printre nori, un obiect strălucitor care a dispărut foarte repede. Numaidecît, o grupă de trei aparate de vînătoare a primit ordinul să decoleze. Pusă sub comanda căpitanului Thomas E. Mantell, grupa avea misiunea să ajungă şi să identifice obiectul zburător păstrînd permanent contactul cu turnul de control al aerodromului. La numai cîteva secunde după ce au decolat, „poliţiştii zburători" au comunicat prin radio că erau pe urmele unui disc uriaş, pe a cărei parte superioară se distingea un fel de construcţie în formă de con, avînd în vîrf o pată roşie, care emitea cu intermitenţă !

Peste puţin timp, la serviciile tehnice ale aerodromului s-a auzit vocea lui Mantell, care spunea :

— Mă găsesc, acum, sub aparatul acesta de dimensiuni înfricoşătoare. Încerc să mă apropii de el. Viteza lui este mai mică decît a mea...

A urmat un moment de tăcere. Ceilalţi doi aviatori din grupă au comunicat, puţin mai tîrziu, că nu au mai putut urmări discul zburător, în evoluţiile lui rapide.

La ora 15 şi 13 minute, comandantul grupei a chemat din nou turnul de control şi a anunţat :

— Obiectul zburător se înalţă. El are, ca şi mine o viteză de aproape 600 de kilometri pe oră. Urc pînă la 7000 metri. Dacă nu reuşesc să-l ajung, va trebui să abandonez urmărirea.

Au fost ultimele cuvinte ale lui Mantell. Cîteva minute mai tîrziu avionul său, un Mustang F 51, s-a pulverizat, iar resturile lui au fost găsite, împrăştiate pe o întindere de mai mulţi kilometri.

Experţii aviaţiei americane au luat foarte în serios accidentul acesta, au făcut anchete pe tot teritoriul S.U.A. şi au descoperit că mai mulţi aviatori, în alte zile, au raportat despre nişte „farfurii zburătoare", dar rapoartele lor fuseseră privite cu scepticism.

Experţii comisiei americane de anchetă au înregistrat, în acelaşi timp, şi rapoartele unor posturi de radar care au semnalat prezenţa, în zona lor de acţiune, a unor obiecte misterioase ; aceste obiecte dădeau, pe ecranele instalaţiilor de supraveghere, imagini indescifrabile. Pe cea mai mare parte a dosarelor privitoare la aceste chestiuni figurează menţiunea „strict secret". Cel mai secret din toate rămîne dosarul accidentului Mantell, care cuprinde, probabil, raportul experţilor, constatările lor făcute după examinarea sfărîmăturilor avionului Mustang F 51. Dar, mai există oare pe lîngă aceste dosare americane şi altele ? Da. La Calcutta, de pildă, nu se poate da nici o explicaţie asupra exploziei care a distrus, la 2 mai 1953, un avion Comet, cu 43 de persoane la bord. Acest aparat tocmai anunţase prin radio, cu cîteva clipe înainte de a exploda, că a întîlnit un obiect zburător neidentificat.

În Franţa, autorităţile, mai sceptice, nu au luat nici o hotărîre în legătură cu declaraţiile făcute de doi piloţi ai Companiei Air-France, care observaseră „un obiect spaţial necunoscut", iar un grup de specialişti n-a reuşit să descifreze misterul întîlnirii dintre doi aviatori care pilotau avioane de tip Vampire şi un „disc zburător", în regiunea oraşului Orange.

Dacă totalizăm, ajungem la următorul rezultat : din 1947 pînă în 1965, aproape 9 000 de obiecte cereşti enigmatice nu au putut fi identificate. Printre acestea figurează şi cele semnalate de „Proiectul de Carte albastră americană", anume cele observate de pilotul american Joe Walker, care zburînd cu avionul său stratosferic la circa 75 000 metri înălţime a zărit discuri sau „ouă aeriene" ale căror dimensiuni nu le-a putut aprecia...

■

De curînd, aviaţia americană a stabilit o listă de... „farfurii false", pentru a nu lăsa piloţilor posibilitatea să facă aprecieri greşite. Iată, spre exemplu, cele şapte „farfurii zburătoare" provocate, în realitate, de fenomenele naturale :

1) Cometele. Formele lor sînt atît de variate, încît pot fi uşor confundate, cu un aparat zburător.

2) Stelele căzătoare. Într-adevăr, poveştile despre „farfurii" se înmulţesc, după cum se constată statistic, în perioadele în care sînt mai numeroase căderile de meteoriţi.

3) Proiectilele cosmice, de circa 5 kilograme, din fier, mărimea mijlocie a meteoriţilor numiţi „siderite" care cad în număr mare asupra planetei noastre. Numai în Franţa se semnalează, în medie, şase pe an.

4) Reflexele luminoase ale norilor Cirrus, provocate de lumina Lunei pe suprafaţa inferioară a norilor de la mari înălţimi.

5) Planeta Marte şi Luna, aflate pe cer în plină zi, au fost confundate de mai multe ori de către observatori neatenţi cu „discurile zburătoare".

6) Refracţia farurilor puternice ale automobilelor şi ale avioanelor, pe suprafaţa inferioară a norilor de la mică înălţime, a provocat false observaţii despre „discurile luminoase".

7) Fenomenele electro-statice, în aerul ionizat : acestea sînt „farfuriile" care se văd pe ecranele staţiunilor de radar.

Pe lîngă aceste şapte cauze naturale, ar trebui menţionate multe alte surse de... „farfurii" false : nori de fum care se risipesc greu şi irizează lumini enigmatice, stoluri de păsări, ale căror aripi reflectă lumina, roiuri mari de insecte, întîlnite adesea la înălţimi surprinzătoare, baloane-sonde meteorologice, paraşute meteorologice, baloane şi mici nave aeriene lansate de amatori...

După cum se vede, toate acestea sporesc mult lista erorilor posibile.

În ce priveşte ipoteza — dacă are de gînd cineva să o emită — că ar putea fi vorba de aparate reale, trebuie amintit că ingineri aeronautici, de pildă inginerul Coandă şi locotenentul Plantier, consideră ca posibilă, într-un viitor încă nedeterminat, punerea la punct a unui vehicul spaţial care ar utiliza energia cosmică pentru a crea un cîmp local de forţă variabilă şi orientabilă după dorinţă. Se poate pune şi ipoteza încercărilor de propulsiune ionică...

Dar dacă pornim de la ideea că „farfuriile" nu sînt, în nici un caz, aparate reale, construite de om, să fie oare posibil ca ele să ne vină din alte planete ? Unii s-au lansat în presupuneri extrem de bizare, vorbind despre obiecte cosmice sosite din Marte, ba chiar din... îndepărtatul şi îngheţatul Uranus ! Se înţelege de la sine că nimeni nu poate da nici cea mai mică posibilitate de crezare acestor „farfurii interplanetare" care, cel puţin pînă acum, sînt doar fructele unor imaginaţii foarte avîntate.

Charles DAUZATS

(De la Agenţia France Presse)

Una din puţinele fotografii înfăţişînd un „disc zburător", făcută în noaptea de 16 octombrie 1957, deasupra statului Noul Mexic

PUNCTE DE VEDERE

NEW YORK Herald Tribune

ÎN CEASUL AL UNSPREZECELEA

ÎNAPOIEREA de la Saigon a ministrului apărării, McNamara, a pregătit terenul pentru o hotărîre anticipată de multă vreme.

Bombardamentele au fost încercate ca un mijloc relativ ieftin şi uşor de a compensa şi camufla înfrîngerea armatei sud-vietnameze. În ultimele şase luni, situaţia armatei guvernului de la Saigon s-a înrăutăţit din ce în ce mai mult, şi în prezent rezervele lui sînt uzate, trupele lui dezertează în masă, satele din care ar fi putut recruta efective noi se află în mîinile Vietcongului, comunicaţiile cu puţinele centre pe care le mai păstrează au fost în mare măsură întrerupte.

Declinul armatei sud-vietnameze s-a accentuat în aşa măsură, încît preşedintele Johnson trebuie să facă faţă problemei de a duce un război american. Problema crucială care se pune este nu cîte efective americane suplimentare trebuie să fie debarcate în Vietnam. Deşi această chestiune este de o importanţă uriaşă pentru soldaţi înşişi şi pentru familiile lor, deşi Congresul şi ţara sînt vital interesate, întrucît este cert că va fi vorba cel puţin de o mobilizare parţială, problema crucială este : ce obiectiv intenţionează să stabilească preşedintele pentru aceste mari efective americane.

Le va da el oare o misiune care poate fi îndeplinită ? Sau le va angaja într-o aventură, aşa cum s-au dovedit a fi toate misiunile noastre anterioare în Vietnamul de sud — cucerirea şi ocuparea satelor de către soldaţi americani ?

Pînă în prezent nu există indicii că preşedintele a ajuns la o hotărîre asupra acestei probleme strategice fundamentale. Sporirea forţelor americane nu răspunde întrebării dacă trupele sînt debarcate pentru a afirma prezenţa americană în cursul unor tratative ce urmăresc o reglementare politică, sau dacă ele reprezintă avangarda unei cruciade pînă la paralela 17, menite să dovedească lumii că americanii cîştigă totdeauna războaiele. Iată problema care trebuie hotărîtă. Într-o societate liberă şi demnă, ea trebuie să fie examinată acum cu luciditate şi cu seriozitate.

Preşedintele a făcut destule declaraţii ca să poată opta acum pentru una din ele. El a declarat adesea că doreşte un război limitat şi o reglementare prin tratative. Dar el a recurs în repetate rînduri la lozinci înfierbîntate care, dacă ne-am conduce după aparenţe, nu ar însemna deloc un război limitat, ci un război total. Nu există nici o asigurare că S.U.A. nu vor fi împinse — aşa cum au fost timp de un deceniu în Indochina — pe panta unui război total, pe panta unei catastrofe.

Ne aflăm acum în pragul unui război total. Dacă transformăm intervenţia noastră pentru ajutorarea guvernului de la Saigon într-un război american împotriva Vietcongului şi a guvernului de la Hanoi, ne vom apropia din ce în ce mai mult de marginea prăpastiei. Căci o dată cu prăbuşirea armatei de la Saigon, cu înfrîngerea guvernului de la Saigon pe aproape întreg teritoriul Vietnamului de sud, cu uzura şi corupţia guvernului de la Saigon însuşi, ne aflăm în faţa propunerii de a înlocui pe sud-vietnamezi cu americani, de a renunţa la consilieri americani şi de a prelua comanda războiului ; iar — ca rezultat inevitabil — de a instaura la Saigon un guvern militar american care să-i conducă pe politicienii şi generalii sud-vietnamezi.

Se poate pune oare la îndoială în mod serios că o asemenea extindere a puterii militare americane pe continentul asiatic va însemna un război total ?

Iată chestiunea asupra căreia ţara trebuie să fie informată. Ea trebuie să primească din partea preşedintelui însuşi asigurarea că noi nu vom spori angajamentul nostru militar pentru a duce un război asiatic cu o armată americană, cu un comandament american şi cu un guvern militar american. În ce condiţii am duce un asemenea război, şi care ar putea să fie sfîrşitul lui ? Acum este prea tîrziu să ne ocupăm de protocol, de consultarea O.N.U. sau de consultarea Congresului şi a poporului. Dar, deşi ne aflăm în ceasul al unsprezecelea, nu este prea tîrziu să întrebăm şi să ni se răspundă dacă războiul urmează totuşi să fie un război limitat.

Walter LIPPMANN

ПРАВДА

MOSCOVA

MIRAJELE WHITEHALL-ului

ÎN ULTIMELE ZILE, pe Insulele Britanice nu se resimte o lipsă de discursuri din partea conducătorilor laburişti. Ei vorbesc în Parlament, la mitinguri şi adunări, vorbesc despre necesitatea reglementării paşnice a conflictului vietnamez. Ascultîndu-i, ai crede că Whitehall-ul — vechea stradă londoneză a departamentelor guvernamentale — este drumul care duce direct spre pace în Vietnam.

Dar încurajat de acest lucru drumeţul care păşeşte pe acest drum se convinge că nu întîlneşte decît miraje.

Londra nu scapă nici un prilej de a sprijini politica agresivă a S.U.A. în Vietnam, de a aduce acuzaţii nefondate Republicii Democrate Vietnam şi altor ţări. Nu de mult, într-un interviu televizat, primul ministru Wilson, exprimîndu-şi sprijinul deplin faţă de S.U.A., a declarat : „Noi considerăm că America a procedat just opunînd rezistenţă agresiunii în Vietnam". Arthur Bottomley, ministru pentru problemele Commonwealthului, a asigurat recent pe auditorii săi la un miting în West-Hartpool că S.U.A. ar dori să pună capăt războiului în Vietnam şi că „astăzi americanii au mai multă dreptate decît oricînd".

Cum aşa ? S.U.A., care au pătruns într-o ţară situată la mii de mile, procedează

PLAYA GIRON ŞI VIETNAMUL

În trista dezvăluire a atîtor relatări personale ale dezastrului de la Playa Giron există o notă sumbră, cu caracter de avertisment pentru preşedintele Johnson. Toate aceste memorii sînt de acord asupra unui singur lucru — preşedintele Kennedy a manifestat suspiciuni faţă de întreg programul invaziei pe care-l moştenise dar nu a reuşit să oprească aplicarea lui pentru a fi studiat mai pe îndelete, şi cu atît mai puţin a reuşit să-l anuleze cu totul.

El nu a reuşit să facă acest lucru deoarece proiectul era un fel de monstru care, o dată creat, a scăpat de sub control. Richard Bissel, care a plănuit operaţiunea în numele C.I.A., dezvăluie acum următorul lucru : exista pe atunci chiar teama că brigada de invazie, pregătită în America Centrală, bine înarmată şi „avînd justificări serioase", nu va putea fi oprită să năvălească în Guatemala sau în Nicaragua în cazul în care va fi împiedicată să atace Cuba.

Dar Kennedy nu a reuşit să anuleze un proiect pe care în sinea sa îl considera greşit în primul rînd deoarece nu putea să accepte consecinţele psihologice şi politice interne şi externe.

Preşedintele se temea că anularea ar fi „interpretată drept o recunoaştere că Fidel Castro se bucură de sprijinul poporului". Şi, „el considera că anularea planului ar fi o manifestare de slăbiciune în neconcordanţă cu atitudinea sa generală". Adepţii planului i-au pus chiar întrebarea dacă va fi mai puţin hotărît împotriva lui Castro decît Administraţia republicană care elaborase planul invaziei.

Într-un articol apărut în revista *Look*, Theodore C. Sorensen scrie că Kennedy nu a fost influenţat de angajamentul pe care şi-l luase în cursul campaniei electorale de a „întări forţele anticastriste din exil, care oferă speranţa de a-l răsturna pe Castro". Dar această declaraţie şi altele au contribuit mult la intensificarea atmosferei de război în care, peste cîteva luni, Kennedy constata că nu doreşte să anuleze planul invaziei.

Dar, după ce eşecul a apărut clar, preşedintele, devenit mai înţelept, i-a spus lui Arthur Schlesinger jr. şi lui James Reston că va rezista presiunilor pentru a angaja forţe americane, a-l răsturna pe Castro şi a redobîndi prestigiul pierdut la Playa Giron.

— „Ce este prestigiul ?", a întrebat el. „Este umbra puterii sau substanţa puterii ? Vom lucra pe baza substanţei puterii".

În prezent, preşedintele Johnson şi consilierii săi cei mai ascultaţi procedează la o reexaminare intensă a războiului din Vietnam concentrîndu-se asupra problemei intensificării participării americane directe la lupte. Dar pentru ei problema reală este de a face deosebirea între umbra puterii şi substanţa puterii.

Este în mod cert adevărat că angajarea deplină a puterii americane — chiar puterea nenucleară — într-un război în Vietnamul de sud s-ar putea transforma imediat într-un nou monstru. Nici experţii politici cei mai clar-văzători nu ştiu în mod efectiv unde ar putea duce, unde s-ar putea sfîrşi el.

Preşedintele Kennedy a ajuns în cele din urmă să se întrebe în privinţa invaziei de la Playa Giron : cum am putut să mă înşel atît de mult ? Acum răspunsul este clar : el se temea de umbre mai mult decît de substanţă.

În prezent, sarcina preşedintelui Johnson este de a da la o parte umbre mai serioase şi de a găsi substanţa cerinţelor care se pun S.U.A. în Vietnam. Dacă se dovedeşte că aceste cerinţe nu înseamnă un război sîngeros, el va spori — şi nu periclita — adevărata forţă a Americii recunoscînd acest lucru.

Tom WICKER
(După New York Times)

Londra. **Demonstrație populară împotriva intervenției S.U.A. în Vietnam**

„just" iar poporul Vietnamului, care dă o ripostă cotropitorilor, este „agresor" ?

Anglia este copreședintele conferinței de la Geneva cu privire la Indochina din 1954, și s-ar părea că ar trebui să ne așteptăm din partea ei la o mai mare obiectivitate și independență în conflictul vietnamez. Dacă sînt într-adevăr îngrijorați de situația alarmantă din Vietnam, dacă doresc pace în această regiune, conducătorii laburiști ar putea chema la ordine, cu toată seriozitatea, pe cei vinovați de agresiune — Statele Unite, sau cel puțin ar putea să se desolidarizeze de politica lor de cotropire. Tocmai acest lucru îl cer mii și mii de englezi care participă la mitinguri și demonstrații de protest, care organizează pichete în fața Parlamentului etc. După cum scrie săptămînalul *New Statesman* „tragedia constă în aceea că Anglia nu mai poate juca astăzi rolul independent pe care l-a jucat cu atîta succes împreună cu Rusia în anul 1954. Este rezultatul sprijinirii oarbe de către guvern a politicii S.U.A.".

Miniștrii laburiști susțin că „misiunea Commonwealthului" ar fi un mijloc pentru o reglementare pașnică în Vietnam. În timp ce unii membri afro-asiatici ai Commonwealthului sînt neliniștiți într-adevăr de situația din Indochina și depun eforturi pentru încetarea agresiunii americane, Australia și Noua Zeelandă participă direct la această agresiune. Președintele Ghanei, Kwame Nkrumah a avut toate motivele să facă constatarea : „Prin refuzul său de a-și retrage trupele de pe teatrul acțiunilor militare, Australia subliniază că este de fapt una din părțile participante la acest conflict. În felul acesta sîntem puși într-o situație absurdă". Încercînd să justifice aderarea Noii Zeelande la aventura americană, reprezentantul guvernului din Wellington n-a găsit nimic mai bun decît să declare : „Trimițînd trupe în Vietnamul de sud scopul Noii Zeelande era de a contribui la începerea tratativelor — nici mai mult, nici mai puțin". Acesta este un vechi refren al tuturor cotropitorilor.

Dacă liderii laburiști doresc într-adevăr pace în Vietnam, ei ar putea să folosească fără întîrziere influența lor pentru a pune capăt participării unor țări ale Commonwealthului la agresiunea împotriva poporului vietnamez. Acest lucru ar avea o mai mare însemnătate decît toate referirile lui Arthur Bottomley la „misiunea Commonwealthului". Dar ministrul pentru problemele Commonwealthului nu dorește nicidecum să se adreseze Canberrei și Wellingtonului.

Deși Londra nu întreține relații diplomatice cu Republica Democrată Vietnam, trebuie să credem că ea cunoaște programul echitabil și concret de reglementare pașnică în Vietnam prezentat de guvernul R. D. Vietnam și sprijinit de o serie de alte țări. Acest program prevede încetarea neîntîrziată a acțiunilor agresive ale S.U.A. împotriva R. D. Vietnam ; evacuarea de către Statele Unite — în conformitate cu acordurile de la Geneva — a trupelor, militarilor și armamentului din Vietnamul de sud ; încetarea agresiunii împotriva Vietnamului de sud și a atentatelor asupra integrității teritoriale și a suveranității R. D. Vietnam. Programul prevede îndeplinirea condițiilor acordului de la Geneva referitoare la perioada pînă la unificarea pașnică a Vietnamului.

Ce caută să obțină acum Londra ? Concesii pentru agresorul american ? Ca poporul vietnamez să renunțe la cererile sale juste ?

Dacă Whitehall-ul crede într-adevăr în viabilitatea acordurilor de la Geneva, dacă dorește reglementarea pașnică în Vietnam, el ar putea aduce o contribuție substanțială în această problemă, sprijinind poziția justă a guvernului R. D. Vietnam și a Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud — exponenții voinței poporului vietnamez, victima agresiunii americane.

Dar nenorocirea este că atunci cînd liderii laburiști sînt puși în fața dilemei : atașament față de Statele Unite sau pace în Indochina ? — ei aleg, potrivit expresiei săptămînalului *New Statesman* — „sprijinirea oarbă" a S.U.A. Făcînd această alegere, conducătorii laburiști încearcă să-și camufleze poziția printr-o activitate de „conciliere". Ei spun opiniei publice engleze : Noi am luat măsuri însă n-a ieșit nimic, nu sîntem vinovați.

În realitate, o asemenea poziție înseamnă doar un singur lucru : dorința de a se spăla pe mîini, de a netezi calea agresorilor americani pentru noi aventuri în Vietnam. Nu este de mirare că Washingtonul apreciază atît de mult eforturile guvernului laburist și le aprobă.

Victor MAEVSKI

REFLECTOR

Reacție în lanț

De la al doilea război mondial nici un eveniment internațional nu a provocat o emoție atît de puternică în presa japoneză și în rîndul cititorilor ei ca bombardamentele americane asupra Vietnamului de nord. Enervarea ascunsă, atît de mult timp reținută, față de acțiunile și pretențiile americanilor, și-a găsit exprimarea în valul de declarații de protest.

Repeziciunea cu care se extind atitudinile antiamericane a creat guvernului japonez unele probleme. Conducătorii de la Tokio repetă plictisiți că ei înțeleg acțiunile americanilor : „Americanii au motivele lor". Rezultatul a fost că guvernul s-a găsit izolat — cel puțin așa afirmă ziarele japoneze influente. Funcționarii japonezi au toate motivele să se mire. Se părea că presa japoneză ar fi totalmente indiferentă față de războiul din Vietnam. Dar dintr-o dată un ziar japonez a trecut la atacuri directe publicînd o serie de reportaje despre Vietnam. Efectul a fost cu adevărat seismic. Bineînțeles, fiecare ziar japonez și-a mobilizat toate forțele pentru a-și depăși concurenții și a-și trimite oamenii săi în sudul și nordul Vietnamului. Materialele despre Vietnam erau căutate cu precumpănire. Cererea era mult superioară ofertei. „Febra vietnameză" a cuprins presa. Tiraje uriașe erau publicate din fotografii despre Vietnam. Se prezentau filme documentare cu foarte mult succes. Se spune că este în curs un film artistic despre Vietnam.

Americanii sînt nemulțumiți... Numeroase ziare japoneze au hotărît o dată pentru totdeauna că Vietcongul este o mișcare de eliberare, o mișcare pentru independență care se bucură de sprijin popular și care duce împotriva americanilor aceeași luptă pe care a dus-o Vietminul împotriva francezilor. Oamenii nu cred că Vietnamul de nord joacă vreun rol în aceasta. Rezultatul este — și presa a avut în aceasta un rol important — că simpatia japonezilor este alături de cei care sînt bombardați — poporul vietnamez — care, după părerea ziarelor, ar putea să-și rezolve problemele singur dacă americanii ar părăsi țara.

(După **Times**)

O lecție neînvățată

Nu încape nici o îndoială : Washingtonul nu a învățat nimic din lecția pe care a primit-o în regiunea Mării Caraibilor. Timp de mulți ani el a acordat un ajutor direct și secret dictatorului cuban Batista. Multă vreme Washingtonul a avut aceeași comportare și față de dictatura cruntă a lui Trujillo în Republica Dominicană. În prezent, același fapt este o sursă de atitudine antiamericană și împiedică statornicirea păcii în Santo Domingo.

Din aceste două lecții Washingtonul nu a tras concluzia că acordarea de ajutor direct sau indirect forțelor care caută să înăbușe libertatea în regiunea Mării Caraibilor poate avea consecințe periculoase. În apropierea Republicii Dominicane, Statele Unite continuă să mențină relații diplomatice și să acorde ajutor financiar regimului care este din toate punctele de vedere cel mai rău din toate cele care au existat vreodată în această zonă : dictatura împăratului Duvalier, urît de popor.

Poporul din Haiti — o țară mai săracă decît Republica Dominicană și din care actualul regim a stors tot ce era posibil fără a da nimic în schimb — trăiește într-o sărăcie neegalată chiar și în cele mai sărace regiuni ale lumii noi.

Dacă a existat vreodată un regim căruia Washingtonul trebuia să-i refuze orice fel de sprijin, acesta era regimul lui Duvalier. Dar Washingtonul nu numai că l-a recunoscut din punct de vedere diplomatic, dar continuă să-i acorde ajutor economic. Acest ajutor sprijină o dictatură uriașă care fără să dea înapoi de la nimic își urmărește scopul principal — să scoată ce se poate din poporul haitian.

Situația din Haiti este de așa natură încît Washingtonul mai poate încă să-și schimbe politica față de această țară și să adopte măsuri constructive. S.U.A. pot renunța la sprijinirea și la recunoașterea unui regim care nu merită nici măcar un respect minim. Cu alte cuvinte, „pînă încă nu s-a prăbușit acoperișul" Washingtonul poate lua o serie de măsuri pentru ca mai tîrziu să nu-i pară rău de miopia sa.

(După **Christian Science Monitor**)

The New York Times.

FRANȚA ȘI ALIAȚII

DACĂ de Gaulle intenționează să dezlănțuie o campanie pentru torpilarea N.A.T.O., așa cum sînt de părere majoritatea observatorilor din Paris, poziția sa a fost întărită de incidentul în legătură cu zborul unui avion de recunoaștere american deasupra primei uzine nucleare a Franței. Surse franceze informate au declarat că guvernul nu intenționează să folosească acest incident împotriva S.U.A. Ele au subliniat însă că s-ar putea ca pe viitor președintele de Gaulle să susțină că prezența trupelor străine, și în special americane, pe solul francez este incompatibilă cu suveranitatea franceză.

Impresia că incidentul a fost lăsat de o parte pentru a fi folosit mai tîrziu a fost sporită de modul în care a fost tratat de guvern și de presă. După ce a analizat cazul, guvernul l-a considerat suficient de serios pentru a adresa ambasadei americane un protest formal.

Dar, imediat, oficialitățile franceze au declarat că, după ce au expus faptele în modul cel mai obiectiv, sînt de părere că „cu cît se vorbește mai puțin despre acest incident militar neplăcut, cu atît e mai bine". Presa franceză a adoptat o atitudine asemănătoare. Ea a înregistrat faptele, așa cum au fost expuse de guvernul francez, dar comentariile ei au fost moderate.

Cotidianul gaullist *La Nation* scrie : „Acest gen de incident minor între aliați nu are influență asupra unor vechi relații ca acele dintre S.U.A. și Franța. Incidentul este închis".

Episodul nu pare să fi provocat o indignare adîncă. Dar, după cum s-a exprimat un francez, el reprezintă „un nou exemplu supărător de comportare greșită a unui străin care se consideră la noi în țară ca la el acasă".

Aceeași reacție au avut-o mulți francezi în urmă cu o săptămînă, cînd port-avionul american „Shangri La" a aruncat combustibilul lui negru (folosit) în Mediterana, la o distanță de aproximativ o milă de una din cele mai frecventate plaje de pe Riviera.

E drept că marinarii americani au remediat lucrurile în 24 de ore. Dar, pentru francezul mijlociu, însuși faptul că acest lucru s-a putut petrece este supărător

Același sentiment l-a putut avea un francez care, călătorind recent cu automobilul pe un drum de țară din inima Franței, a putut vedea un gard de sîrmă ghimpată lung de mai mulți kilometri, cu inscripții, din loc în loc, în limba engleză, avertizîndu-l să „nu intre", deoarece este o bază militară americană.

Iată sentimentele la care se va adresa probabil generalul de Gaulle, în cazul în care își va lansa campania împotriva bazelor militare străine înființate în cadrul N.A.T.O., și poate chiar împotriva N.A.T.O.

Politica generalului cu privire la alianța militară occidentală, ca și atitudinea sa în cursul actualei crize a Pieței comune europene, este dominată de opoziția față de instaurarea unor structuri supranaționale permanente care amenință să înlocuiască instituțiile statelor membre.

Se știe că, după părerea lui de Gaulle, Pactul nord-atlantic, cu cartierul său general integrat și cu marile lui baze militare americane pe teritoriul francez, a fost conceput într-un moment în care Franța era slabă.

De Gaulle nu reproșează aliaților săi de peste ocean că au umplut vidul postbelic din Europa. El afirmă pur și simplu că lucrurile s-au schimbat, că vidul nu mai există și că sistemul de apărare occidental trebuie să fie adaptat la acest nou echilibru de forțe.

Henry TANNER

STUTTGARTER ZEITUNG

CRIZA COMUNITĂȚII ECONOMICE EUROPENE

CONVORBIREA dintre președinții de Gaulle și Saragat a confirmat impresia că nu există o soluție rapidă pentru criza de dezvoltare a C.E.E. Ea va dăinui pînă la toamnă, în orice caz pînă după alegerile din R.F.G. Dacă nu se va întîmpla o minune, adică dacă alegerile de la Bonn, de pildă, nu vor aduce la putere un guvern care acordă partenerului francez aceeași pondere ca celui american, criza nu se poate solda decît cu un singur rezultat : la sfîrșitul ei va exista o Europă (occidentală) care se va caracteriza prin trăsături esențial deosebite față de cele așteptate pînă în prezent. Ea va avea un caracter mai puțin „supranațional" decît au rîvnit „europenii" din capitalele vest-europene și va purta mai mult trăsăturile insistențelor gaulliste asupra suveranității naționale a tuturor membrilor. Această evoluție a fost, poate, privind lucrurile în perspectivă, inevitabilă. Faptul că ea a început acum să se desfășoare atît de subit este înainte de toate consecința unor calcule greșite din partea acelei instanțe care a fost cea mai interesată în caracterul supranațional al Europei, putînd fi sigură de asentimentul unor cercuri largi ale opiniei publice europene din afara Franței : este vorba despre Comisia C.E.E. Președintele acesteia, profesorul Hallstein, a crezut în mod evident că poate folosi ca armă marele interes al Franței pentru realizarea unei piețe agrare vest-europene comune pentru a obține din partea guvernului de la Paris o concesie esențială în favoarea Europei

Art Buchwald:

ULEI PE VALURI

Săptămîna trecută, un ostaș de pe bordul purtătorului de avioane american, Shangri La, a deschis, după cît se pare din greșeală, un robinet și, în loc să dea drumul la 2 600 galoane de apă, a dat drumul la 2 600 galoane de ulei.

Acest lucru nu ar fi făcut cine știe ce rău, dar vasul purtător de avioane era ancorat în fața localității Cannes de pe Riviera și uleiul a plutit spre țărm, distrugînd plaja și vacanța a mii și mii de turiști francezi și străini.

La Washington, s-au emis numeroase teorii asupra motivului care l-a determinat pe marinar să facă acest lucru și, deși nu s-a putut stabili care anume teorie este justă, s-a admis în general că nu a fost vorba de un accident.

Una din teoriile emise afirmă că ideea respectivă își are originea la Casa Albă, unde a fost prezentată cu cîteva săptămîni în urmă la o întrunire a cabinetului.

Întîmplător președintele a spus : „Nu există oare o posibilitate să turnăm ulei peste apele agitate ale Franței și ale noastre ?"

Dean Rusk, care ședea în dreapta președintelui, a răspuns : „Ne gîndim la o asemenea posibilitate, domnule președinte".

Secretarul de stat a ridicat această problemă în fața oamenilor săi care i-au replicat însă că nu dispun de banii necesari pentru a o pune în practică. Cineva a sugerat ca problema să fie transferată Ministerului Apărării, sistem care în ultimul timp a constituit o procedură standard de operațiuni a Departamentului de Stat.

Experții Ministerului Apărării au declarat că cea mai bună cale de a face acest lucru este de a se turna în mod efectiv ulei pe valuri, pentru a se arăta lui de Gaulle că intențiile noastre sînt prietenești.

Nu numai că acesta avea să fie un fel dramatic de a arăta francezilor că politica noastră are un caracter pașnic, dar ea avea de asemenea să le arate că, în ciuda faptului că ducem lipsă de aur, avem totuși ulei de risipit.

Sarcina punerii în practică a acestei acțiuni a revenit marinei și imediat s-au dat ordine flotei a 6-a să se golească rezervoarele de ulei ale vasului purtător de avioane Shangri La, în cel mai apropiat port francez.

Amiralul flotei a 6-a a avut impresia că ceva nu e în regulă și s-a adresat Washingtonului pentru a primi confirmarea acestor ordine.

Ele au fost confirmate.

Astfel, amiralul a transmis ordinul subalternilor săi.

Rezervorul a fost deschis în portul Cannes și uleiul a început să se îndrepte spre plajă.

Francezii, în loc să recepționeze mesajul în sensul că tot ce dorim să facem este să vărsăm uleiul pe valurile agitate, au reacționat într-un mod tipic francez acuzînd Statele Unite de acțiune ostilă.

Cînd a primit această știre președintele s-a arătat furios și a declarat : „De ce se ia tot ce spun eu ad litteram ?" El a ordonat imediat marinei militare să trimită echipaje pentru a repara pagubele provocate și a întinde nisip proaspăt pe plajă.

Pentru a masca această gafă diplomatică, marina militară a lansat versiunea că un marinar ar fi deschis un robinet greșit. (În realitate, acestuia i s-a acordat Crucea Marinei, în cadrul unei ceremonii secrete).

Pînă la urmă francezii au fost îmblînziți și la Washington s-a hotărît să se facă o nouă încercare pentru îmbunătățirea relațiilor franco-americane.

Deși metoda uleiului nu și-a realizat scopul principal, ea a avut totuși un efect secundar interesant. Cu toate că turiștilor americani li s-a cerut să stea anul acesta acasă, un număr mai mare de turiști ca oricînd au plecat în Europa.

Mulți din aceștia se aflau pe Riviera cînd a avut loc incidentul menționat și un înalt funcționar al Administrației americane a declarat : „Nu-i putem opri pe americani să plece în străinătate, dar cel puțin putem avea grijă ca ei să nu aibă o vacanță prea plăcută".

(Din **New York Herald Tribune**)

Acești brutari europeni știu să facă numai covrigi în formă de semn de întrebare
(Din Vorwaerts)

„supranaționale". Formula sa a fost următoarea : „Noi vă deschidem piețe pentru grîul vostru, pentru vinul vostru, pentru carnea voastră și pentru laptele vostru ; voi acceptați drepturi mai mari ale Comisiei C.E.E., ale Parlamentului european și implicit o structură supranațională mai puternică a C.E.E." El a intenționat să realizeze aceste două lucruri cu ajutorul unui uriaș fond financiar, care urma să fie administrat de Comisia C.E.E. și controlat de Parlamentul european și de Consiliul ministerial.

Aceasta a fost o provocare la adresa întregii politici a lui de Gaulle, care în ultimul timp insistă mai mult ca oricînd pe independența națională, o provocare prost fundamentată din punct de vedere juridic, deoarece încă în 1962 s-a acordat francezilor, fără condiții politice, ceea ce se intenționa să li se vîndă acum, cu condiții politice. Fatal a fost însă, înainte de toate, faptul că Comisia C.E.E. a supraapreciat forța ideii supranaționale în Europa occidentală. La răspunsul francezilor : „Dacă rămîneți la planurile voastre supranaționale, C.E.E. va sări în aer !", Comisia C.E.E. nu cunoaște nici un răspuns. După cît se poate prevedea deci, în perspectivă, criza va avea ca singur rezultat : dezvăluirea slăbiciunii Comisiei C.E.E. Nu numai că ideea întăririi Parlamentului european nu are nici o șansă, ci este de temut că după eșecul ofensivei „supranaționaliștilor", contraofensiva gaulliștilor va afecta și alte elemente supranaționale ale structurii C.E.E., poate anumite drepturi ale Comisiei, sau dreptul votului majoritar, care urma să intre în vigoare începînd din 1966 și să constituie forța motrice a unificării Europei (occidentale).

Prof. Hallstein poate conta în R. F. Germană pe simpatia acelora care nu fac parte din grupa național-germană sau din rîndul socialiștilor de stînga. Există vest-germani care ar prefera probabil un președinte european la Bruxelles unui guvern suveran la Bonn. Acest lucru nu împiedică să se constate că în momentul actual inițiativa lui Hallstein a fost ireală. Căci cum ar putea fi posibilă supranaționalitatea în domeniul economiei, din moment ce țările partenere tind neîncetat spre țeluri diferite în domeniul politicii externe și în domeniul politicii apărării ? Pietrele de hotar ale acestor tendințe diferite au fost scoase în evidență în ultimii doi ani atît de des, cu prilejul fiecărei vizite a lui de Gaulle la Bonn și al fiecărui discurs rostit de Schröder, încît nu trebuie să le analizăm aici amănunțit.

Astăzi nu se poate prevedea dacă și cînd Europa occidentală continentală va putea fi adusă din nou, din punct de vedere politic, la un numitor comun. Dacă cugetăm asupra modului în care ar putea să arate în viitor Europa din punct de vedere economic, trebuie să examinăm întîi problema structurii ei politice probabile.

Dieter CYCON

Die Presse
Unabhängige Zeitung für Österreich
VIENA

■

TEAMĂ FAȚĂ DE CRIZA C.E.E.

OPTIMISMUL demonstrativ manifestat la Bonn la începutul crizei C.E.E. face acum loc unui realism lucid în rîndurile forurilor oficiale de pe Rin. Luîndu-se notă între timp în mod pragmatic de existența crizei C.E.E., cu fenomene secundare paralizante înăuntrul și înafara comunității celor șase, forurile de la Bonn trebuie să țină seama de date neliniștitoare, atît din punct de vedere politic, cît și din punct de vedere economic. Din punct de vedere al politicii interne, oamenii politici din partidele guvernamentale burgheze se văd puși cu două luni înaintea alegerilor pentru

→

REFLECTOR

Atomii noștri ne aparțin

Vinerea trecută, un avion american a zburat deasupra instalațiilor atomice de la Pierrelatte. El a fost interceptat de avioane de vînătoare franceze care l-au îndreptat spre baza lui de plecare, situată în Germania occidentală. S-a deschis o anchetă.

Războiul franco-american va avea oare loc ? După știrile sosite sîmbătă seara, se poate crede acest lucru. Iată un incident care are exact aceeași importanță ca o lovitură de evantai dată unui bei oriental sau un atentat împotriva unui prinț la Sarajevo.

Forma modernă a evantaiului sau a palmei este avionul. Iar Franța, azi ca și ieri, este hotărîtă să nu admită nici să fie călcată pe picioare, nici să i se spioneze atomii. Căci atomii noștri ne aparțin : sînt atomi naționali. Mai mult încă : naționaliști. Ei nu pot fi prinși în capcană. Nu pot fi fotografiați.

În societățile primitive, cînd ai portretul cuiva, înseamnă că ții pe acel om sub stăpînirea ta. Toate farmecele se bazează pe această identificare a obiectului cu simbolul. Ei bine, americanii nu vor avea atomii noștri. „Au destui, n-au nevoie să vină să ia din ai noștri", veți spune dumneavoastră. Se poate ; dar acesta este un motiv în plus ca americanii să rămînă la ei acasă.

(După **Combat**)

Perspectivele guvernului Menzies

Primul ministru australian Robert Menzies care, după o absență de aproape șase săptămîni, s-a înapoiat la Canberra, a prezentat în cursul unei conferințe de presă un raport asupra conferinței Commonwealthului de la Londra și a celor două convorbiri avute la Washington cu președintele Johnson. În declarația sa, Menzies a apărat politica americană în Asia de răsărit, dar a dat de înțeles că nu intenționează să trimită noi efective australiene în Vietnam. El a subliniat că poziția Australiei în conflictul vietnamez se bizuie pe angajamentele asumate în cadrul pactului S.E.A.T.O.

Conferința de presă a scos în evidență faptul că Menzies este dezamăgit de conferința de la Londra. El s-a plîns de larga publicitate făcută conferinței și de faptul că discuțiile nu au putut fi menținute într-un cadru „intim". La întrebarea dacă întrevede un viitor pentru Commonwealth, Menzies a răspuns cu o nesiguranță neobișnuită pentru el : „E un lucru pe care aș vrea să-l știu și eu". El s-a pronunțat împotriva împuternicirilor executive ale secretarului general al Commonwealthului și consideră acest post ca un birou de informații și mediere.

Menzies a refuzat să-și spună părerea în legătură cu persoana viitorului guvernator general ; pentru prima oară însă, el a recunoscut că se gîndește la demisia sa. Deși conferința de presă a avut loc nu mai tîrziu de două zile după înapoierea sa în Australia, el a făcut impresia unui om obosit.

Săptămînile viitoare îi vor lăsa însă puțin răgaz pentru odihnă. Bugetul urmează să fie discutat la începutul sau la mijlocul lunii august și de aceea va trebui pregătit cu o deosebită grijă, deoarece la 1 iulie coaliția guvernamentală și-a pierdut majoritatea absolută deținută în Senat. Opoziția oficială e formată din 27 membri ai partidului laburist, doi senatori noi ai partidului muncitoresc democrat și un independent. În afară de aceasta, în legislația trecută doi senatori ai coaliției au votat uneori împotriva guvernului. Guvernul se va afla pus în fața unei repetate încercări de forță. În primul rînd, este vorba de o problemă de competență în cadrul Ministerului Aviației, pe care guvernul a folosit-o pentru anumite manevre condamnate chiar de adepții săi. Alte dificultăți sînt cauzate de industria lînii. Apoi promovarea unui ministru a dus chiar în sînul coaliției la divergențe. Postul de ministru al sănătății, rămas vacant încă din luna noiembrie a anului trecut, ar fi trebuit, conform regulilor tradiționale, să revină unui membru al partidului agrar, ministrului teritoriilor, Barnes. Premierul Menzies n-are însă o părere prea bună despre Barnes și preferă pe alți doi tineri miniștri ai partidului agrar. Partidul liberal nu ar vedea cu ochi răi această rupere cu tradiția, care ar duce la o întărire a partidului agrar față de partenerii săi din coaliție.

(După **Neue Zürcher Zeitung**)

Bundestag, care includ oricum numeroase riscuri, în fața unei probleme noi : criza ideii unificării europene se poate transforma foarte ușor într-o temă a campaniei electorale vest-germane.

Înăuntrul și în afara lagărului guvernamental există destui sceptici care merg atît de departe încît afirmă că „de Gaulle a lansat în mod deliberat tocmai în momentul de față cel mai greu atac al său împotriva C.E.E. ca instrument de integrare, deoarece președintele Franței este indispus de guvernul Erhard și de politica externă nedornică de cooperare a acestuia, dusă îndecsebi față de Franța".

Relațiile franco-vest-germane sînt apreciate în general ca fiind deosebit de periclitate. În timp ce contactele oficiale între Bonn și Paris în problemele C.E.E. au fost stabilite după începerea crizei pe plan bilateral, ca și cele între Olanda, Belgia și Italia pe de o parte, și Franța, pe de altă parte, există totuși deosebiri mari. Ceilalți parteneri ai C.E.E. negociază cu Franța la nivel ministerial, în timp ce între Bonn și Paris nu circulă decît ambasadori. Guvernul Erhard nu a inclus acest lucru în calculele sale și nu a vrut să-l recunoască la început.

Oamenii politici vest-germani care răspund de problemele C.E.E. continuaseră să conteze pe un minimum de „spirit de solidaritate", fiind acum surprinși că olandezii, belgienii și italienii au început să ducă prompt tratative strict bilaterale cu Franța — încălcînd, după părerea germană, tratatul C.E.E. — nu numai asupra unor probleme de procedură, ci și asupra problemelor concrete ale finanțării agrare, ale rundei Kennedy sau ale asocierii Austriei. Abilitatea cu care diplomația franceză a reușit să realizeze pe cît de repede pe atît de sistematic convorbirile bilaterale este înregistrată la Bonn cu o anumită invidie neascunsă.

În acest fel se dovedește a fi greșit și calculul vest-germanilor potrivit căruia de Gaulle intră, sau se află, într-o izolare nocivă pentru Franța și pentru el însuși. Acum partea germană începe să-și revizuiască părerea și să se obișnuiască cu gîndul că de Gaulle ar putea transforma criza durabilă a C.E.E. într-un succes al său. Se consideră că autoritatea europeană a generalului a și început să crească, iar Bonnul trebuie să ia la cunoștință că Franța strînge frînele nu numai în ce privește problemele speciale ale C.E.E., ci și în domeniul politicii apărării, deci într-un domeniu asupra căruia de Gaulle insistă de multă vreme. Au început să se contureze primele indicii ale unor contacte militar-politice între Franța și S.U.A., precum și între Franța și Marea Britanie. Dată fiind sensibilitatea germană, nu este de mirare că se nasc subit suspiciuni. La Rin se face deja simțită suspiciunea că de Gaulle ar putea să obțină, prin intermediul conceptului său militar privind forța de șoc, avantaje pe calea cooperării nu numai față de puterile occidentale, ci și față de U.R.S.S., ca un purtător de cuvînt al Europei occidentale.

Privind lucrurile prin această prismă, problemele speciale ale C.E.E. capătă repede și consecvent un caracter relativ. La Bonn se elaborează într-un mod cam precipitat un proiect de uz intern pentru cazul unei crize durabile a C.E.E. care ar implica consecințe externe în alte părți. În ce privește evaluarea problemelor C.E.E. în sine, există două grupuri cu păreri contradictorii. Unii cultivă optimismul inițial. Ei spun că în ultimă instanță toți participanții, inclusiv francezii, doresc C.E.E. din motive economice, precum și datorită structurii economiilor lor adaptate în parte la Piața comună. În lunile următoare se va ajunge într-un mod oarecare la o înțelegere asupra reglementărilor agrare, chiar dacă realizarea pieței industriale este mai strict legată decît pînă în prezent de progresele în domeniul agrar, de progrese de tehnică vamală și de altă natură, chiar dacă nu vor avea loc anticipări ale tratatului C.E.E. și ponderea politică a Comisiei C.E.E. ar fi deplasată asupra Consiliului ministerial al C.E.E.

Scepticii susțin în schimb că chiar cele cîteva săptămîni în care Consiliul ministerial al C.E.E. a fost incapabil de a lua hotărîri datorită neparticipării Franței, au dus la consecințe neprevizibile. Nu numai progresele noi devin imposibile, ci este periclitat și ceea ce s-a realizat pînă în septembrie, propuneri concrete pentru runda Kennedy — mai ales în domeniul agrar — după cum nu se pot realiza tratativele de asociere cu Austria prin elaborarea unor împuterniciri noi pentru comisia competentă, deoarece forțe puternice în statele C.E.E. doresc ca aceste negocieri să intre în competența Consiliului ministerial ; pe planul intern al C.E.E. trebuie prelungite importante reglementări ale pieței — de pildă, pentru orez și carne de porc — după cum trebuie stabilite prețuri noi în sfera situată între economia agrară și cea industrială.

În cazul nerealizării acestor sarcini se vor ivi, datorită lipsei unor acțiuni de adaptare, tulburări ale pieței între țările membre, diferențieri de prețuri care nu vor putea fi corectate în nici un caz de cercurile economice afectate ele însele.

În localitatea Bogalusa din statul Louisiana (S.U.A.), peste 400 de persoane, escortate de trupe guvernamentale, au participat la un marș demonstrativ în favoarea drepturilor civile

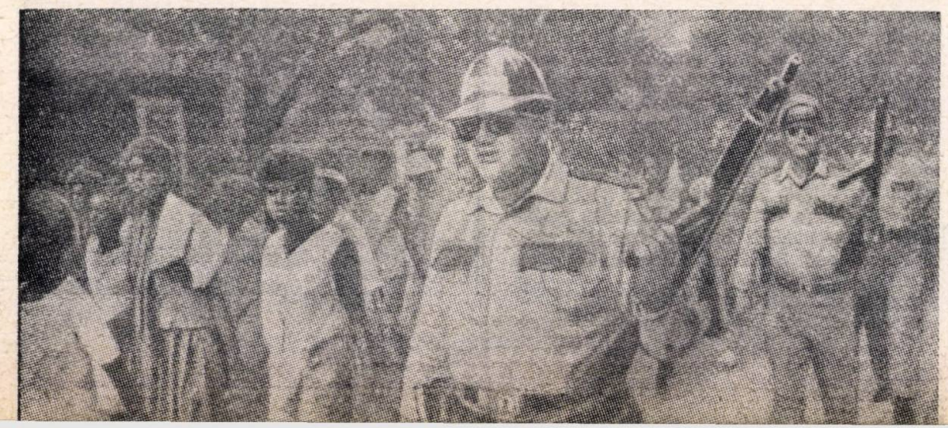

Le Monde

PARIS

NORI AMENINȚĂTORI DEASUPRA ANZILOR

ÎN TIMP ce Organizația Statelor Americane (O.S.A.) își dă toată silința să găsească o soluție politică provizorie crizei dominicane, la a cărei agravare ea a contribuit, și în timp ce mai multe capitale ale Americii Latine își pun întrebări cu privire la oportunitatea conferinței miniștrilor de externe ai statelor membre ale O.S.A. prevăzută în principiu pentru 4 august la Rio de Janeiro, norii se adună tot mai amenințători pe cerul Anzilor.

În Ecuador, violente manifestații populare împotriva unei junte militare cu patru capete care refuză cu încăpățînare să admită alegeri generale, au provocat pînă la urmă demisia guvernului.

În Columbia, violențele continuă, cu toate că cenzura și dificultățile de transmitere a știrilor nu permit o imagine exactă despre lupta angajată de forțele armate împotriva mișcărilor de guerilă care se dezvoltă în zonele situate la sud de Bogota. În Peru, guvernul Belaunde Terry a trebuit să admită, după multiple tărăgăneli, că membrii guerilelor din Mișcarea stîngii revoluționare au reușit să atragă de partea lor un anumit număr de țărani a căror acțiune dusă între 1958 și 1964 în regiunea centrală a Anzilor fusese mai degrabă anarhică decît eficace. În sfîrșit, în Bolivia, hotărîrea adoptată de generalul René Barrientos, copreședinte al juntei militare, care a răsturnat guvernul Paz Estenssoro, ca armata să ocupe minele de cositor, a distrus iluzia întreținută de șefii armatei boliviene care sperau în posibilitatea unei apropieri de unii conducători ai stîngii.

Desigur, este necesar să se precizeze condițiile particulare fiecăreia din aceste națiuni din regiunea Anzilor. În Ecuador, conflictul tradițional între regiunea de coastă și Sierra, între Guayaquil și Quito domină scena politică. În Columbia, jocul de echilibru al stăpînilor politici, liberali sau conservatori, care au încheiat un armistițiu și au admis împărțirea puterii, nu mai corespunde realităților politice profunde ale unei națiuni care pare deosebit de amenințată de zguduiri dramatice în viitorul imediat. Ca și în Ecuador, viața profundă a Perului este dominată de contrastul dintre un litoral relativ bogat și industrial și înaltele platouri pe care populația, în majoritate indiană, trăiește în condiții mizerabile. Cît privește Bolivia, ea nu reușește să treacă peste handicapul unei economii care depinde aproape exclusiv de vînzarea cositorului.

Aceste patru națiuni din regiunea Anzilor au însă un punct comun. Prăpastia este prea mare între stilul de viață al unei minorități înstărite, albă sau metisă, și masa enormă a populațiilor rurale, al cărei fond uman este indian și mai aproape de Evul Mediu decît de secolul al XX-lea. Numai o luptă energică împotriva acestor inegalități sociale și în parte rasiale va permite țărilor din regiunea Anzilor să găsească un echilibru politic mai rațional.

Profil

MILTON OBOTE

Primul ministru al Republicii Uganda, Milton Obote, s-a născut în 1926 în districtul Maruzi din Provincia de nord a Ugandei. Apollo Milton Obote a urmat mai întîi cursurile unei şcoli de misionari din localitatea Lango, după care a trecut la Colegiul Mirini din Jinja. După absolvirea colegiului universitar Makerere din oraşul Kampala, el a trecut graniţa în Kenya, unde a lucrat ca muncitor iar apoi ca funcţionar în cadrul diverselor societăţi străine, printre care Standard Vacuum Oil Company. Aici Milton Obote a intrat în legătură cu liderii mişcării de eliberare naţională kenyotă, luînd parte activă la acţiunile anticolonialiste iniţiate de partidul KANU, condus de Jomo Kennyatta.

În aprilie 1957, Milton Obote s-a înapoiat în patrie, preluînd conducerea secţiei din Lango a partidului Congresul naţional din Uganda. În anul 1958, el a fost ales membru în Consiliul Legislativ al Ugandei, care la acea dată avea statut de protectorat britanic. Peste un an, împreună cu un grup de lideri ai Congresului naţional, el a părăsit acest partid. În martie 1960, ei au pus bazele unui nou partid politic — Congresul popular din Uganda. Noul partid, al cărui preşedinte a devenit Milton Obote, a cerut Marii Britanii să acorde de urgenţă independenţă Ugandei. Din delegaţia Ugandei, care a participat la tratativele cu privire la redactarea constituţiei ţării, care a avut loc la Londra în 1961, a făcut parte şi Milton Obote. El s-a aflat apoi în fruntea delegaţiei ugandeze la sesiunea din iunie 1962, cînd au fost continuate şi încheiate lucrările conferinţei de la Londra.

În cursul alegerilor pentru Adunarea Naţională a Ugandei care au avut loc la 25 aprilie 1962, partidul Congresul popular a întrunit 65 la sută din numărul voturilor, obţinînd astfel 37 de mandate în parlamentul ţării. La 30 aprilie, Milton Obote a fost numit prim-ministru şi însărcinat cu formarea guvernului.

După încetarea statutului de dominion englez al Ugandei şi proclamarea independenţei ţării la 9 octombrie 1962, Milton Obote şi-a păstrat mandatul de prim-ministru. Totodată, i s-au încredinţat şi portofoliul afacerilor externe şi cel al apărării. În cadrul primei conferinţe de presă care a avut loc după obţinerea independenţei, Milton Obote a definit de la bun început principalul obiectiv al politicii externe promovate de guvernul său, declarînd : „Africa condamnă imperialismul şi colonialismul şi noi ne alăturăm acestei condamnări". De altfel, la 29 decembrie, în acelaşi an, el a deschis la Leopoldville lucrările conferinţei reprezentanţilor mişcărilor de eliberare naţională din Africa de Est, Centrală şi de Sud.

La puţin timp după obţinerea independenţei, guvernul Obote a avut de înfruntat o situaţie politică dificilă. Mişcarea Kabaka Yekka, care exprima interesele cercurilor feudale din principatul Buganda, ameninţa cu retragerea din coaliţia guvernamentală iar partidul democrat, aflat sub influenţa bisericii catolice, se declara în dezacord faţiş cu politica promovată de guvern. Astăzi tendinţele separatiste existente în diferitele principate ale statului ugandez (organizat pe baze federale) au fost aplanate.

În cei aproape trei ani care au trecut de la proclamarea independenţei, guvernul Ugandei a luat o serie de măsuri în vederea dezvoltării industriei naţionale. În ţară a luat fiinţă o mişcare cooperatistă, căreia guvernul îi acordă un sprijin multilateral. (Se proiectează crearea unor ferme de stat înzestrate cu tehnică modernă.) Cea de-a doua aniversare a independenţei ţării a fost marcată de iniţierea unei campanii de alfabetizare, inaugurată de primul ministru Milton Obote. În centrul actualei politici externe a cabinetului Milton Obote se situează promovarea unei linii de neangajare, de solidaritate cu ţările afro-asiatice şi de dezvoltare a relaţiilor de prietenie şi colaborare cu toate statele.

C. V.

Fişier

ASOCIAŢIA INTERNAŢIONALĂ A CINEMATOGRAFIEI ŞTIINŢIFICE

Ajutor nepreţuit al omului în multiple domenii de activitate, eficace instrument de cunoaştere şi informare, documentarul, jurnalul de actualităţi, filmul de cercetare ştiinţifică, de învăţămînt şi de popularizare, au devenit o ramură esenţială a cinematografiei contemporane.

Amploarea pe care a luat-o după cel de-al doilea război mondial această nouă ramură a cinematografiei a determinat constituirea unei Asociaţii Internaţionale a Cinematografiei Ştiinţifice (A.I.C.S.). Asociaţia a luat fiinţă acum 19 ani, avînd sediul la Paris şi dispunînd de o cinematecă proprie la Bruxelles. A.I.C.S. îşi desfăşoară activitatea în cadrul celor trei secţii corespunzătoare unor categorii anume de filme ştiinţifice : secţia de cercetare ştiinţifică, de învăţămînt şi de popularizare. O atenţie deosebită acordă A.I.C.S.-ul televiziunii ca mijloc de largă răspîndire a filmului ştiinţific. În cadrul Asociaţiei funcţionează în prezent un grup de televiziune întrunind cineaşti, oameni de ştiinţă şi reprezentanţi ai unor televiziuni naţionale.

Activitatea A.I.C.S. este condusă de un Consiliu General alcătuit din reprezentanţi a 12 ţări (printre care şi România) şi se desfăşoară în colaborare cu U.N.E.S.C.O. În anul 1963, R. Whalley (S.U.A.) a fost ales preşedinte al A.I.C.S., iar ca vicepreşedinţi — reprezentanţii U.R.S.S., Angliei, Poloniei, Japoniei.

Ţara noastră, care în această toamnă va găzdui la Bucureşti al XVIII-lea Congres A.I.C.S., a fost invitată pentru prima dată la activitatea A.I.C.S. în anul 1958, la Congresul de la Moscova, iar un an mai tîrziu a participat la Congresul de la Oxford ca ţară membră. Au urmat congresele de la Praga, Rabat, Varşovia, Atena. Filmele româneşti s-au bucurat de apreciere şi uneie au fost distinse cu diplome de onoare — singura distincţie pe care o conferă A.I.C.S. : *„Cocsul"* şi *„Semiconductorii"* (Rabat, 1961), *„Printre pelicani"* (Varşovia, 1962), *„Sub aripa vulturului"* (Atena, 1964).

La Congresul de la Bucureşti au fost invitaţi să participe peste 200 de cineaşti precum şi oameni de ştiinţă care folosesc filmul în activitatea de cercetare, profesori şi pedagogi care fac din film instrument şi mijloc de educare în procesul de învăţămînt — din peste 30 de ţări. Avînd ca scop studierea bilanţului şi perspectivelor fiimului ştiinţific într-un prestigios şi reprezentativ cadru de specialitate, Congresul A.I.C.S. de la Bucureşti va fi însoţit de un Festival care va avea loc în zilele Congresului şi va înfăţişa producţiile cele mai valoroase realizate în ţările lumii, în acest domeniu.

E.A.

Presa acum 50 de ani

Pe frontul de vest continuă luptele crîncene din regiunea Meuse. Trupele germane fac eforturi disperate pentru a atinge fortificaţiile Verdunului. În acest sector, în rîpa Sonvaux au fost lansate atacuri care s-au soldat cu grave pierderi pentru germani, fără a reuşi să împingă înapoi liniile franceze.

Pe frontul italian, în regiunea Carnia, trupele italiene au repurtat o mare victorie, cucerind citeva sate şi luînd un mare număr de prizonieri de război austrieci (2 000 potrivit cifrelor publicate de presă). Artileria italiană a bombardat Gorizia provocînd pagube mari sistemului defensiv austro-ungar. Gara a fost complet distrusă şi două tunuri plasate în centrul oraşului au explodat, ucigînd mai mulţi militari austro-ungari.

La Constantinopol se înregistrează în ultimele zile o mare încordare şi se vorbeşte de o răscoală împotriva regimului Junilor Turci care au împins ţara în război alături de Germania şi Austro-Ungaria. Ambasadorul german a fost silit să părăsească Turcia, după cum se afirmă, ca urmare a unor scrisori anonime prin care era invitat să plece cît mai curînd din Istanbul, în caz contrar fiind ameninţat că va împărtăşi soarta ataşatului său militar care a fost asasinat săptămîna trecută. De altfel circulă versiunea că guvernul este nemulţumit de greutăţile înregistrate în aprovizionarea cu armamente şi muniţii din Germania şi de întîrzierile convoaielor de armament care întîmpină dificultăţi în drumul spre Turcia.

Ziarul Morning Post *relatează că a izbucnit un mare incendiu pe bordul vasului „Oklahoma" care urma să părăsească şantierele navale din New York. Pagubele sînt imense şi autorităţile consideră că este vorba de un sabotaj pus la cale de agenţi germani, cu atît mai mult cu cît incendii asemănătoare au avut loc în ultima vreme pe bordul a numeroase vase din şantierele navale sau porturile americane. În toate docurile a fost întărită paza militară.*

1915. Primele avioane de luptă.

BREVIAR

21 iulie

La Geneva în Comitetul Economic al Consiliului Economic și Social O.N.U. a fost adoptat proiectul de rezoluție inițiat de delegația română, privitor la rolul și importanța planificării și proiectării pentru dezvoltarea economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare.

23 iulie

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a primit delegația Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, condusă de tovarășul Edvard Kardelj, membru al Comitetului Executiv și secretar al C.C. al U.C.I., președintele Skupștinei Federale a R.S.F.I. A fost de față tovarășul Gheorghe Apostol.

24 iulie

Comitetul Central al Partidului Comunist Român a oferit o recepție cu prilejul celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român. La recepție au participat tovarășii Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica, Ion Gheorghe Maurer, Gheorghe Apostol, Alexandru Bîrlădeanu, Emil Bodnaraș, Petre Borilă, Alexandru Drăghici, Constantin Drăgan, Alexandru Moghioroș, Paul Niculescu-Mizil, Leonte Răutu, Gogu Rădulescu, Leontin Sălăjan, Ștefan Voitec, — membrii Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, membrii supleanți ai Comitetului Executiv și secretarii C.C. al P.C.R., membri ai Comitetului Central al Partidului Comunist Român, ai Consiliului de Stat și ai guvernului, delegați și invitați la Congres. Au luat parte conducătorii și membrii delegațiilor partidelor comuniste și muncitorești frățești și ai altor partide democratice care au luat parte la lucrările Congresului.

Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ion Gheorghe Maurer s-au întîlnit cu delegația Partidului Socialist Unit din Germania, condusă de tovarășul Walter Ulbricht, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R. D. Germane.

Tovarășii Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica și Constantin Drăgan au avut o întîlnire cu delegația Partidului Comunist Bulgar, condusă de tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria.

Tovarășii Nicolae Ceaușescu, Ion Gheorghe Maurer, Gheorghe Apostol au primit delegația Partidului celor ce muncesc din Vietnam, condusă de tovarășul Le Duc Tho, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al Partidului celor ce muncesc din Vietnam.

Tovarășii Nicolae Ceaușescu, Alexandru Drăghici și Paul Niculescu-Mizil s-au întîlnit cu delegația Partidului Comunist din Indonezia, condusă de tovarășul D. N. Aidit, președintele C.C. al P.C. din Indonezia.

Tovarășul Ștefan Voitec, președintele Marii Adunări Naționale, a primit vizita tovarășului Bohuslav Lastovicka, președintele Adunării Naționale a R. S. Cehoslovace, conducătorul delegației P.C. din Cehoslovacia.

Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, a primit pe ministrul afacerilor externe al R. D. Germane, Otto Winzer.

25 iulie

Tovarășii Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica și Ion Gheorghe Maurer s-au întîlnit cu delegația Partidului Comunist al Uniunii Sovietice condusă de tovarășul Leonid Ilici Brejnev, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S.

Tovarășii Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica și Ion Gheorghe Maurer au primit delegația Partidului Muncii din Coreea, condusă de tovarășul Kim Koan Hiop, membru al Biroului Politic, vicepreședinte al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, vicepreședinte al Cabinetului de Miniștri al Republicii Populare Democrate Coreene.

Comitetul de coordonare al Consiliului Economic și Social al O.N.U., întrunit la Geneva, a adoptat un proiect de rezoluție inițiat de delegația română, care cere Organizației Națiunilor Unite, Organizației Internaționale a Muncii, U.N.E.S.C.O. și altor instituții, să inițieze un program de acțiuni care să favorizeze formarea de cadre naționale, necesare construcției economice în țările în curs de dezvoltare.

26 iulie

Tovarășii Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica și Ion Gheorghe Maurer s-au întîlnit cu delegația Partidului Comunist Chinez, condusă de tovarășul Den Siao-pin, membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic al Comitetului Central, secretar general al C.C. al Partidului Comunist Chinez.

POȘTA REDACȚIEI

Ștefan S. Gorovei, Fălticeni. **Puteți să ne trimiteți articolul despre care ne-ați scris. În legătură cu cealaltă întrebare este mai indicat să vă adresați unei reviste de istorie.**

Petru Oniță, com. Somoscheș, raionul Ineu. — **În numerele 42 și 43 din 1964 revista noastră a publicat fragmente din publicistica politică a lui Nicolae Iorga în care se reflectă poziția sa antihitleristă și antirăzboinică. Revista va continua să publice materiale despre activitatea istoricului român.**

— Republica Somalia a fost declarată independentă la 1 iulie 1960 și a fost constituită prin unirea fostelor posesiuni coloniale — Somalia britanică și italiană. Pe plan intern guvernul urmărește intensificarea dezvoltării economiei, ridicarea nivelului de trai al poporului și menținerea unui regim democratic cu respectarea principiilor Islamului. Circa 70 milioane de lire sterline sînt prevăzute ca investiții pe o perioadă de 5 ani pentru dezvoltarea agriculturii, a rețelei de transporturi, a industriei etc. Principalele produse de export ale țării sînt: produsele de carne și laciate, bananele, peștele, bumbacul, pieile. Populația țării este în majoritate musulmană. Aproape 75 la sută din populație este nomadă, mișcările ei fiind determinate de sursele de apă și pășuni. Pe plan extern Republica Somalia se pronunță — așa cum a subliniat și ministrul de externe Dualeh în interviul acordat revistei noastre, pentru o politică de nealiniere, împotriva folosirii forței în rezolvarea conflictelor între state și a existenței bazelor militare străine pe teritoriile altor state. Ea sprijină mișcarea de eliberare națională din Africa și condamnă intervenția străină împotriva popoarelor.

Vă mulțumim pentru bunele aprecieri și sugestii.

Ivănescu Bujor, Cîmpina. **Orașul din regiunea Voronej din U.R.S.S. care poartă azi numele Gheorghe Gheorghiu-Dej se numea înainte Liski.**

Wittenberg Robert, Orașul — dr. Petru Groza, raionul Beiuș. — **Rubrica „Puncte de vedere" este rezervată exclusiv reproducerilor din presa străină și nu comentariilor. Am reținut sugestia dv. ca materialele din revistă să fie cît mai bine ilustrate cu fotografii și grafice.**

Vena Neculuț, Slobozia: **Aveți dreptate. Sylvanus Olimpio a fost președintele Republicii Togo și nu al Congo (Brazzaville).**

Stoica V. Gheorghe, com. Plaiurile, raionul Cislău: **Am publicat și vom continua să publicăm la rubricile „Pe urmele istoriei" și „Din cronica diplomației românești" materiale din sfera preocupărilor dv. Vă recomandăm în același timp să vă adresați și unei reviste de specialitate.**

Predoiu I. Ion, Pitești: **Răspunsul publicat la „Poșta redacției" în nr. 29 cu privire la costul unui avion supersonic este exact. Trebuie să luați în considerare faptul că în cazul amintit se ia ca bază de calcul valoarea unui prototip nou de avion supersonic, în suma respectivă fiind incluse și cheltuielile de cercetare științifică, de experimentare etc.**

Roșu Ioan, Codlea-Brașov: **Statul Izrael este membru al O.N.U. de la data de 11 mai 1949. Organizația pentru eliberarea Palestinei are sediul la Cairo și este o organizație a populației arabe refugiate de pe actualul teritoriu al statului Izrael.**

Isbasa A. Isac, Lugoj: **Li Sîn-Man, fostul președinte al Coreei de sud, a murit săptămîna trecută în vîrstă de 90 de ani, într-o clinică din Honolulu, unde se afla în exil din 1960. El a debutat ca reprezentant al burgheziei în lupta pentru independența țării, fapt pentru care a fost arestat de japonezi. După încheierea războiului, el s-a reîntors în țară în 1945. Ca reprezentant al cercurilor de dreapta sud-coreene, și cu sprijinul Statelor Unite, el a devenit președinte al Coreei de sud în 1948. În aprilie 1960, ca urmare a unor puternice mișcări populare, Li Sîn Man a fost nevoit să-și dea demisia din partidul liberal și de la președinția țării. O lună mai tîrziu el a plecat în exil.**

Coliban Caffé, București: **În planul de perspectivă al revistei există o temă privind dezvoltarea economiei franceze în perioada postbelică.**

Rădulescu Georgeta, București: **Principatul Buganda face parte din Republica Uganda și are capitala la Kampala. El este condus de un rege care poartă și titlul de șir, și al cărui nume complet este Edward William Frederick David Walugemba Mutebi Luwangula Mutesa II. Intimii — scriu ziarele occidentale — îi spun „Fredi".**

L. Mureșanu, Brașov ne întreabă despre evoluția situației politice din Filipine și mai ales despre starea relațiilor filipinezo-americane.

În rîndurile opiniei publice din Filipine există o pronunțată stare de spirit antiamericană. Faptele nu s-au repercutat deocamdată asupra politicii oficiale, totuși stîrnesc o nemulțumire nedisimulată în sud. Iată mai precis opinia cunoscutului săptămînal american — U.S. News and World Report :

„Oare Filipinele după 48 de ani de conducere americană și după 19 ani de independență s-au răsculat împotriva Statelor Unite? Actualmente nimeni nu poate răspunde la această întrebare dar faptul în sine că această problemă este prezentă pe plan diplomatic, politic și se face auzită în rîndul conducătorilor militari din ambele țări este elocvent.

Filipinezii vorbesc deschis despre „exploatarea" americană. În Filipine acționează grupări care au ca unic țel ascuțirea relațiilor cu Statele Unite. Unii se pronunță pentru naționalizare, pentru stabilirea unor taxe vamale înalte și a unor măsuri care să împiedice pătrunderea capitalului străin, pentru noi investiții în Filipine, pentru restabilirea controlului asupra operațiunilor valutare.

Aurel Anghel, Constanța. Sîntem de acord cu dv. în ce privește necesitatea revenirii cu un articol în legătură cu situația din Laos. Pînă atunci, vă putem informa că primul ministru laoțian Suvanna Fumma a părăsit Londra îndreptîndu-se prin Bangkok spre Vientiane. În capitala britanică el a avut întrevederi cu primul ministru Harold Wilson, ca și cu secretarul de stat Stewart, cerînd reconvocarea conferinței de la Geneva din 1954 „pentru ansamblul problemei indochineze".

Între timp, în Laos continuă bombardarea de către aviația forțelor de dreapta a pozițiilor Patet Lao în regiunea Sam Neua. Se anunță totodată că gruparea de dreapta a încercat lansarea unei ofensive împotriva pozițiilor Patet Lao.

Petre Oprean, Deva. Într-adevăr, Arthur Shlesinger, fostul consilier al președintelui Kennedy, pregătește o carte în care evocă momente din activitatea precedentei Administrații. La New York a făcut senzație publicarea de către revista **Life** a unui capitol din această carte, în care autorul afirmă că defunctul președinte ar fi hotărît în 1963 înlocuirea actualului titular al Departamentului de Stat după alegerile din 1964.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Română

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O PRODUCȚIE
A STUDIOULUI
„MOSFILM"

Dați-mi condica de reclamații

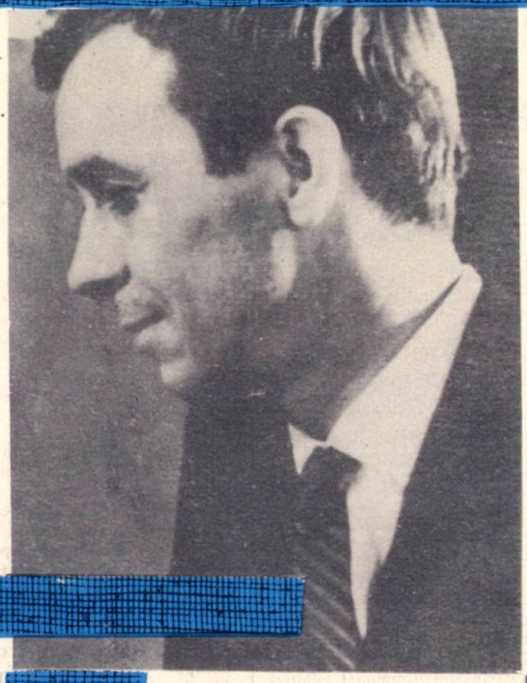

Scenariul : **Aleksandr Galici, Boris Laskin**

Regia : **Eldar Riazanov**

Imaginea : **Anatoli Mukasei, Vladimir Nahabțev**

Muzica : **Anatoli Lepin**

Cu : **Larisa Golubkina, Oleg Borisov, Anatoli Kuznețov, Djemal Siharulidze, Nikolai Kriucikov, Iuri Nikulin**

LUMEA — PUBLICITATE

UZINA VICTORIA CALAN

produce și livrează:

- Cazane secționate din fontă pentru încălzire centrală
- Radiatoare din fontă
- Sobe din fontă pentru cazane de baie
- Căzi pentru baie
- Chiuvete
- Cazane de baie din tablă emailată
- Spălătoare duble pentru vase
- Lingotiere și accesorii
- Chiuvete de bucătărie
- Cilindri pentru laminoare
- Fontă cenușie brută de furnal STAS 882–60

LUMEA — PUBLICITATE

2 lei

Probleme actuale în Irak

Situația din VIETNAM

Lumea în cărți și reviste

„Filozofie“ pentru „manageri“

32

joi, 5 august 1965

lumea

Săptămîna pe glob:

LONDRA

ATENA

RIO DE JANEIRO

BRUXELLES

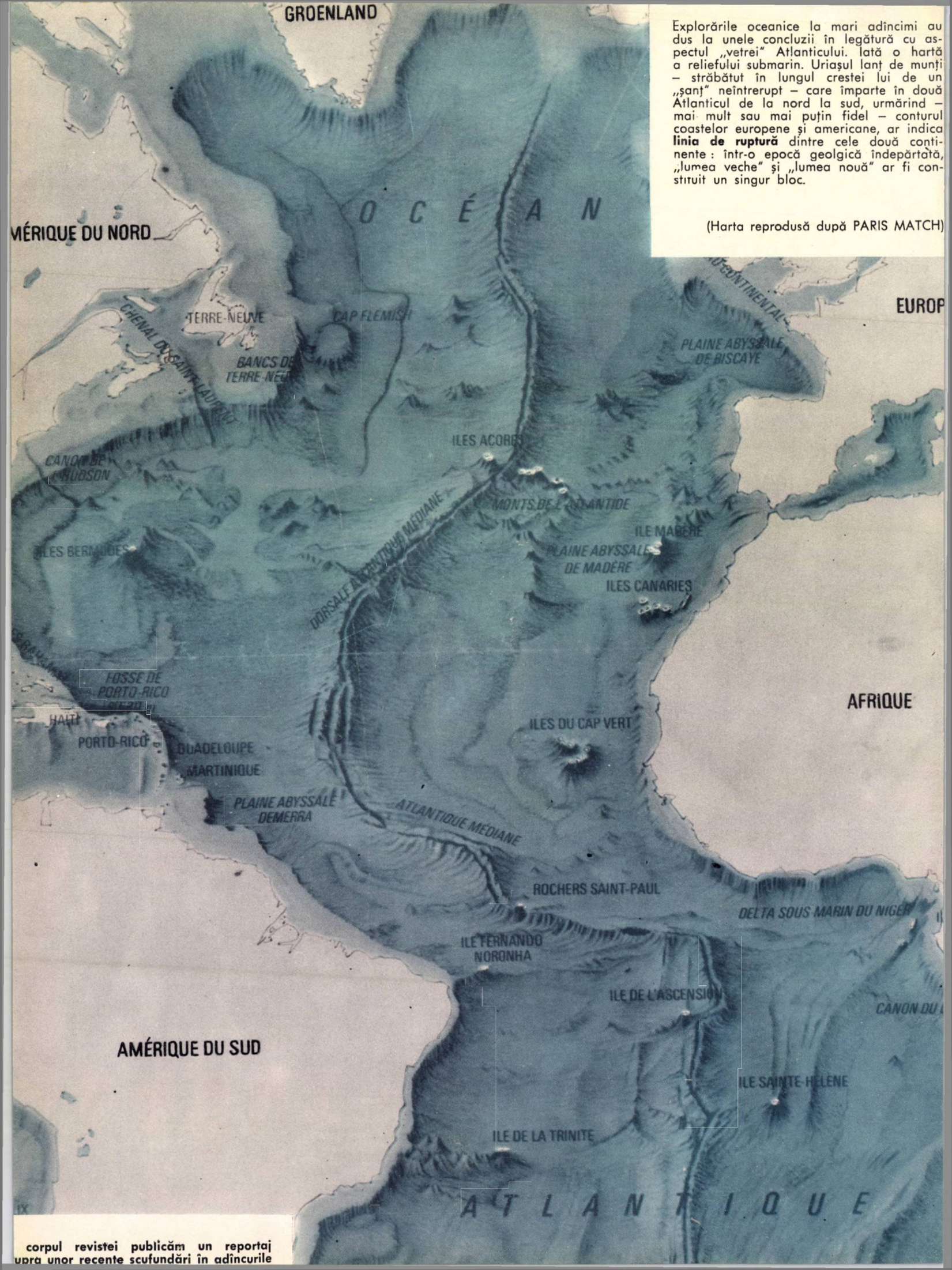

Explorările oceanice la mari adîncimi au dus la unele concluzii în legătură cu aspectul „vetrei" Atlanticului. Iată o hartă a reliefului submarin. Uriașul lanț de munți – străbătut în lungul crestei lui de un „șanț" neîntrerupt – care împarte în două Atlanticul de la nord la sud, urmărind – mai mult sau mai puțin fidel – conturul coastelor europene și americane, ar indica **linia de ruptură** dintre cele două continente : într-o epocă geolgică îndepărtată, „lumea veche" și „lumea nouă" ar fi constituit un singur bloc.

(Harta reprodusă după PARIS MATCH)

corpul revistei publicăm un reportaj
upra unor recente scufundări în adîncurile

Anul III
Nr. 32 (93)

Joi
5 august
1965

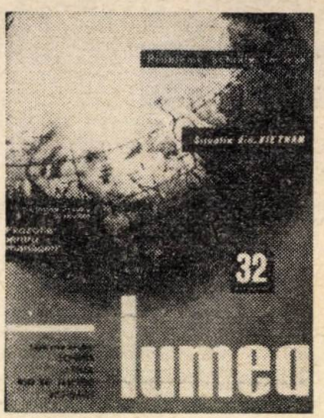

sumar

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

p. 2 SAIGON — Ofensiva forțelor patriotice. **N. Pătrașcu**
3 WASHINGTON — Accentuarea unei politici primejdioase. **Sergiu Verona**
5 CARACI — Preocupări de politică externă. **N. Popescu**
6 NICOSIA — Din nou încordare. **Eugen Phoebus**
7 ATENA — Evoluția crizei. **Mihai Matei**
8 BRUXELLES — Noul guvern. **Corneliu Vlad**
9 RIO DE JANEIRO — Situație complexă. **Ștefan Cornu**
10 SANTO DOMINGO — Întîlnirea Caamano—Godoy. **Eugen Pop**

ARTICOLE, REPORTAJE

p. 12 Scrisoare din Londra: Noul lider conservator. **John Gritten**
13 Duelul oratoric din Camera Comunelor. **Felicia Antip**
14 Probleme actuale în Irak. **Nestor Rateș**
18 Ecuador 1965. **Darie Novăceanu**

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

p. 16 În adîncul Oceanului Atlantic. **Ștefan Popa**

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

p. 20 „Filozofie" pentru „manageri". **Traian Herseni**

PE URMELE ISTORIEI

p. 22 Hiroșima — Nagasaki — august 1945. **Mircea Grigorescu**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

p. 24—30 New York Herald Tribune, New York Times, Neue Zürcher Zeitung, Pravda, Le Monde, Le Nouvel Observateur, Combat, Time, Die Weltwoche, Zycie Warszawy.

PROFIL

p. 31 Pierre Harmel

FIȘIER

p. 31 Ruperea relațiilor diplomatice

BREVIAR, POȘTA REDACȚIEI

În Vietnam

ofensiva victorioasă a forțelor patriotice continuă (pag. 2). În același timp, sporește zi de zi angajarea directă a forțelor militare americane (pag. 3). Ziariștii americani Walter Lippmann și Arthur Krock analizează implicațiile noii etape a escaladei (pag. 24).

Dintre evenimentele săptămînii

reținem înfruntarea politică din Grecia (pag. 7), formarea guvernului belgian (pag. 8), ultimele dezbateri din Camera Comunelor (pag. 12), conflictul cipriot (pag. 6), pregătirea campaniei electorale în R.F.G. (pag. 25), perspectivele regrupărilor politice din Franța (pag. 27).

În Irak

s-au înregistrat în ultima vreme tendințe contradictorii. La pag. 14 – un articol despre situația actuală și perspectivele acestui stat din Orientul Mijlociu. În Ecuador, metodele de guvernare ale juntei determină activizarea opoziției populare (pag. 20).

Masacrul de la Hiroșima

a rămas pentru întreaga omenire simbolul distrugerilor monstruoase care trebuie prevenite prin scoaterea înafara legii a tuturor armelor de exterminare în masă (pag. 22).

Lucrarea

„Psychology in Management", de Mason Haire, reflectă reacția teoreticienilor capitalismului la schimbările în curs în lumea contemporană (pag. 18).

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

SAIGON

Ofensiva forţelor patriotice

„Vietcongul demonstrează că este prezent pretutindeni". Aşa îşi începe unul din corespondenţii francezi aflaţi la Saigon relatarea consacrată acţiunilor intensificate ale forţelor patriotice împotriva trupelor guvernamentale şi americane. Pretutindeni, în colţurile cele mai diferite ale ţării, F.N.E. a dat lovituri puternice trupelor intervenţioniste şi forţelor guvernamentale. „Noi putem să obţinem o victorie militară decisivă pentru a elibera imediat Saigonul şi alte mari oraşe..." — declara vicepreşedintele Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud, într-un interviu acordat corespondentului revistei egiptene *Moussawa*. „Dacă nu o facem, a continuat el, este pentru că timpul pledează în favoarea noastră, iar tactica noastră constă în epuizarea duşmanului, căruia îi provocăm o hemoragie de resurse şi cameni".

Forţele patriotice şi-au concentrat atacurile împotriva *şoselelor strategice* care leagă bazele militare de importantele oraşe din Vietnamul de sud. La 1 august, un purtător de cuvînt american a confirmat că şoseaua nr. 1, considerată ca invulnerabilă, a fost tăiată, între bazele americane de la Da Nang şi Hue, în urma atacului forţelor patriotice. Au fost distruse posturile care apără un pod de cale ferată şi un pod rutier. Este pentru prima dată de la sosirea forţelor americane în Vietnam că şoseaua strategică nr. 1 (ca şi calea ferată care leagă cele două baze militare) devine inutilizabilă.

Şoseaua nr. 19, care a fost, după cum se afirmă la Saigon, redată circulaţiei „cu multă greutate", este din nou tăiată. Un atac al forţelor patriotice a întrerupt traficul. După cum se ştie, operaţiunea de „deschidere a şoselei" a necesitat 6 000 de soldaţi şi 30 de avioane B 52, precum şi numeroase batalioane de infanterie şi geniu.

„Tăierea şoselelor este atît de frecventă încît în ultimele zile — transmite *France Presse* — problema a făcut permanent obiectul unor rapoarte speciale la conferinţele de presă militare cotidiene".

În acelaşi timp s-au intensificat acţiunile forţelor patriotice în jurul *principalelor oraşe* şi centre populate din Vietnamul de sud. Astfel a fost atacat centrul districtual Thuom Nhon din provincia Phong Dinh, la 120 de km sud-est de Saigon, care a suferit un intens bombardament de mortiere. Forţele patriotice au atacat posturile militare plasate în apropierea oraşului.

Rapoartele parvenite la Saigon menţionează o puternică ciocnire militară la 45 km nord de Kontum. În aceeaşi regiune, la 15 km est de Kontum, forţele patriotice au pătruns în trei sate strategice, luînd ca prizonieri soldaţi ai trupelor guvernamentale şi capturînd numeroase arme.

În provincia Bien Hoa, la 85 km sud de Saigon, un batalion al forţelor patriotice a atacat postul de la Than Phu, după un puternic bombardament de mortiere. La Phuoc Binh, forţele patriotice au atacat de asemenea un avanpost al trupelor guvernamentale.

Comunicatele difuzate la Saigon şi declaraţiile purtătorilor de cuvînt americani permit stabilirea cu precizie a *obiectivelor militare* atacate de forţele patriotice în ultima săptămînă. Astfel, la Soctrang, la 145 km sud de Saigon, a fost bombardat un aerodrom unde staţionau numeroase unităţi de elicoptere. Din sursă americană se confirmă că mai multe obuze au căzut chiar în interiorul bazei. A fost atacat aerodromul de la Tan Son Nhut. În cursul nopţii de 30 spre 31 iulie unităţile Frontului Naţional de Eliberare au atacat centrul de antrenament al forţelor guvernamentale de la Tan An. Simultan, a fost aruncat în aer un pod la 5 km de centrul de antrenament şi a fost atacat Cao Lan, reşedinţa provinciei Kein Phong. Comunicatul menţionează „pierderi foarte grele ale garnizoanei" centrului de antrenament. Şi în provincia Phu Yen, la 380 km nord-est de Saigon, a fost atacat aerodromul forţelor guvernamentale, care au suferit „pierderi grele".

Una din operaţiunile cele mai importante din această perioadă a fost atacarea patru zile la rînd a poziţiilor brigăzii a doua din prima divizie de infanterie americană de lîngă Bien Hoa, precum şi a avanposturilor situate la 20 şi la 10 km sud-est de Saigon, care în cele din urmă au fost abandonate de către trupele guvernamentale.

Au continuat atacurile în apropierea *Saigonului* şi acţiunile forţelor patriotice din unităţile ilegale care acţionează chiar în capitala sud-vietnameză. Din nou a fost atacată localitatea Tay Bac Lan, în districtul Hoc Mon, la 15 km nord-est de Saigon. A fost distrus postul de pază al forţelor guvernamentale. Într-o singură zi, menţionau corespondenţii străini, s-au înregistrat 15 acţiuni în jurul şi în centrul oraşului. Dintre acestea — 7 atacuri împotriva unor posturi militare. A fost astfel atacată tabăra soldaţilor sud-coreeni trimişi în Vietnam, tabără situată la 22 de km nord de Saigon. La 13 km est de Saigon, la Cu Chi, o bombă a distrus un restaurant frecventat de militari. Duminică atacurile forţelor patriotice s-au concentrat asupra poziţiilor guvernamentale situate în regiunea de sud-est a capitalei.

La Saigon serviciile de securitate americane şi sud-vietnameze au dat alarma în urma unei explozii care a avut loc în centrul capitalei. Este impracticabilă şoseaua care duce de la Saigon spre tradiţionalul loc de weekend de la Vung Tan, întrucît forţele patriotice au aruncat în aer 7 poduri. Au avut loc tot la Saigon o serie de acţiuni îndreptate împotriva militarilor americani şi australieni, şi „colecte în plină zi" *(France Presse)* în sprijinul luptei împotriva trupelor invadatoare.

Practic, patrioţii au întrerupt sau controlează toate drumurile de acces spre Saigon dinspre nord, sud şi vest. Majoritatea podurilor au fost aruncate în aer, iar calea ferată este distrusă pe o lungime de mai mulţi kilometri.

Toate aceste acţiuni s-au desfăşurat într-o perioadă în care forţele americane şi sud-vietnameze şi-au amplificat atacurile împotriva forţelor patriotice. Săptămîna aceasta trupele americane din Vietnam „au trecut la acţiune". Sînt menţionate acţiunile batalioanelor brigăzii 173 aeropurtată la 35 de km nord de Saigon şi ale unităţilor infanteriei marine în nordul Vietnamului. În acelaşi timp, purtătorii de cuvînt americani au anunţat continuarea „operaţiunilor de curăţire", respectiv a atacurilor barbare împotriva populaţiei. Unul din rezultatele anunţate — 5 tone de orez distruse într-un sat sud-vietnamez.

De asemenea, la Pnom Penh s-a anunţat că avioane aparţinînd forţelor „americano-sud-vietnameze" au atacat regiunile din

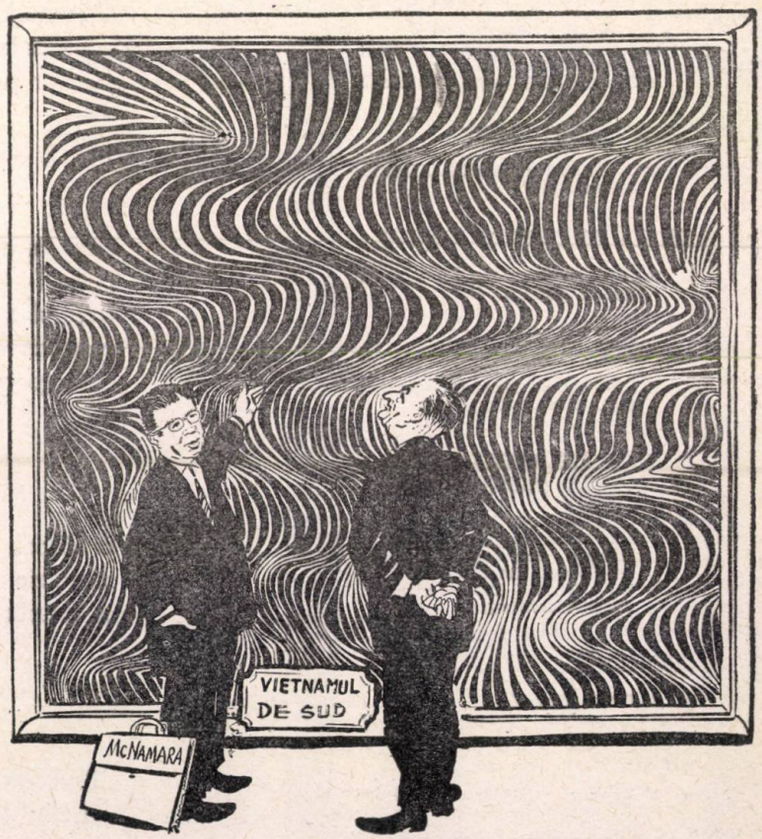

McNamara : — Tabloul nu este complet negru, domnule preşedinte...
(Din CHRISTIAN SCIENCE MONITOR, Boston)

Vietnamul de sud de la frontiera cu Cambodgia, fiind de asemenea lansate bombe şi asupra teritoriului cambodgian.

A fost dat publicităţii comunicatul comandamentului forţelor armate al Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud în legătură cu rezultatele acţiunilor militare din primele şase luni ale anului 1965. În acest interval, patrioţii au scos din luptă 90 000 de soldaţi, printre care 3 000 de militari americani. Se menţionează de asemenea faptul că au fost efectuate cu succes zece mari operaţii împotriva bazelor militare aeriene din Vietnamul de sud, în cursul cărora au fost distruse 307 avioane, au fost ucişi şi răniţi peste 1 000 de militari americani.

„Vietcongul atacă pretutindeni" — scrie *U. S. News and World Report.*

N. PĂTRAŞCU

WASHINGTON

Accentuarea unei politici primejdioase

Ofensivă militară şi diplomatică. Astfel este interpretată la Washington ultima conferinţă de presă a preşedintelui Johnson consacrată aproape în exclusivitate noilor măsuri luate în politica faţă de Vietnam. Cercurile competente americane acordă o mare importanţă acestei conferinţe de presă, definită ca avînd un scop programatic şi oglindind „noua etapă" a orientării americane.

Declaraţiile făcute de preşedinte nu constituie — după cum s-a afirmat iniţial — etapa finală a consultărilor care au durat opt zile la Washington şi la reşedinţa de la Camp David, cu oficialităţile militare şi diplomatice din Statele Unite. Sînt anunţate noi întrevederi ale preşedintelui cu reprezentantul american la O.N.U., Arthur Goldberg, cu secretarul de stat Rusk, şi cu McNamara. Pe de altă parte, la Honolulu au avut loc reuniuni ale conducătorilor militari americani din Vietnam, din Pacific, în prezenţa preşedintelui Comitetului mixt al şefilor de state majore. Aceste întrevederi vor concretiza măsurile militare şi diplomatice anunţate de preşedintele Johnson.

Iniţial, preşedintele urma să adreseze un mesaj Congresului. Conferinţa de presă a fost aleasă ca „mijloc mai nimerit" pentru a evita o „psihoză a războiului" în opinia publică americană.

Totuşi, conferinţa de presă întruneşte toate condiţiile pentru a dezlănţui o asemenea psihoză. Ea arată că angajarea iniţială a Statelor Unite în Vietnam s-a transformat într-un război de proporţii, neîngrădit în ce priveşte creşterea ulterioară a efectivelor şi a implicaţiilor americane în această regiune. „Un adevărat război" — scrie *New York Times.* „Poporul american — declara Johnson — trebuie să înţeleagă că nu este posibilă o soluţie rapidă". Iar corespondentul de la *Associated Press,* care transmitea conferinţa de presă, adăuga: „El nu a făcut nici o apreciere asupra numărului de luni sau ani pe care le-ar putea necesita soluţionarea situaţiei din Vietnam". Perseverînd în politica de agresiune faţă de poporul vietnamez, Statele Unite se angajează tot mai mult într-o aventură putînd avea consecinţe grave pentru ansamblul relaţiilor internaţionale.

Declaraţia guvernului R. D. Vietnam cu privire la noile trimiteri de trupe americane în Vietnamul de sud şi la intensificarea războiului, făcută la 2 august, subliniază că hotărîrile anunţate de preşedintele Johnson reprezintă „un nou pas foarte primejdios făcut de imperialiştii americani în vederea intensificării războiului de agresiune în Vietnamul de sud şi a războiului aerian împotriva R. D. Vietnam, agravînd astfel şi mai mult situaţia din Indochina şi din Asia de sud-est".

Care este *aspectul militar* în Vietnam, aşa cum rezultă el din declaraţiile preşedintelui? Preşedintele Johnson spunea: „Am dat dispoziţii să plece în Vietnam divizia mobilă de aviaţie şi alte forţe, care vor spori aproape imediat forţele noastre active de la 75 000 la 125 000 de oameni. Ulterior vor fi necesare noi forţe, care vor fi trimise atunci cînd vor fi cerute..." Prin urmare, îndoielile exprimate de observatorii politici care consideră că cifra de 125 000 de oameni citată este doar „o măsură temporară", sînt cît se poate de întemeiate. Hanson Baldwin, comentatorul militar al lui *New York Times,* preciza după conferinţa de presă că este planificată trimiterea pînă la sfîrşitul anului în Vietnamul de sud a unor efective de 175 000—200 000 de oameni. Walter Lippmann este mai categoric subliniind că dacă obiectivul american ar fi „recucerirea Vietnamului de sud"... „în loc de 125 000 de oameni trupele necesare ar trebui să fie de încă aproape 1 000 000".

Războiul american din Vietnam îşi propune — după cum remarcă aceiaşi observatori — o sarcină herculeană. În fond, ar fi vorba de cîştigarea unui război în care „guvernul sud-vietnamez a pierdut în favoarea Vietcongului controlul asupra tuturor şoselelor şi asupra majorităţii satelor şi teritoriilor din Vietnamul de sud" *(New York Herald Tribune).*

Ideea anunţării treptate a sporirilor de efective americane în Vietnam este susţinută şi de ansamblul măsurilor luate în Statele Unite pe linia unei mobilizări pe termen lung a efortului militar. Zilele acestea, în viaţa politică americană se vorbeşte despre o creştere sensibilă a forţelor armate. Se afirmă că pentru prima oară după 10 ani numărul lor se va ridica la aproximativ 3 000 000 de oameni, cu aproape 350 000 de oameni mai mult ca în momentul de faţă. Paralel cu măsurile de creştere a încorporărilor se desfăşoară o campanie intensă de recrutare voluntară. Noile măsuri presupun de asemenea un buget sporit din partea Statelor Unite şi la Washington se vorbeşte despre credite în valoare de 2 miliarde de dolari, cerute suplimentar de către Administraţie pentru războiul din Vietnam. Măsura este însoţită de o reexaminare a cifrelor bugetului militar pentru anul financiar 1966—1967 în sensul unei sporiri sensibile.

Pe plan *politic intern,* conferinţa de presă a preşedintelui Johnson oferă o nouă satisfacţie cercurilor extremiste mai cu seamă cercurilor extremiste republicane. În general, evoluţia relaţiilor preşedintelui Johnson cu foştii săi rivali electorali pledează spre o reconstituire a bipartizanismului american dar pe o platformă republicană.

Administraţia este sprijinită de către liderii republicani în toate acele măsuri care duc spre intensificarea războiului în

→

REFLECTOR

Proteste în Japonia

Prima critică publică la adresa agresiunii americane în Vietnam a fost formulată de guvernul japonez după folosirea insulei Okinawa ca bază de tranzit pentru un raid aerian împotriva Vietnamului. Ţinînd seama de indignarea opoziţiei, care a prevenit de multă vreme împotriva primejdiei ca Japonia să fie implicată în acest război, atît ministrul afacerilor externe Shiina, cît şi purtătorul de cuvînt al primului ministru, Hashimoto, au declarat că Japonia a cerut Statelor Unite să nu bombardeze Vietnamul folosind avioane care decolează de pe insula Okinawa. Dintr-un motiv sau altul, a spus ministrul de externe, americanii nu au primit acest mesaj. El a exprimat presupunerea că s-ar putea ca bombardierele să fi fost deja în aer în momentul în care cererea a fost formulată. Dar, a ţinut să sublinieze Shiina, el nu poate înţelege împrejurările legate de acest fapt.

„Japonezii, scrie în legătură cu aceasta **The Times,** consideră că americanii i-au înşelat". În principiu, Statele Unite pot face orice vor în Okinawa care, deşi aflată sub suveranitatea Japoniei, este administrată de Statele Unite. Totuşi, atunci cînd bombardierele plecate din Guam se îndreptau spre Okinawa, oficialităţile americane au făcut cunoscut că vor doar să se adăpostească de taifunul care se anunţase. Japonia a fost asigurată atunci în mod oficial că aceste bombardiere nu vor fi folosite în misiuni de luptă şi că, deîndată ce condiţiile atmosferice se vor îmbunătăţi, ele se vor reîntoarce la Guam. Dar ele au zburat spre Vietnam, şi ministrul de externe japonez a arătat că impresia sa este că aceasta a fost de fapt destinaţia lor iniţială.

„Este un mod îndulcit de a prezenta lucrurile — scrie **The Times.** Indiferent ce ar spune acum americanii, probabil că nu există nici un japonez care să nu fie convins că americanii au intenţionat tot timpul să folosească Okinawa şi de altfel şi restul Japoniei, ca o bază pentru bombardierele lor. Or, japonezii nu doresc acest lucru".

Cererea lui William Warbey

Un membru laburist al Camerei Comunelor, William Warbey, a cerut ca Harold Wilson să demisioneze deîndată din funcţia de lider al partidului. El l-a informat pe Edward Short, şeful grupului parlamentar laburist, că dacă Wilson nu renunţă la conducerea partidului, va înceta să mai voteze în parlament în favoarea guvernului. Explicîndu-şi punctul de vedere, Warbey a declarat că primul ministru nu şi-a respectat trei dintre promisiunile electorale şi anume de a garanta pensii echitabile pentru cei în vîrstă, de a acorda împrumuturi cu dobîndă mai mică pentru construcţia de locuinţe şi mai ales de a manifesta o nouă iniţiativă pentru asigurarea păcii mondiale.

El a oferit şi o soluţie: „cum ar putea partidul laburist să-şi schimbe conducerea fără să răstoarne guvernul laburist şi să dea drum liber conservatorilor? Foarte simplu. Putem face ceea ce au făcut conservatorii în octombrie 1963, dar nu ca ei ci într-un mod democratic. Dacă Wilson renunţă deîndată la funcţia de lider al partidului laburist, în cursul lunii august ne-am putea alege un nou lider".

Neobişnuita cerere a lui William Warbey a indignat conducerea partidului laburist. Deşi majoritatea parlamentară de care se bucură laburiştii este infimă şi, ca atare, luxul de a renunţa la un deputat s-ar putea dovedi excesiv de costisitor, Short a declarat: „Dacă Warbey judecă aşa, singurul lucru onorabil care-i rămîne de făcut este să demisioneze imediat din Parlament. A fost ales din partea partidului laburist şi partidul laburist are dreptul să-i pretindă să fie loial".

Vizitele lui Seku Ture

După ce a vizitat Ungaria, preşedintele Guineei, Seku Ture, a întreprins o călătorie oficială în Iugoslavia. În insula Vanga, la cîţiva km. de insula Brioni, au avut loc convorbiri între preşedintele Iosip Broz Tito şi preşedintele Republicii Guineea, Seku Ture. La convorbiri au asistat Eduard Kardelj, preşedintele Adunării Federative Iugoslave, şi Louis Lansana, ministrul afacerilor externe al Guineei.

Vietnam, iar deseori cererile lor de intensificare a războiului sînt satisfăcute cu multă promptitudine. Tot republicanii sînt aceia (de pildă Ford) care-i critică pe „democraţii nedisciplinaţi" de tipul lui Robert Kennedy care dau impresia că „America este divizată". Comentatorii americani susţin că Administraţia, neliniştită de valul de critici republicane care cereau „măsuri mai forte" în Vietnam, a stabilit contacte politice cu aceştia. Printre altele, *New York Herald Tribune* scria despre întîlnirea secretă dintre McNamara şi Gerald Ford, liderul grupării republicane în Camera Reprezentanţilor. Ziarul scrie : „Misiunea lui McNamara era să ofere lui Ford o informare documentată asupra modului în care Administraţia speră să facă faţă atacurilor din ce în ce mai înverşunate ale Vietcongului... Dincolo de această expunere de date confidenţiale, ministrul apărării a sperat să liniştească pe criticii republicani adepţi ai liniei dure..."

O altă acţiune la fel de spectaculoasă a reprezentat-o contactele menţinute de preşedintele Johnson cu fostul preşedinte Eisenhower în timpul consultărilor care au avut loc la Washington şi Camp David asupra măsurilor în problema vietnameză. Republicanii n-au justificat întotdeauna încrederea preşedintelui. Într-o convorbire pe care a avut-o duminică cu ziariştii, preşedintele Johnson a criticat o personalitate pe care el a calificat-o „un republican de bază" şi care „a trădat încrederea preşedintelui în legătură cu deliberările în problema Vietnamului".

Dincolo de acestea există marea problemă a raportului cu opinia publică. În introducerea la conferinţa de presă, preşedintele Johnson a anunţat că a primit o scrisoare din partea unei femei din Vestul mijlociu, mama unui soldat american în Vietnam, care-l întreba „de ce se duce acest război". În răspunsul său Johnson a vorbit şi despre ultimele războaie mondiale, şi despre războiul din Coreea, şi în general despre „ultima jumătate de secol". Dar nu a putut spune nimic în sprijinul politicii pe care o preconizează şi care creează o încordare atît pe plan intern cît şi internaţional. Opinia publică americană începe să fie serios neliniştită, asupra consecinţelor de-a dreptul tragice ale angajării americane în Vietnam. Frazele despre „apărarea onoarei americane" oglindesc de bună seamă un moment propagandistic depăşit. Comentatorii americani fac mai mult „apeluri la înţelegere". Paul Ford de la *Buletinul de Ştiri al Casei Albe* scrie că „în întreaga Americă se înţelege în general că aceasta va necesita timp şi eforturi... Perspectivele nu sînt plăcute". Iar *New York Times* subliniază „dificultăţile profunde ale prezentului şi repercusiunile uriaşe în viitor..."

Opoziţia faţă de unele măsuri şi implicit faţă de extinderea războiului din Vietnam este tot mai accentuată şi în rîndurile senatorilor. În cercurile informate din Washington se afirmă că preşedintele nu a anunţat chemarea sub drapel a rezerviştilor din cauza opoziţiei unor senatori democraţi. *New York Times* enumeră printre senatorii „care se opun unei expansiuni sensibile a războiului din Vietnam" şi care şi-au exprimat preşedintelui opiniile în memorandumuri sau convorbiri personale, pe Mansfield, liderul majorităţii democrate, pe Fulbright, preşedintele Comisiei senatoriale pentru afacerile externe, pe Richard Russell, şeful Comitetului pentru serviciile armate, pe George Aiken, pe John Sherman Cooper.

O reflectare a aceluiaşi proces a constituit-o recenta conferinţă a guvernatorilor şi întrevederea preşedintelui Johnson cu cei 50 de guvernatori de state după conferinţa de presă. S-a vorbit despre rezervele unora dintre guvernatorii statelor, iar reprezentantul Oregonului, Mark Hatfield, a declarat : „Nu sînt deloc convins că escalada în Vietnam va putea duce la negocieri mai grabnice".

Conferinţa de presă a urmărit unele ţeluri precise şi pe *plan diplomatic*. „Sîntem gata, aşa cum am fost întotdeauna — a declarat preşedintele Johnson — să trecem de pe cîmpul de luptă la masa conferinţei... America este dispusă să înceapă discuţii fără condiţii cu orice guvern, în orice loc şi în orice moment". Aceste declaraţii sînt interpretate de observatorii competenţi ca o manevră menită să distragă atenţia de la politica agresivă promovată de Statele Unite în Vietnam. Totodată, Casa Albă a recurs şi la unele manevre diplomatice directe. Printre acestea am putea menţiona încercarea de atragere a Naţiunilor Unite în problema vietnameză şi eventualitatea aducerii problemei Vietnamului în faţa Consiliului de Securitate ; intenţiile atribuite Administraţiei şi, bineînţeles, dezminţite imediat, de a avea contacte la Alger cu reprezentanţii Frontului Naţional de Eliberare ; eventualitatea „reexaminării şi luării în considerare" de către cercurile competente americane a propunerii în patru puncte formulate de premierul R. D. Vietnam, Fam Van Dong. Tot în aceste zile, în presa americană se scrie mult despre posibilitatea „reîntoarcerii americane la acordurile de la Geneva".

Nici măcar în Statele Unite nu s-a acordat credit acestei manevre. „Preşedintele şi reprezentantul la O.N.U. — scrie *New York Herald Tribune* — au cerut intervenţia O.N.U., dar ei nu se aşteaptă ca această iniţiativă să fie fructificată". Delegaţi afro-asiatici de la O.N.U. au descris apelul american „drept o încercare a guvernului american de a se spăla pe mîini şi a ieşi cu faţa curată".

„Oare Washingtonul crede în mod serios în reîntoarcerea la acordurile de la Geneva ?" — scrie *Times*. Pentru că, într-adevăr, ce valoare pot avea declaraţiile despre intenţii pacifice atîta timp cît Statele Unite continuă politica lor agresivă faţă de Vietnam, extinzînd seria măsurilor menite să ducă la o criză şi mai acută în sud-estul asiatic şi în relaţiile internaţionale.

Declaraţiile oficiale şi comentariile presei din R.D. Vietnam pun faţă în faţă „voinţa de pace" proclamată de cercurile conducătoare americane şi faptele concrete care o contrazic. În declaraţia guvernamentală din 2 august se dă un răspuns limpede la campania propagandistică dezlănţuită în Statele Unite după conferinţa de presă. „Pentru guvernul S.U.A. — arată declaraţia — nu există decît o singură cale spre «o pace onorabilă», şi anume să pună în aplicare corect acordurile de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam şi să accepte poziţia în patru puncte a guvernului R.D. Vietnam. Guvernul S.U.A. trebuie să pună capăt imediat războiului său aerian împotriva R.D. Vietnam şi să înceteze orice încălcare a suveranităţii şi securităţii R.D. Vietnam. El trebuie să pună capăt imediat războiului de agresiune din Vietnamul de sud, să-şi retragă toate trupele şi armamentul şi să lase poporul din Vietnamul de sud să-şi soluţioneze singur afacerile sale, în conformitate cu programul Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud, singurul reprezentant adevărat al poporului sud-vietnamez. Nu există o altă cale, nici măcar recurgerea la intervenţia O.N.U. în Vietnam".

Sergiu VERONA

În faţa ambasadei S.U.A. din Londra a avut loc o manifestaţie a tineretului împotriva agresiunii din Vietnam

Primăria şi bulevardul central din Karaci

KARACI

Preocupări de politică externă

Problema relaţiilor externe ale ţării a revenit în actualitatea presei pakistaneze. Recenta suspendare de către S.U.A. a ajutorului către Pakistan intensifică ritmul de răcire a relaţiilor pakistano-americane. Dacă datele acestei evoluţii nu sînt prea vechi, ele sînt în schimb cu totul elocvente, iar punctul lor de plecare îl constituie încercările S.U.A. de a chema la ordine pe aliatul lor din pactele militare S.E.A.T.O. şi C.E.N.T.O. de ale căror acţiuni şi iniţiative pe plan extern nu sînt mulţumite. Se ştie că preşedintele Johnson a cerut să fie amînată vizita pe care preşedintele Pakistanului, Ayub Khan, urma s-o facă spre sfîrşitul acestei veri la Casa Albă. Preşedintele Johnson a anunţat că este „prea ocupat". Contrar uzanţelor diplomatice, nu s-a fixat nici măcar o nouă dată pentru vizita proiectată, dar amînată.

Între timp, conducătorii Pakistanului au continuat să desfăşoare o serie de acţiuni pe linia întăririi şi dezvoltării colaborării ţării lor cu alte state. De amintit în acest sens sînt vizitele întreprinse de Ayub Khan în U.R.S.S., R. P. Chineză (şi a premierului chinez, Ciu En-lai în Pakistan), R.A.U., eforturile în vederea normalizării relaţiilor cu India. Cercurile avizate nu au fost surprinse nici de rezervele manifestate de Pakistan la ultima sesiune a S.E.A.T.O. în legătură cu comunicatul comun, deoarece în politica sa externă, Pakistanul marca o distanţare netă de politica de sprijinire a acţiunilor agresive americane în Vietnam a celorlalţi membri din S.E.A.T.O.

Preşedintele Pakistanului, Ayub Khan, explicînd poziţia ţării sale, a declarat că Pakistanul doreşte să menţină relaţii amicale şi cu Statele Unite „dar vrea, de asemenea, să menţină legături de prietenie cu marii săi vecini — China, Rusia şi India". Cu privire la vizitele sale în străinătate, preşedintele Pakistanului a subliniat că acestea au fost efectuate „în căutare de noi prieteni, nu de noi stăpîni, deoarece Pakistanul nu doreşte o prietenie care ar aduce atingere suveranităţii şi independenţei sale".

Noii evoluţii pe planul relaţiilor externe îi corespunde o interesantă orientare pe linia dezvoltării economice. Pakistanul pregăteşte în prezent un al treilea plan economic de cinci ani. Deşi obiectivul principal al acestui plan constă în realizarea unei „economii de sine stătătoare", pentru înfăptuirea prevederilor planului guvernul continuă să recurgă la credite substanţiale din străinătate. S.U.A. au acordat în trecut credite şi ajutoare Pakistanului.

Dar ajutorul american pentru Pakistan a fost suspendat. S.U.A. determinînd şi amînarea şedinţei Consorţiului ţărilor occidentale (din care, în afară de S.U.A. mai fac parte Austria, Franţa, R. F. Germană, Italia, Japonia şi Olanda) ce urma să discute problema acordării de credite Pakistanului. Fixată pentru 27 iulie, şedinţa a fost amînată cu două luni. Ulterior, s-a aflat că S.U.A. au procedat în acest fel fără o prealabilă consultare cu ceilalţi membri ai Consorţiului, ceea ce a şi provocat proteste din partea unora dintre ei. Potrivit ziarului *Le Monde*, Franţa ar lua în considerare chiar renunţarea la acţiunea concertată pe care o presupune Consorţiul occidental, acordînd Pakistanului credite în mod unilateral şi mai mari decît cota prevăzută prin regulamentul Consorţiului. S-ar putea ca şi alte ţări să procedeze la fel. De asemenea, nu trebuie neglijate posibilităţile pe care le are Pakistanul de a obţine cre-

→

REFLECTOR

Alegeri în Izrael

În Izrael, viitoarele alegeri generale vor avea loc la 2 noiembrie. Ele vor duce la desemnarea celor 120 de deputaţi pentru Knesset şi la reînnoirea consiliilor municipale. Cele două liste principale vor fi prezentate pe de o parte de uniunea partidului Mapai (socialist) cu Ahdut Avoda (partid de stînga) şi pe de altă parte de Herut (partid naţionalist) în uniune cu aripa dreaptă a partidului liberal. În sfîrşit, o a treia listă va fi prezentată de dizidenţii din partidul Mapai, care s-au grupat în jurul lui Ben Gurion.

Regele Afganistanului la Moscova

Calendarul diplomatic sovietic al acestei luni înregistrează ca o primă vizită la Moscova pe cea a regelui Afganistanului, Muhammed Zahir Sah. Într-o declaraţie făcută la Kabul, regele Afganistanului a salutat dezvoltarea colaborării economice şi culturale sovieto-afgane „bazată pe dorinţa sinceră şi prietenia celor două ţări. Colaborarea sovieto-afgană se dezvoltă în permanenţă şi este un exemplu de aplicare a principiilor coexistenţei paşnice".

Presa sovietică salutînd vizita înaltului oaspete subliniază, cum face *Pravda*, contribuţia lui Muhammed Zahir Sah la opera de dezvoltare a colaborării, relaţiilor prieteneşti şi de bună vecinătate între Afganistan şi Uniunea Sovietică. Ziarul arată că „schimbul de vizite dintre conducătorii Afganistanului şi Uniunii Sovietice a devenit o bună tradiţie în relaţiile dintre cele două state".

Încă un termen

Şase ţări africane (Kenya, Uganda, Tanzania, Etiopia, Malawi şi Zambia) şi-au unit eforturile pentru a determina mişcările de eliberare din Rhodesia de sud să ajungă la o platformă comună. Sub auspiciile Organizaţiei Unităţii Africane, o comisie specială s-a întrunit la Nairobi, preşidată de ministrul de externe al Kenyei. Exponenţii celor două tendinţe din mişcarea de eliberare sud-rhodesiană şi-au expus — separat — poziţiile. Z.A.P.U. (Zimbawe African Peoples Union) şi Z.A.N.U. (Zimbawe African Nationalist Union) se găsesc într-un conflict a cărui origine ar trebui căutată, după unii observatori, în rivalităţile care despart pe liderii lor (în linii mari obiectivele politice ale celor două grupări sînt identice). Dezbinarea din mişcarea de eliberare sud-rhodesiană favorizează manevrele minorităţii albe care încearcă să perpetueze dominaţia ei asupra majorităţii africane. Dialo Telli, secretarul general al O.U.A., atrăgea atenţia că „unitatea tuturor forţelor politice ale Rhodesiei de sud este necesară în interesul eliberării ţării".

Efortul de la Nairobi întreprins de cele şase ţări africane n-a avut un efect concret. Z.A.P.U. şi Z.A.N.U. s-au menţinut pe poziţiile anterioare şi au refuzat concesii reciproce substanţiale. În faţa acestei situaţii, cei şase au acordat grupărilor sud-rhodesiene un nou termen — 15 august — pînă cînd vor trebui să-şi reexamineze punctele de vedere. Pare însă puţin probabil că pînă la această dată îndelungatul conflict va putea fi lichidat.

Colaborare Siria – R. D. Germană

După aproximativ o lună de tratative, la Damasc, au fost semnate acorduri economice şi tehnice între R. D. Germană şi Republica Arabă Siria. Printre acorduri se numără un acord comercial şi de plăţi, un acord de transport maritim şi un acord de cooperare tehnică.

Aceste acorduri, a declarat Ibrahim Bitter, ministrul economiei Siriei, reprezintă „o nouă măsură pozitivă „în dezvoltarea colaborării economice" între Siria şi R.D. Germană.

ditele necesare din partea altor țări care nu sînt membre ale Consorțiului occidental.

Reacția provocată în rîndurile opiniei publice pakistaneze de presiunile economice și politice efectuate de S.U.A. a fost promptă și deosebit de virulentă. Zile în șir, în diverse regiuni ale țării au avut loc puternice demonstrații de protest. În cursul acestor demonstrații s-a cerut chiar retragerea imediată a Pakistanului din S.E.A.T.O. și C.E.N.T.O. La Caraci, Lahore și Hyderabat demonstranții au chemat la boicotarea produselor americane, și potrivit relatărilor agenției *Reuter*, „la denunțarea tratatului cu Statele Unite".

În ce-i privește, conducătorii Pakistanului par a fi hotărîți să respingă încercările S.U.A., indiferent de presiunile exercitate, pentru a determina schimbări în politica externă a țării. Mai mult, s-a anunțat recent crearea unei comisii însărcinate cu elaborarea „unui nou plan pentru anul fiscal în curs, în cazul în care va fi anunțată suprimarea definitivă a ajutorului american". Reflectînd curentul de opinie din țară, presa afirmă că Pakistanul ia în considerare orice eventualitate în afară de capitularea în fața ingerințelor străine.

N. POPESCU

NICOSIA

Din nou încordare

La aproape cinci ani după proclamarea independenței, la doi ani după ce arhiepiscopul Makarios a declarat că sînt necesare modificarea Constituției și anularea acordurilor internaționale care îngrădesc independența Republicii Cipru, se înregistrează o nouă intensificare a încordării. La cererea Turciei a fost convocat Consiliul de Securitate. Ciprul, la rîndul său, a adresat o plîngere Consiliului de Securitate împotriva intervenției turce în afacerile sale interne. De asemenea, au fost organizate convorbiri diplomatice între Anglia, Grecia și Turcia.

Actuala încordare intervine după o relativ îndelungată perioadă de acalmie. A fost poate cea mai lungă din zbuciumații ultimi doi ani. Cronica cipriotă nu înregistrase decît extrem de puține elemente menite să atragă atenția opiniei publice. Convorbirile greco-turce se desfășurau aproape fără publicitate. Nici măcar precedenta reuniune a Consiliului de Securitate, destinată a prelungi mandatul forțelor O.N.U., nu a avut darul de a stîrni patimile.

Faptele care au condus la actuala situație sînt cunoscute. Parlamentul cipriot a hotărît să-și prelungească mandatul de funcționare precum și cel al președintelui Makarios ; totodată a fost anunțată amînarea alegerilor generale. Reacția turcă a fost promptă. Ankara a remis o notă de protest Ministerului Afacerilor Externe al Ciprului în care califică drept anticonstituționale măsurile adoptate. În nota turcă sînt citate cîteva articole ale Constituției care ar fi fost violate și se vorbește și despre încălcarea unor acorduri internaționale. „Guvernul turc, în calitatea sa de stat garant al Constituției Ciprului — conchide nota — dorește să atragă atenția autorităților cipriote grecești asupra serioaselor consecințe care ar putea decurge din orice tentativă de a pune în aplicare hotărîrea anticonstituțională de modificare a legii electorale. Guvernul turc nu se va da în lături de a întreprinde orice acțiune care ar fi necesară, conform responsabilităților care-i sînt conferite prin Tratatul de garanție, în vederea asigurării ordinii constituționale în Cipru".

Concomitent, cipriotii turci au hotărît prelungirea mandatelor vice-președintelui Kuciuk și al Camerei Comunității turce.

Protestul turc a fost urmat de un demers al Angliei întreprins pe lîngă guvernele Greciei, Turciei și Ciprului. Potrivit guvernului britanic, ansamblul dispozițiilor care au reglementat problema cipriotă în 1960 constituie un acord internațional care nu poate fi modificat decît prin asentimentul mutual al părților.

În luările de atitudine ale Turciei și Angliei este invocat Tratatul de garanție încheiat între Cipru, pe de o parte, Grecia, Turcia și Anglia, pe de altă parte. Acesta, împreună cu alte trei acorduri, stă la baza regimului juridic al Ciprului, elaborat cu prilejul negocierilor de la Zürich și Londra din 1959. Reamintim principalele prevederi ale acestui acord. În el se precizează angajamentul Republicii Cipru de a asigura menținerea independenței, integrității teritoriale, securității sale, respectarea Constituției și interzicerea oricărei activități care ar tinde la încurajarea directă sau indirectă a unirii cu Grecia sau a împărțirii insulei. Grecia, Turcia și Anglia recunoșteau și garantau independența, integritatea teritorială și securitatea Republicii Cipru și se angajau să interzică orice activitate avînd ca scop încurajarea unirii Ciprului cu alt stat sau împărțirea insulei. În cazul violării tratatului și în eventualitatea în care o acțiune comună sau coordonată ar fi fost imposibilă, fiecare dintre cele trei puteri garante își rezerva dreptul de a acționa singură în scopul restabilirii situației definite în tratat.

Este evident că acest acord, impus în condițiile existente în 1960, ciunteşte independența țării și împiedică exercitarea drepturilor suverane ale poporului cipriot.

Într-o cunoscută declarație, arhiepiscopul Makarios atrăgea atenția : „Tratatul de garanție, în baza căruia Marea Britanie, Grecia și Turcia garantează independența Ciprului, trebuie să-și înceteze existența, căci el este contrar noțiunii însăși de independență și diametral opus principiilor fundamentale ale Cartei Națiunilor Unite". Ciprul consideră că, la fel ca orice stat independent, are dreptul de a organiza sau nu alegeri atunci cînd o dorește și ca atare apreciază ca neavenite protestele Angliei și Turciei.

În momentul de față nu problema constituționalității măsurilor cipriote este însă cea mai importantă. Ceea ce neliniștește opinia publică internațională constituie posibilitatea unor noi ciocniri în Cipru, declanșate sub un pretext sau altul.

Eugen PHOEBUS

CONGO: Lupta pentru putere continuă

La Leopoldville, repartizarea de către președintele Kasavubu a portofoliilor deținute de asociatul premierului Chombe, Godefroid Munongo, acum guvernator în Katanga orientală, s-a terminat : Emmanuel Sinda este secretar de stat pentru informații și turism, iar ministrul pentru sport și problemele tineretului, Ndamu, a primit și portofoliul administrației publice. După cum se știe, la Ministerul de Interne — unde Chombe se oferise cu promptitudine să asigure interimatul — președintele Kasavubu l-a numit pe șeful securității, Victor Nendaka.

Prin numirea lui Nendaka, președintele readuce în scenă „grupul de la Binza", care-i fusese aliat încă de la 5 septembrie 1960, cînd revocarea primului ministru Patrice Lumumba fusese contrasemnată de un alt membru proeminent al grupului, fostul ministru de externe (în 1960, al justiției) Justin Bomboko ; alți membri ai grupului — Mobutu și, cel puțin pînă anul trecut, Cyrille Adoula. „The Binza boys" — cum îi numeau consilierii americani — nu i-au fost nici o clipă prea favorabili lui Chombe, dezaprobînd mai ales utilizarea mercenarilor, întrucît preferau să controleze ei situația, prin intermediul trupelor guvernamentale (indigene) comandate de Mobutu.

Așadar, Nendaka este cel care se ocupă de organizarea noilor alegeri în trei provincii congoleze (unde s-au constatat fraude electorale grave) și este probabil că desfășurarea alegerilor nu va contribui la consolidarea majorității partidului Conaco, condus de Chombe ; majoritate care avea, de altfel, nevoie să fie consolidată, întrucît o dată aleși — așa cum arăta revista **Jeune Afrique** — unii deputați din acest partid nu mai sînt dispuși să susțină aspirațiile la președinție ale actualului premier.

Chombe nu poate decît să mizeze pe atuul cîștigat prin admiterea Congoului (Leopoldville) în O.C.A.M. O ultimă posibilitate i-ar oferi-o tot Munongo, instalat în funcția de guvernator al Katangăi orientale. Dacă situația în capitală i-ar deveni cu totul nefavorabilă, Munongo ar urma — arăta, într-un articol mai vechi, **Jeune Afrique** — să proclame o nouă secesiune katanghezâ, cu atît mai mult cu cît în cele trei provincii care alcătuiau cîndva Katanga „independentă" (Katanga de nord, Katanga orientală și Lualaba) oamenii politici ostili lui Chombe — Sendwe, Evariste Kimba — au fost într-un fel sau altul neutralizați (Joseph Sendwe a murit în împrejurări neclare). În cazul acesta, ca și în vara anului trecut, Moise Chombe s-ar prezenta din nou ca singurul om politic în stare să asigure unitatea congoleză.

M. M.

ATENA

Evoluția crizei

La ora închiderii ediției, votul încă nu avusese loc dar șansele obținerii investiturii păreau minime ; tentativa Novas se îndrepta spre eșec. Deputații au acceptat să se întrunească pentru a cunoaște lista guvernului alcătuită de fostul președinte al Parlamentului dar nu păreau dispuși să susțină acest guvern acordîndu-i votul de încredere. Presa din Grecia și străinătate trăgea deja concluzii și formula presupuneri asupra desfășurării evenimentelor „după Novas".

Împotriva guvernului Novas centrul și-a menținut unitatea. „Revelațiile" privindu-l pe fostul premier Papandreu nu au reușit să-i determine pe deputații Uniunii de centru să se desolidarizeze de acesta și să sprijine un guvern Novas. Soluționarea crizei va trebui „să aibă aprobarea grupului parlamentar al centrului" (formularea aparține, de altfel, ziarelor acestui partid). Sprijinul dreptei nu pare suficient pentru a împiedica eșecul lui Novas. Deputații E.R.E. ar fi fost mulțumiți să contribuie „dinafară" la formarea unui guvern care ar fi continuat, cel puțin cîtăva vreme, să depindă de voturile lor ; ei s-au asociat de altfel la criticile formulate de membrii echipei Novas la adresa fostului prim-ministru. De asemenea, grupul parlamentar E.R.E. nu putea fi nemulțumit de declarațiile de fidelitate față de N.A.T.O. cuprinse în discursul lui Athanasiadis Novas.

Merită să fie notat faptul, reieșind în special din desfășurarea dezbaterilor de luni seara, că grupul Novas și dreapta au arătat, pentru atacurile la adresa fostului premier, o preocupare mai mare chiar decît pentru problema succesiunii sale. Acest aspect al dezbaterilor pare să confirme ipoteza avansată de agenția *France Presse,* că „tentativa Novas" nu urmărește atît crearea unui guvern, cît discreditarea liderului Uniunii de centru, pe de o parte, iar pe de altă parte, „crearea unui dispozitiv militar și civil destinat să pregătească viitorul". Atrage atenția afirmația lui Novas potrivit căreia deputații „trebuie să țină seama de faptul că condițiile externe și situația economică reclamă existența unui guvern puternic (...) capabil să apere securitatea internă și externă a țării". În acest context, merită să fie amintit avertismentul ziarului *Ethnos* (centrist) împotriva căutării soluției în afara parlamentului.

Pînă la confirmarea acestei ipoteze, rămîne posibilă crearea unui guvern cu participarea, fie și parțială, a Uniunii de centru. Ziarul *Kathimerini* scria că deputații care l-au urmat pe Papandreu în acțiunea de baraj împotriva lui Novas nu sînt unanim dispuși să-i sprijine revenirea la putere, și arăta că o parte din ei ar fi de acord cu instaurarea unui guvern condus de fostul vicepremier Stefanoupoulos. Se consideră totuși că numai sprijinul fostului premier ar asigura succesul unei formații de acest gen.

O alternativă o constituie desemnarea unui guvern interimar care să organizeze noi alegeri. Demonstrațiile populare din ultima săptămînă par să indice că eventuala consultare electorală ar da rezultate favorabile partidului condus de Papandreu și partidului E.D.A. Totuși, în cercurile conducătoare ale partidului E.R.E. se exprimă speranța că se vor produce sciziuni în Uniunea de centru, în sensul desprinderii unei grupări (implicată în „tentativa Novas") în frunte cu ministrul apărării desemnat de Novas, Costopoulos.

Mihai MATEI

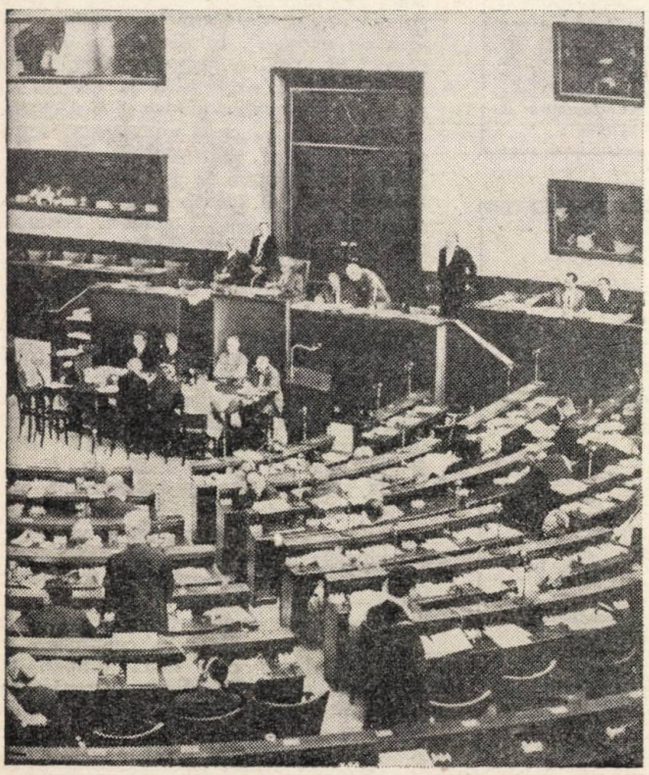

La Strasbourg s-au desfășurat lucrările „Parlamentului european" într-o vizibilă lipsă de interes a participanților

REFLECTOR

Încordare în Sudan

Situația în sudul Sudanului constituie din nou un obiect de îngrijorare pentru guvern. Aflat în vizită în Tanzania, primul ministru al Sudanului, Ahmed Mahgoub, a declarat că guvernul Sudanului urmărește uniunea pașnică a țării. „Rebelii din sud, a spus el, au la dispoziție trei zile pentru a depune armele. Ulterior guvernul va fi obligat să ia măsuri severe". Această declarație a premierului sudanez este interpretată ca oferind perspectiva unor noi ciocniri în sud. De mai multă vreme în presa africană s-a scris despre intențiile guvernului Mahgoub de a obține o soluționare a problemei sudului „cu orice mijloace", inclusiv militare.

O dovadă suplimentară în acest sens o oferă declarația ministrului informațiilor, Abdel Rahmanel Nour : „guvernul sudanez va rezista cu energie oricărei mișcări care tinde să creeze un separatism în provinciile din sud".

În același timp, la Khartum studenții universității au organizat o mare manifestație pentru a cere judecarea membrilor fostei junte militare. Mii de persoane au întreg cortegiul studenților pe străzile capitalei sudaneze. Manifestanții au condamnat politica guvernului și a partidului guvernamental Al Ouma, cerînd o revizuire a hotărîrii Adunării constituante privitoare la anularea urmăririlor împotriva generalului Abboud și a celorlalți militari care au răsturnat regimul constituțional și democratic în noiembrie 1958. La manifestație a participat, printre alții, Ali Abdel Rahman, liderul partidului popular democratic.

Pînă în 1968 ?

Începutul săptămînii l-a găsit pe Greenwood, ministrul britanic al coloniilor, pledînd pentru ideea unui „stat unitar" al Arabiei de sud format din Aden și 16 emirate și care — potrivit promisiunilor sale — ar urma să devină independent în anul 1968. La reuniunea pregătitoare a Conferinței constituționale cu privire la viitorul Arabiei de sud, dificultățile au început o dată cu abordarea concretă a problemelor. Numeroase forțe politice reprezentate la reuniune consideră planul britanic drept o formulă camuflată de menținere a dominației colonialiste și cer acordarea imediată a independenței teritoriilor din Arabia de sud și lichidarea bazei militare britanice din Aden. Există, de asemenea, obiecții chiar și în ceea ce privește grupările politice invitate la reuniunea de la Londra. Frontul național de eliberare din Arabia de sud a publicat o declarație în care afirmă că problema viitorului acestor teritorii nu poate fi rezolvată „fără participarea reprezentanților tuturor forțelor din această regiune".

Reuniunea ar urma să se transforme în „comitet permanent" care să funcționeze pe teritoriul Arabiei de sud în perioada premergătoare Conferinței constituționale din decembrie, idee susținută de Londra dar respinsă de arabi.

Întîlnirea de la Londra va dura, probabil, o săptămînă. Observatorii sînt de părere că poate fi prevăzută o accentuare a divergențelor între partizanii independenței reale, imediate, și autorii planurilor de conservare mascată a regimului colonial care recomandă să se aștepte pînă în 1968.

„Să punem capăt tăcerii"

36 de cunoscute personalități culturale și artistice din Anglia au condamnat, într-o scrisoare publicată în *New York Times,* politica americană în Vietnam și orientarea guvernului Wilson. Noi, scriitori, artiști, sculptori, muzicieni și reprezentanți ai profesiunilor teatrale din Anglia — se arată în scrisoare — salutăm protestul oamenilor de cultură din Statele Unite și declarația lor din 27 iunie în care cer tuturor cetățenilor Statelor Unite să adere la protestul lor și să pună capăt tăcerii „în legătură cu politica externă care devine zi cu zi tot mai inumană". Răspunderea noastră este egală. Noi dorim de asemenea să punem capăt tăcerii și declarăm că sîntem neliniștiți de faptul că guvernul nostru s-a situat în repetate rînduri în sprijinul acestei politici. Insistăm ca Anglia, în calitatea ei de copreședinte și țară care și-a pus semnătura pe acordurile de la Geneva din 1954, să-și respecte obligațiile care decurg din acest acord. Guvernul englez trebuie să facă tot ce e în puterea lui pentru îndeplinirea acordurilor de la Geneva.

PETROLUL SAHARIAN

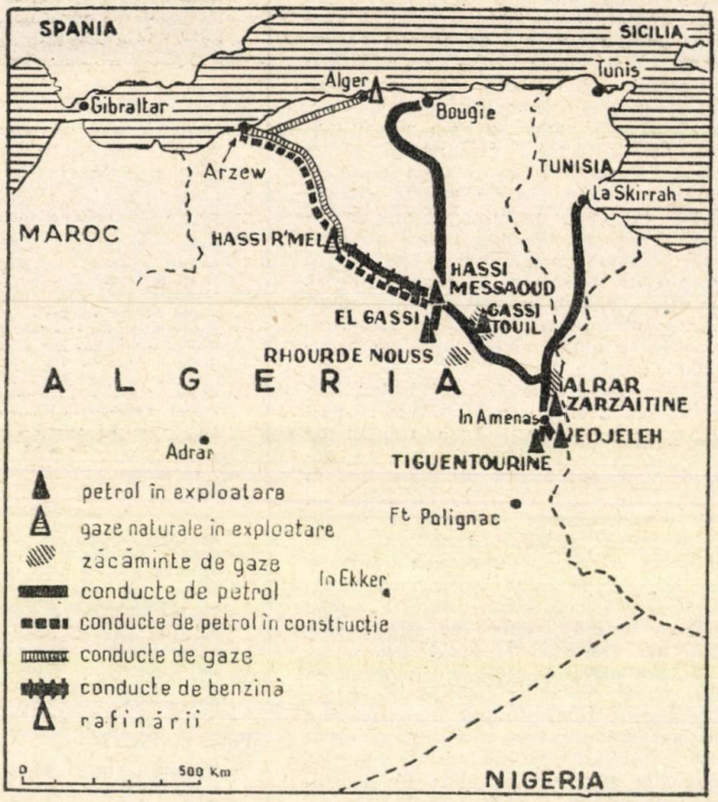

Cititorii au luat cunoștință, din numărul trecut al revistei noastre, de acordul franco-algerian în domeniul hidrocarburilor sahariene. Zăcămintele și produsele de petrol și gaz natural vor fi prospectate, exploatate și comercializate pe baza unei „asociații cooperative", în cadrul căreia partenerii își asumă roluri egale. Prezentăm azi cititorilor noștri cîteva date suplimentare.

Printre resursele economice ale Algeriei, petrolul și mai ales gazul natural ocupă locuri primordiale. Rezervele de gaz natural, de pildă, sînt apreciate la aproximativ 1 000 de miliarde de metri cubi, ceea ce reprezintă unul din zăcămintele cele mai bogate din lume. În partea de est a Algeriei, în plină Sahară orientală, la granița cu Tunisia și Libia, se află principalele zone producătoare de petrol și gaze naturale ale țării.

Zăcămintele cele mai importante de petrol se află în bazinul Hassi-Messaoud (unde s-au produs, în 1964, peste 12 milioane de tone) și în bazinul Fort-Polignac (10,9 milioane tone în 1964). Celelalte zăcăminte demne de a fi menționate se află în zonele : El-Gassi-El-Agreb, Gassi-Touil, Rhourde-El-Baguel și Rhourde-Nouss. Producția totală de petrol în aceste bazine a crescut vertiginos de la 1,2 milioane tone în 1959 la 26,2 milioane tone în 1964, dar posibilitățile de exploatare sînt încă și mai mari. Ceea ce gîtuiește producția este insuficiența mijloacelor de evacuare. Deocamdată, petrolul se transportă prin două conducte dirijate spre porturile Bougie (în nordul Algeriei) și La Skirrah în Tunisia (calea cea mai scurtă spre mare). Se prevede darea în funcțiune, în 1966, a unei noi conducte (în construcție acum) între Hassi-Messaoud și portul Arzew, care va permite creșterea producției de petrol cu cel puțin 10 milioane tone.

În privința gazului natural, zăcămîntul cel mai bogat se află la Hassi-R'Mel, dar producția actuală de 2 miliarde de metri cubi pare foarte modestă față de rezervele existente. Imense rezerve încă neexploatate se găsesc răspîndite și prin alte regiuni ale Saharei orientale : la Edjeleh, Rhourde-Nouss, Hassi-Touareg.

Geneva. La Conferința pentru dezarmare, William Foster, șeful delegației S.U.A. și Semion Țarapkin, șeful delegației U.R.S.S.

BRUXELLES

Noul guvern

La 65 de zile după alegerile parlamentare, — recordul de lungime al crizelor guvernamentale belgiene de după război — „formatorul" cabinetului, Pierre Harmel, a depus jurămîntul ca prim-ministru.

Însărcinat cu alcătuirea guvernului în cea de a 26-a zi a crizei, președintele aripii valone a partidului social-creștin a încercat mai întîi să introducă în proiectata echipă guvernamentală alături de cele două partide ale vechii coaliții — social-creștin (P.S.C.) și socialist (P.S.B.) — și opoziția liberală care, sub titulatura de Partidul pentru Libertate și Progres a obținut la alegerile din 23 mai 48 de locuri în Parlament (față de 20 în vechea Cameră). Dar liberalii nu s-au arătat dispuși decît la o coaliție cu social-creștinii, excluzînd colaborarea cu socialiștii, și formula tripartită a eșuat.

Singura soluție rămînea perpetuarea vechii coaliții socialiste-social-creștine. Nici aceasta însă nu s-a putut realiza fără incidente. O importantă minoritate a P.S.B., reprezentînd aripa valonă și în primul rînd federațiile din Liège și Charleroi, trăgînd învățăminte din alegerile din mai care au constituit cel mai mare eșec electoral al socialiștilor de la introducerea votului universal a pledat teza „replierii", considerînd că, în opoziție, P.S.B. ar beneficia de condiții mai favorabile spre a se defini ca „un partid de stînga combativ".

La 25 iulie congresul extraordinar al P.S.B. a dezbătut proiectul programului guvernamental și chestiunea participării la guvern : rezultatul a fost favorabil reconstituirii coaliției cu social-creștinii (672 voturi pentru, 356 contra, 14 abțineri). Explicînd opoziția sa față de acest act, aripa valonă a partidului a calificat programul propus de Harmel ca fiind „mult prea de dreapta". În aceeași zi consiliul general al P.S.C. a îndeplinit formalitatea de aprobare a participării la coaliția cu socialiștii (114 voturi pentru și 3 abțineri).

Proiectul de program guvernamental supus fracțiunilor parlamentare ale celor două partide fusese în așa fel alcătuit de Harmel încît să menajeze pe cît posibil susceptibilitățile tuturor părților. Poate de aceea *Le Nouvel Observateur* considera că „în ansamblu, programul apropiatului guvern va fi tot atît de vag ca și cel al predecesorului său". La rîndul său, *Frankfurter Allgemeine* scria : „Dat fiind că, din punct de vedere pur aritmetic, coaliției social-creștine îi lipsește un vot pentru majoritatea de două treimi necesară reformei constituționale scadente, programul guvernamental conține doar aluzii foarte modeste în legătură cu această temă". Prevederile programatice în privința problemelor lingvistice și a relațiilor dintre comunitățile flamandă și valonă — principalele puncte nevralgice ale actualelor dezbateri asupra reformei constituționale — se limitează la a recomanda înființarea unei comisii parlamentare speciale care să studieze în continuare raporturile dintre cele două grupări ale populației cu limbi diferite. Aceasta, deoarece pînă în prezent opinia general împărtășită este că modalitatea în care a fost preconizată revizuirea constituției a izbutit doar performanța de a nemulțumi în

egală măsură pe flamanzi şi pe valoni. În vederile autorului programului guvernamental ar intra promovarea unor „formule suple" excluzînd federalismul, dar care să creeze, „pentru diferitele probleme culturale, structuri de autodeterminare".

În problemele economice şi sociale, programul vorbeşte despre „menţinerea stabilităţii economice", despre o dezvoltare de 3,5—4 la sută a industriei. Dar, notează observatorii, în probleme urgente cum ar fi criza din Borinage sau cea a siderurgiei din regiunea centrală, acţiunea guvernamentală are puţine şanse să răstoarne tendinţa naturală care, de 12 ani, menţine anumite regiuni ale Belgiei în declin.

O dată obţinut asentimentul ambelor partide pentru participarea la coaliţie, Harmel a procedat la formarea cabinetului. Întreprinzînd această acţiune el a trebuit să aibă în vedere păstrarea mai multor echilibre : între reprezentanţii marilor regiuni lingvistice, între tendinţele fiecăruia din cele două partide aliate, în sfîrşit, între generaţii, căci a trebuit să aleagă oameni noi care să fie totodată acceptaţi şi susţinuţi de cei mai vîrstnici. Pentru realizarea tuturor acestor condiţii, Harmel a recurs la o nouă formulă de guvern. Formaţia alcătuită de el cuprinde şase miniştri coordonatori (trei din partea P.S.C., între care Harmel şi fostul prim-ministru Gaston Eyskens şi trei din partea P.S.B. ; printre ei, vicepremierul Antoine Spinoy şi Paul-Henri Spaak), 14 miniştri (9 social-creştini şi 5 socialişti) şi 7 secretari de stat (3 social-creştini şi 7 socialişti). Observatorii consideră că funcţiile de „ministru coordonator" şi „secretar de stat" au facilitat întrucîtva operaţiunea de repartizare a portofoliilor între cele două partide. Totuşi, sedimentarea formaţiei Harmel-Spinoy nu se realizase pe deplin nici cu cîteva ore înaintea dezbaterilor parlamentare asupra programului guvernamental. După anunţarea schemei guvernului, anumite cercuri social-creştine au pus în discuţie desemnarea unui al 28-lea ministru social-creştin iar a doua zi după ce a primit jurămîntul guvernului, regele Baudouin a numit un nou ministru flamand. Aceste mici schimbări nu au mai primejduit soarta guvernului, care s-a prezentat joia trecută în Parlament, recoltînd — după 13 ore de discuţii — 131 de voturi din cele 196 exprimate.

Programul guvernamental — citit de Pierre Harmel parte în franceză, parte în flamandă — reafirmă ca prim obiectiv al actualei legislaturi necesitatea urgentă a revizuirii constituţiei. Alte puncte sînt consacrate, aşa cum am arătat, problemelor economice şi sociale. În problemele politice externe guvernul, al cărui ministru de resort este Paul-Henri Spaak, partizan cunoscut al integrării vest-europene şi al alianţei atlantice, „se declară preocupat de faptul că actuala criză a Pieţei comune se prelungeşte şi propune sprijinirea oricărei iniţiative menite a o rezolva."

Sarcinile cărora trebuie să le facă faţă guvernul Harmel-Spinoy, şi în special cea a reglementării constituţionale a raporturilor dintre cele două comunităţi ale populaţiei, sînt destul de complicate. De felul în care vor fi tratate depinde şi stabilitatea cabinetului. Acordînd votul lor de încredere guvernului, deputaţii socialişti valoni au avertizat că „ei îşi rezervă eventuala modificare a poziţiei lor faţă de guvern, în funcţie de actele acestuia".

Deocamdată însă, după aprobarea şi de către Senat a listei guvernului — operaţiune care a decurs fără dificultăţi — viaţa politică belgiană va intra probabil în vacanţa mereu amînată de lunga criză care a urmat alegerilor din 23 mai.

Corneliu VLAD

RIO DE JANEIRO

Situaţie complexă

Scena politică a Braziliei este dominată de frămîntările perioadei preelectorale. Alegerile pentru funcţiile de guvernatori în cele 11 state ale federaţiei, care vor avea loc în octombrie, polarizează atenţia guvernului şi forţelor de opoziţie.

Problema alegerilor a pricinuit controverse politice aprinse încă înainte de a se fi hotărît data scrutinului. În legătură cu fixarea ei au avut loc dispute serioase în însuşi interiorul partidului de guvernămînt — Uniunea Democratică Naţională.

Iniţial, precumpănise părerea acelei aripi a partidului care cerea amînarea alegerilor de guvernatori pentru 1966 (propunînd

→

„NU VIZITAŢI EUROPA!"

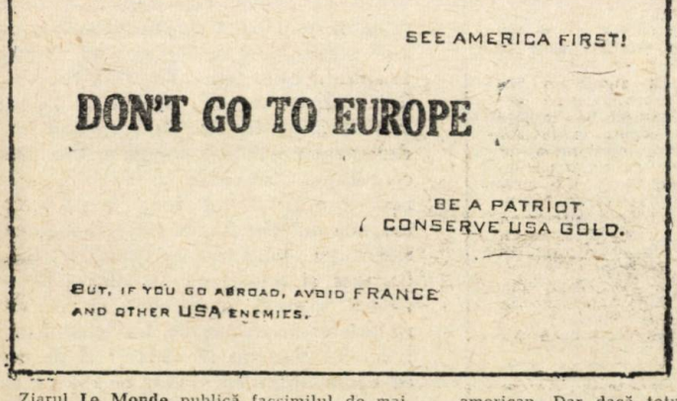

Ziarul **Le Monde** publică facsimilul de mai sus al unui cartonaş elegant imprimat, distribuit în sute de mii de exemplare în birourile agenţiilor de voiaj din Statele Unite. Textul, tipărit în culorile naţionale franceze, spune : „Vizitaţi întîi America . Nu vă duceţi în Europa . Fiţi patrioţi, păziţi aurul american. Dar dacă totuşi călătoriţi în străinătate, evitaţi Franţa şi pe ceilalţi duşmani ai Statelor Unite".

Cotidianul francez consideră că difuzarea cartonaşului face parte dintr-o campanie desfăşurată pe această temă în ultimul timp în S.U.A.

REFLECTOR

„24 heures"

„Aşa cum unora le place să se ocupe de cai de curse, mie îmi place să lansez jurnale. Fiecare cu distracţiile lui". Aceasta este una din ocupaţiile lui Marcel Dassault, supranumit „miliardarul trist". El este proprietarul magazinului **Jours de France** (tiraj 550 000 exemplare) şi **L'Oise libéré-Dimanche** (20 000 exemplare), săptămînal cu caracter electoral apărînd în departamentul în care Dassault este deputat. Recent el a anunţat apariţia pentru 15 octombrie a unei noi publicaţii. Este vorba de **24 heures,** cotidian de dimineaţă. („Cu un săptămînal, spune Marcel Dassault, am griji o singură dată pe săptămînă. Prefer să le am în fiecare zi").

Noul ziar condus de Marcel Dassault va avea formatul lui **Figaro** şi va fi tipărit zilnic în 300 000 exemplare pe hîrtie de lux, fiecare avînd între 12 şi 16 pagini. Cea mai mare parte a ziarului va fi consacrată ilustraţiilor şi benzilor desenate ; informaţiile, foarte reduse, nu vor fi însoţite de nici un comentariu. Cheltuielile implicate de noua publicaţie se ridică la aproximativ 50 000 franci pe zi, adică 20 000 000 anual, pe care însă bogatul proprietar speră să le acopere din publicitate.

Pentru a proteja aurul american

După cum anunţă Departamentul trezoreriei, S.U.A. au procedat la o emisie de 300 de milioane de dolari asupra Fondului Monetar Internaţional. Acest tiraj are scopul de a proteja rezerva de aur americană. El este destinat acoperirii unui deficit în balanţa de plăţi de la începutul anului 1965. Suma a fost repartizată în următoarele devize : 180 milioane în lire sterline, 40 milioane în franci francezi, 40 milioane în franci belgieni, 25 milioane în florini olandezi şi 15 milioane în coroane suedeze.

Incertitudine în Yemen

Ştirile despre Yemen continuă să fie cele mai contradictorii. La Sanaa s-a anunţat programul noului guvern iar o declaraţie a primului ministru recent numit, Hasan Ali Amri, reafirmă politica externă bazată pe principiile neutralităţii pozitive, ale neangajării, respectării rezoluţiilor Organizaţiei Naţiunilor Unite şi ale conferinţei de la Bandung. De asemenea, primul ministru a anunţat că guvernul a elaborat un program larg de măsuri în interiorul ţării, prevăzînd dezvoltarea economiei, culturii, învăţămîntului şi agriculturii.

A luat sfîrşit vizita mareşalului Amer, comandantul suprem al forţelor armate ale R.A.U. aflate în Yemen, care a efectuat o călătorie de inspecţie a trupelor egiptene. Într-un discurs rostit în faţa unei unităţi egiptene el a reafirmat hotărîrea R.A.U. şi Yemenului de a obţine victoria împotriva forţelor monarhiste şi a acuzat unele puteri membre în C.E.N.T.O. că au livrat armament forţelor de sub comanda fostului imam El Badr.

Între timp, la Jeddah, în Arabia Saudită, au avut loc contacte diplomatice apreciate de observatori ca importante. Regele Feisal s-a întîlnit cu o delegaţie a forţelor regaliste şi cu o delegaţie a forţelor republicane alcătuită din personalităţi politice membre în fostul guvern yemenit. Se afirmă că în urma acestor contacte s-ar fi căzut de acord asupra unor elemente de natură să aducă criza yemenită la masa tratativelor. Dar un comunicat oficial din Sanaa a denunţat prezenţa delegaţiei republicane în capitala Arabiei Saudite, interzicînd întoarcerea ei în Yemen.

Astfel, criza yemenită continuă să se afle într-un punct mort, pe primul plan aflîndu-se ca şi pînă acum ciocnirile între trupele celor două tabere.

concomitența lor cu alegerile prezidențiale). Adepții amînării alegerilor susțineau că regimul (instaurat în aprilie 1964) nu a avut încă răgazul necesar pentru a recolta rezultatele care să-i garanteze succesul electoral prin victoria candidaților pe care îi susține. Președintele Branco părea la început înclinat să accepte acest punct de vedere. Iar opoziția de stînga — partidul social-democrat și partidul muncii — a supus unei ample critici proiectul amînării alegerilor, calificîndu-l ca un arbitrar politic, potrivnic unei evoluții democratice. A intervenit și un element surpriză din partea unui lider al partidului guvernamental — Carlos Lacerda, guvernatorul statului Guanabara. În mod demagogic, Lacerda a preluat lozincile opoziției de stînga, cu scopul de a submina autoritatea lui Branco și de a-și crea lui însuși o platformă „democratică" în vederea alegerilor prezidențiale din 1966, la care își anunțase candidatura. Pentru a contracara criticile care luaseră amploare și care-l țineau din diferite direcții, guvernul a optat pentru fixarea în octombrie a alegerilor de guvernatori.

Aici se încheie prologul acestui eveniment major în viața politică a țării.

După aceasta, a urmat o turnură politică destul de complicată a cărei coordonată principală o constituie preocuparea cercurilor conducătoare ca alegerile să aibă loc, dar în același timp, să le asigure victoria unor candidați fideli regimului. În acest scop, acțiunile guvernamentale urmăresc două obiective principale : contracararea poziției militarilor de extremă dreaptă, adepții „liniei dure", potrivnică consultărilor electorale, și restrîngerea posibilităților opoziției de stînga de a participa la alegeri.

„Punerea la punct" a acelor militari care nu aprobau așa-zisa „linie de mijloc" (cum este denumită actuala politică oficială) s-a concretizat prin arestarea (mai mult demonstrativă) a amiralului Hamann Rademaker, care s-a împotrivit proiectului de creare a unui minister centralizat al forțelor armate. Sprijinul majorității armatei a îngăduit regimului această poziție față de extrema dreaptă din cadrul forțelor militare. Adeziunea acestei majorități (consolidată și mai mult prin acceptarea oficială, fără rezerve, a intervenției militare a S.U.A. în Republica Dominicană) îngăduie un cîmp mai larg de acțiune și pentru contracararea opoziției de stînga. Totodată măsurile luate împotriva grupului de extremă dreaptă din armată au oferit propagandei oficiale prilejul de a susține că singura alternativă politică la regimul actual ar fi o dictatură militară de dreapta.

Opoziția de stînga, fie că este trecută sub tăcere, fie pusă în situația de a nu se putea manifesta.

Împiedicarea candidaturii unor lideri ai opoziției constituie unul din mijloacele principale folosite în acest scop. Recent, recurgînd la invocarea alternativei amintite, guvernul a izbutit să treacă prin Parlament un amendament la Constituție cu privire la „condițiile de eligibilitate". „Pe baza acestei legi — scrie *Le Monde* — foști miniștri civili ai guvernului Goulart n-au dreptul, timp de un an, să se prezinte la alegeri. Astfel, a fost recuzat candidatul Partidului Muncii la funcția de guvernator al statului Guanabara, Helio de Almeida, fost ministru al lucrărilor publice în guvernul lui Goulart".

Odată cu obținerea posibilității de recuzare a unor candidați ai opoziției, se urmărește asigurarea unui cîmp de acțiune mai larg puterii executive. În prezent se studiază proiectul unei reforme a puterii legislative care să întărească pozițiile guvernului. *France Presse* relatează că proiectul urmărește să se obțină din partea Parlamentului împuterniciri speciale pentru șeful puterii executive (permițînd deci guvernarea cu decrete-legi). Tot potrivit proiectului, comisiile tehnice ale Parlamentului vor putea pregăti și aproba diferite legi, în sfera competenței lor. (Aceasta ar duce, de asemenea, la micșorarea rolului Congresului în elaborarea și aprobarea legilor).

Cu cît se apropie data alegerilor, cu atît sporesc acțiunile întreprinse pentru asigurarea „continuității regimului". Opoziția, și cea situată spre stînga, și cea de extremă dreaptă, încearcă să-și regrupeze rîndurile. Partidul Muncii este în plină fierbere în vederea desemnării unui nou candidat pentru funcția de guvernator al statului Guanabara. Certat cu autoritățile federale și, în același timp, aflîndu-se în bătălie electorală cu forțele de stînga, Lacerda caută noi aliați în interiorul partidului de guvernămînt.

Prin contracararea elastică a celor mai nepopulare manifestări ale „liniei dure" și prin frînarea șanselor unei opoziții reale, regimul orientează campania electorală într-o direcție de la care așteaptă șansa continuității sale.

Ștefan CORNU

A 4-a CONFERINȚĂ JAPONO-AMERICANĂ

La deschiderea celei de-a 4-a conferințe americano-japoneze la nivel guvernamental, care a avut loc la Washington, japonezii au cerut politicos ca instalația de aer condiționat din camera de ședințe să fie potrivită pentru o temperatură cu 2 grade mai înaltă. Temperatura obișnuită a camerei de ședințe a Departamentului de Stat era cam prea rece pentru ei. A fost o intervenție simbolică : în următoarele trei zile, în mod curtenitor dar ferm, japonezii au ridicat și temperatura politică.

S-a discutat cu calm. Amabilitățile au continuat. La prînzurile și dineurile particulare, care au avut loc paralel cu ședințele oficiale, convorbirile au decurs în mod cordial.

Dar pentru prima oară de la începerea conferințelor, în urmă cu patru ani, japonezii au avut de pus mai multe întrebări serioase.

Rezultatul : s-au realizat progrese asupra problemei celei mai spinoase — cererea societății japoneze de transporturi aeriene ca avioanele ei cu reacție care se îndreaptă spre Europa să zboare pe deasupra New Yorkului.

S-a pregătit terenul pentru noi măsuri în ce privește conflictul provocat de problema pescuitului de somoni în Pacificul de nord. Guvernul japonez va face în curînd pe lîngă guvernul S.U.A. un nou demers la nivel mai scăzut.

În ceea ce-i privește, americanii au vorbit îndelung despre nemulțumirea lor în legătură cu descurajarea de către guvernul japonez a investițiilor particulare directe americane în Japonia.

Japonezii au mare nevoie de împrumuturi americane, dar nu de concurența pe care ar constitui-o creșterea numărului firmelor americane din Japonia. Oamenii de afaceri americani afirmă că proprietatea asupra unor asemenea firme constituie pentru ei cel mai bun mijloc de a obține profituri mari la investițiile făcute.

Japonezii au ripostat cu argumente împotriva „semnelor de protecționism" din S.U.A., referindu-se în special la tarifele vamale și la cotele de import la textile.

Japonezii și-au exprimat îngrijorarea în legătură cu unele măsuri, ca proiectul de lege Magnuson (adoptat de Senat și în prezent în curs de examinare în Camera Reprezentanților) în baza căruia tarifele americane la produsele maritime de import japoneze ar urma să fie majorate cu 50 la sută, în cazul în care Japonia ar continua să pescuiască în regiunile bogate în somoni din Pacificul de nord. Oficialitățile americane au repetat că proiectul nu a devenit încă lege și că nu poate fi examinat decît după definitivarea și aprobarea lui.

Japonezii recunosc că oficialități ca Rusk sînt preocupate de alte evenimente ; dar ei sînt de părere că noul statut, care consacră Japonia ca o putere în Pacific o îndreptățește acum la o considerație specială.

(După **Christian Science Monitor**)

SANTO DOMINGO

Întîlnirea Caamano-Godoy

Cum va evolua poziția lui Caamano ? Această întrebare pe care și-au pus-o mulți comentatori ai evenimentelor din Santo Domingo nu a primit încă un răspuns precis. Întîlnirea de duminică dintre Francisco Caamano și Hector Godoy (propus de O.S.A. pentru funcția de președinte al unui guvern provizoriu) ca și mitingul care s-a ținut, în aceeași zi, la Santo Domingo, continuă să alimenteze explicații contradictorii, deși furnizează unele elemente pentru concluzii mai clare.

Se știe că șeful grupării constituționaliste a acceptat propunerile comisiei de mediere a O.S.A. privind formarea unui guvern provizoriu condus de Hector Godoy, dar a condiționat constituirea lui de respectarea unui „act constituțional", cuprinzînd norme de funcționare a vieții publice în spiritul constituției din 1963. Nu s-a definit însă, cu precizie, poziția lui Caamano față de „sugestia" lui Godoy cu privire la dezarmarea miliției populare din tabăra constituționalistă, care, în condițiile menținerii trupelor de intervenție ale S.U.A., ar însemna *anihilarea* unui factor important al rezistenței împotriva generalului Imbert Barreras și a ocupației străine. (Poate că tocmai această perspectivă, a dezarmării forțelor insurecționale, l-a determinat pe generalul Barreras să cadă și el de acord cu candidatura lui Godoy, cu atît mai mult cu cît — în urma dezvăluirii crimelor săvîrșite de trupele imbertiste — ambiția lui de a ajunge premier a devenit iluzorie). În acest context, și mai important de aflat este în ce măsură Caamano va fi consecvent în

problema retragerii trupelor intervenţioniste. Asentimentul lui pentru un guvern provizoriu condus de Godoy a fost interpretat ca un început de compromis. Aceasta a dus la diferenţierea unor poziţii în gruparea constituţionalistă. Într-un document aprobat de două partide de stînga din Republica Dominicană („Mişcarea populară" şi „Mişcarea 14 iunie") se arată că sprijinul pe care ele îl acordă guvernului Caamano „depinde de modul în care acest guvern va apăra suveranitatea naţională şi constituţia din 1963"... „Noi refuzăm candidatura domnului Godoy — se afirmă în acest document. Este o personalitate prea legată de prietenii fostului dictator Trujillo şi prea legată de interesele nord-americane..." Conducătorii „Mişcării populare" care au iniţiat elaborarea documentului subliniază că ei resping planul dezarmării miliţiilor populare, pus la punct de O.S.A., şi denunţă „permanenţa trupelor americane în Republica Dominicană"... „În aceste condiţii, alegerile preconizate (la nouă luni după formarea guvernului provizoriu — n.n.) vor fi o farsă. Numai candidaţii sprijiniţi de Statele Unite se vor putea prezenta. Noi refuzăm acest şantaj al imperialismului american".

Retragerea forţelor de ocupaţie continuă să fie obiectivul nr. 1 care animă lupta maselor populare. La mijlocul lunii iulie a avut loc o mare manifestaţie populară, cu prilejul împlinirii a 31 de ani de la sfîrşitul ocupaţiei militare americane din perioada 1916—1924. Aniversarea s-a desfăşurat sub semnul unui protest energic împotriva intervenţiei actuale. Douăzeci de mii de persoane scandau : „Fuera los gringos" („Afară cu americanii").

Această stare de spirit, pe care o reflectă şi documentul celor două partide de stînga, este atît de extinsă încît Caamano a considerat necesar să-şi precizeze punctul de vedere în problema tratativelor pentru formarea viitorului guvern. Precizarea n-a fost întrutotul categorică.

În discursul pe care l-a rostit la manifestaţia de care am amintit, pe de o parte Caamano a dat să se înţeleagă că tratativele au trebuit să fie duse pe un teren dominat de poziţia de forţă a intervenţioniştilor, dar, pe de altă parte, a subliniat că „acordul care va rezulta din negocieri trebuie să corespundă aspiraţiilor majorităţii poporului". Totuşi, în acest discurs problema retragerii forţelor militare intervenţioniste nu a fost formulată în raport direct cu medierile politice.

Nu se cunoaşte în ce măsură convorbirile de duminică dintre Caamano şi Godoy au abordat problema retragerii trupelor de ocupaţie, condiţie esenţială pentru normalizarea situaţiei din Republica Dominicană. Dar cuvîntările ţinute de Caamano şi de unul din colaboratorii săi principali, la mitingul care a avut loc tot duminică, conţin elemente importante în legătură cu evoluţia poziţiei publice a liderilor constituţionalişti. În aceste cuvîntări se cere *încetarea amestecului S.U.A. şi O.S.A. în treburile interne ale Republicii Dominicane şi evacuarea trupelor străine din această ţară.*

Aceste declaraţii pot fi interpretate şi ca un angajament de principiu în desfăşurarea tratativelor, pentru viitorul politic al ţării. Fără a anticipa asupra concretizării lor la negocieri, putem reţine ideea că — în faţa reacţiei populare, împotriva compromisurilor cu ocupanţii — liderii constituţionalişti îşi dau seama că rolul lor în evenimentele din Republica Dominicană va depinde de modul cum vor ţine seama de această reacţie.

Eugen POP

Buenos Aires. Uniunea femeilor din Argentina a organizat un marş de protest împotriva intervenţiei americane în Republica Dominicană

REFLECTOR

Cel mai vechi bilet de bancă

Cel mai vechi bilet de bancă existent — purtînd data de 1612 — conservat la Stockholm, la Banca naţională a Suediei, s-a dovedit a fi... falsificat.

În 1661, pentru prima dată în Europa, Banca din Stockholm a emis bilete avînd valoare de schimb. Inventat de către Johan Palmstruch, originar din Riga, „banco daler" a fost foarte bine primit, căci grelele piese de aramă, care erau atunci în circulaţie, erau foarte incomod de transportat (unele dintre ele măsurau pînă la 30 cm²). Totuşi, falsificatorii de monedă erau foarte activi chiar şi în acea epocă şi pentru a preveni falsificarea, desenele de pe biletele emise de Bancă au început, din secolul al XVIII-lea, să devină din ce în ce mai complicate.

Cel mai vechi bilet de bancă rămîne deci la muzeul de monede drept mărturie a abilităţii falsificatorilor.

Uraniu în oceane

După calculele specialiştilor, oceanele lumii ascund enorme rezerve de uraniu, apreciate la 4 miliarde de tone. După mai mulţi ani de cercetări, savanţii britanici au pus la punct un procedeu care va permite extragerea preţiosului minereu. Cercetătorii se vor strădui acum să găsească mijlocul de extragere a uraniului cu ajutorul energiei nucleare.

Memoria oamenilor

Potrivit buletinului medical american *Therapeutic Notes*, memoria omenească înregistrează anual 250 000 de miliarde de date, ceea ce depăşeşte capacitatea oricărei maşini electronice astăzi în funcţiune. Între naştere şi moarte, un om care trăieşte 70 de ani înmagazinează în memorie 15 miliarde de miliarde de informaţii. Deşi cifrele acestea par de domeniul fantasticului, specialiştii afirmă că orice lucru o dată aflat nu va fi niciodată uitat cu totul. Doar procesul de constituire a amintirilor rămîne deocamdată necunoscut.

Elicopter alimentat de la distanţă

La Spencer Laboratory din Massachusetts s-a realizat următoarea experienţă : un model redus de elicopter (1,10 m lungime) a zburat cîtva timp la o altitudine de 15 metri, fără carburant, fără baterii, sau o altă sursă vizibilă de energie. Motorul lui a fost alimentat cu un curent electric de 5 kW trimis de la sol, fără a se utiliza nici un fir conducător : un fascicul de unde de înaltă frecvenţă, emis de un generator, a fost trimis printr-o antenă parabolică spre elicopter ; sub aparatul zburător se afla montată o antenă receptoare de formă pătrată, cu latura de 90 cm, compusă din şiruri paralele de diode. Cînd aceste diode erau lovite de fasciculul de înaltă tensiune, se producea un curent electric care acţiona motorul. Se crede că asemenea elicoptere care ar putea să planeze chiar la o altitudine de 15 000 m o lungă perioadă de timp, ar deveni cu timpul utilizabile ca platforme volante pentru transmiterea emisiunilor de televiziune, pentru detectarea rachetelor, pentru servicii de previziune meteorologică sau ca auxiliare în navigaţia aeriană.

Vor intra sau nu în grevă ?

Dacă în următoarele 25 de zile cele 10 trusturi producătoare de oţel din S.U.A. nu-şi vor revizui poziţia faţă de revendicările salariale ale celor 450 000 de membri ai sindicatului unit al oţelarilor, la 1 septembrie aceştia vor intra în grevă.

Într-o declaraţie publicată de sindicat se arată că tratativele duse pînă acum cu patronii nu au dat nici un rezultat.

Rezultatele acestei cereri ultimative sînt aşteptate cu mult interes, ştiut fiind că orice criză în relaţiile de muncă din industria oţelului se repercutează asupra multor ramuri de producţie.

Noul lider conservator

Acum cîteva săptămîni cînd ministrul de finanţe laburist James Callaghan a rostit la un miting un discurs în care a atras atenţia asupra strînselor legături dintre membrii conservatori ai Parlamentului şi marele business sau „City", conservatorii au protestat cu indignare.

Callaghan a spus : „Cînd mă gîndesc la deputaţii conservatori nu-mi vine în minte circumscripţia X, Y sau Z. Îi privesc şi-mi spun : «Trusturi de investiţii, speculanţi de capital» sau «Uite-l pe tipul de la bursă care obţine profituri din investiţii sigure». Aproape că am uitat circumscripţiile lor electorale ; dar nu voi uita niciodată ce urmăresc ei. Mă întreb uneori pe cine reprezintă : pe alegători, interesele lor personale, sau interesele prietenilor lor ?"

Pentru acest discurs, Callaghan a fost acuzat de „dispreţ faţă de Camera Comunelor". Peste o săptămînă, în discursuri rostite la mitinguri alţi deputaţi laburişti au repetat textual cuvintele lui Callaghan, atît pentru a-l apăra, cît şi pentru a-şi exprima convingerea lor personală că ministrul de finanţe a avut dreptate atunci cînd a spus aceste cuvinte. Ca urmare, Comitetul pentru Privilegii al Camerei Comunelor l-a achitat pe Callaghan de acuzaţia de „dispreţ".

Reamintesc acest incident, deoarece el ilustrează în mod convingător anumite aspecte ale partidului conservator care şi-a numit recent noul lider, pe Edward Heath. La 49 de ani, Heath devine noul lider al opoziţiei maiestăţii sale.

Incidentul ilustrează, de pildă, ciudatul complex de vinovăţie pe care par să-l aibă unii conservatori. Căci, aşa cum s-a subliniat în cursul zarvei stîrnite de discursul lui Callaghan, de vreme ce deputaţii conservatori reprezintă în mod absolut făţiş interesele patronilor, latifundiarilor şi financiarilor, de ce să obiecteze vreunul din ei dacă cineva atrage atenţia asupra acestui fapt ?

Este cert că, în declaraţia sa, Callaghan nu a greşit cu nimic. Majoritatea zdrobitoare a deputaţilor conservatori se încadrează în anumite categorii care au devenit tradiţionale : ei au învăţat la una din aşa-zisele „şcoli publice", care sînt de fapt exact contrariul numelui lor : şcoli particulare, cu taxe foarte mari, din care — datorită acestei situaţii — marea majoritate a copiilor de muncitori sînt excluşi ; după aceea, ei au urmat una din universităţile vechi şi renumite, ca Oxford şi Cambridge. Mulţi dintre ei au fost ofiţeri. Majoritatea lor deţin posturi de directori la societăţi particulare, la bănci, la firme de asigurări.

Este specificul lor. Departe de a considera acest lucru ca un stigmat social, conservatorii tind să privească pe oricine, chiar pe cei din propriile lor rînduri, care nu se conformează acestor caracteristici, drept „outsideri", oameni oarecum declasaţi.

În acelaşi timp, deputaţii conservatori, şi în special cei din conducerea partidului, îşi dau seama că partidul trebuie să atragă de partea sa masele. Totdeauna — şi în mod cert de la război încoace — ei s-au aflat în faţa următoarei contradicţii : cum să cîştige încrederea maselor, în timp ce ei înşişi, prin tradiţie, educaţie şi profesiune sau afaceri, trăiesc într-o mică lume închisă, în care omul de pe stradă nu pătrunde.

Iată una din explicaţiile sensibilităţii anumitor cercuri conservatoare, atunci cînd se atrage prea mult atenţia asupra exclusivismului lor şi asupra legăturilor lor de afaceri.

Ca să spunem lucrurilor pe nume, într-o societate în care în fabrici se desfăşoară zi de zi o luptă pentru salarii şi condiţii mai bune între muncitori şi conducere, un conflict permanent între reprezentanţii sindicatelor şi patroni, iar gospodinele constată că preţurile cresc permanent, în timp ce comercianţii şi fabricanţii devin din ce în ce mai prosperi, conservatorii sînt dornici să nu sublinieze că ei îi reprezintă pe patroni, marile monopoluri, băncile şi bursa, clasele privilegiate, în general.

Iată, de asemenea, unul din motivele alegerii lui Edward Heath ca lider al partidului. Căci Heath nu provine, ca predecesorii săi, dintr-o familie aristocratică şi nici măcar dintr-o familie foarte bogată, legată de marele business, sau de „City". Tatăl său era meşter zidar într-un orăşel din Kent, şi „Ted" nu a frecventat o şcoală publică, ci o şcoală de stat.

În contextul unui snobism de-a-ndoaselea, al complexelor de vinovăţie sau al sensibilităţii menţionate mai sus, este semnificativ că publiciştii conservatori au ţinut să sublinieze în momentul numirii lui Heath, că acesta nu a frecventat „decît o şcoală de stat", că este „un om din popor care s-a ridicat de jos".

Totuşi, Heath a urmat cursurile universităţii Oxford, unde a devenit preşedintele Asociaţiei conservatoare din universitate, iar în cursul războiului a ajuns la gradul de locotenent-colonel. După război, el a devenit funcţionar de stat, dar a demisionat în 1946, cînd a „intrat în politică", expresie folosită de obicei în cercurile conservatoare.

Ziariştii conservatori vorbesc despre „ascensiunea meteorică" a lui Heath. În urmă cu zece ani, în cursul crizei provocate în conducerea partidului conservator de hotărîrea premierului Eden de a trimite trupe de invazie în zona Canalului Suez, după naţionalizarea canalului de către preşedintele Nasser, rolul lui Heath

Edward Heath

ca şef al grupului parlamentar conservator era de a contracara scindările din partid. În acelaşi timp, el a depus o activitate de culise în favoarea lui Harold Macmillan, succesorul lui Eden în funcţia de prim-ministru. Drept recompensă, scurt timp după alegerile generale din 1959, Macmillan l-a numit ministru al muncii.

Heath a deţinut diferite posturi guvernamentale, dar a devenit pentru prima oară mai cunoscut omului de pe stradă atunci cînd a primit sarcina de principal negociator al Marii Britanii, pe vremea cînd guvernul conservator încerca să intre în C.E.E.

Heath este un celibatar convins, ceea ce în Anglia reprezintă un handicap pentru un lider politic, întrucît cei ce se străduiesc să-i facă publicitate n-au cum să-l prezinte drept un „devotat al familiei".

Totuşi el a fost ales, probabil, din cauza reputaţiei sale de orator parlamentar agresiv, cel mai potrivit să-l înfrunte pe Wilson.

Toate cercurile sînt de acord că, pînă în prezent, opoziţia conservatoare din Camera Comunelor s-a dovedit a fi foarte ineficientă.

Ziarul conservator *The Daily Telegraph* scria că dezbaterea din Camera Comunelor asupra unei moţiuni de cenzură prezentată de conservatori, care îi atribuie lui Wilson personal răspunderea pentru dificultăţile economice ale ţării, constituie „o demonstraţie cum nu se poate mai clară a faptului că conservatorii au renunţat la toate rivalităţile dintre ei, făcînd un efort comun pentru a înlătura partidul laburist de la putere". Dar s-ar putea ca *Daily Telegraph* să prezinte în mod prea simplist intenţiile conservatorilor. Nu este cîtuşi de puţin sigur că Heath şi colegii săi sînt dornici să preia frînele guvernului chiar în momentul de faţă. S-ar putea ca ei să considere că, în cazul în care guvernul laburist nu reuşeşte să rezolve problemele economice ale ţării, lipsa lui de popularitate se va accentua, iar conservatorii se vor putea erija atunci în „salvatorii ţării", aşa cum au făcut-o conducătorii laburişti în octombrie, după 13 ani de regim conservator.

În primăvară, ziarul *Financial Times* vorbea despre „conservatorismul autentic manifestat de Wilson prin adoptarea unor măsuri politice conservatoare" şi despre uşurarea resimţită de conservatori datorită aplicării de către el a următoarelor trei măsuri conservatoare, extrem de nepopulare : „angajamentul faţă de o prezenţă britanică substanţială la est de Suez, care a paralizat politica de apărare conservatoare ; obsesia „relaţiilor speciale" cu S.U.A., care a paralizat politica externă conservatoare ; şi politica veniturilor, care a paralizat politica economică conservatoare — toate aceste măsuri au fost preluate de actualul guvern", scria un corespondent special al ziarului *Financial Times*.

În continuare, el sublinia : „Acest lucru este deosebit de favorabil pentru conservatori care, în loc să rămînă cu trei copii nedoriţi în braţe, au găsit în locul cel mai improbabil — dar cel mai util — o societate dornică să-i adopte".

Dacă stînga laburistă nu reuşeşte să-i convingă pe conducătorii partidului să pună capăt acestei politici bipartizane cu opoziţia majestăţii sale, rămîne de văzut în ce fază Heath şi colegii săi vor hotărî să lanseze un atac hotărîtor împotriva guvernului, pentru a încerca să revină la putere.

John GRITTEN

Londra, 1 august

DUELUL ORATORIC DIN CAMERA COMUNELOR

Învingătorul a fost Harold Wilson. Dezbaterea de luni din Camera Comunelor fusese aşteptată nu ca un moment politic important pentru soarta guvernului, ci ca un spectacol. Aglomeraţia de pe băncile rezervate publicului a depăşit recordul înregistrat în primăvara anului 1963, pe vremea scandalului Profumo. Pentru prima dată, noul lider conservator, Edward Heath, avea să-l înfrunte direct pe primul ministru. „Se va dovedi el oare un Cassius Clay pe arena politică?", se întreba în ajun *The Times*. Toată lumea ştia că moţiunea de cenzură introdusă de Heath nu are nici o şansă de succes. Dar formularea ei neobişnuit de bătăioasă şi avînd caracterul unui atac direct împotriva premierului îi făcuse pe amatorii de replici scînteietoare şi incisive să spere că vor asista la o controversă de zile mari. Iată textul : „Această Cameră n-are încredere în guvernul maiestăţii sale şi condamnă felul în care primul ministru conduce treburile ţării". Rostul ei era de a permite o afirmare zgomotoasă a noii conduceri a partidului conservator înainte de vacanţa parlamentară care începe la 5 august.

Deşi era încredinţat că nu va putea fi pus în minoritate, guvernul s-a pregătit serios pentru confruntare. Harold Wilson nu a mai plecat la sfîrşitul săptămînii trecute la Stockholm, unde trebuia să se întîlnească cu ceilalţi lideri ai partidelor social-democrate vest-europene, ci a rămas la Londra pentru a se prepara pentru cele două încercări de luni, şi l-a trimis în locul său pe George Brown. Pentru că înainte de a răspunde atacurilor lui Heath (după amiază) el avea să facă faţă propriului său grup parlamentar, întrunit cu trei ore mai devreme. Cele două discursuri pe care le-a pregătit au fost aproape opuse. Deputaţii laburişti trebuiau convinşi să accepte perspectiva unei recesiuni şi să renunţe pentru moment la cererea de a se realiza planurile economice şi sociale pe baza cărora au fost aleşi. Apoi, coborînd cu un etaj mai jos, în sala de şedinţe a Camerei Comunelor, primul ministru avea să apere aceeaşi politică economică, dar pe criterii cu totul diferite. Prima tentativă nu avea sorţi de izbîndă mai ales că ea venea la o zi după publicarea agendei preliminare a celui de al 97-lea congres anual al trade-unionurilor, care arată că sindicatele, aliaţi dintre cei mai puternici ai guvernului, resping categoric politica preţurilor şi veniturilor aplicată de acesta, sau în cel mai bun caz o privesc cu multă suspiciune. Singurul argument care mai poate menţine unitatea de acţiune a grupului parlamentar laburist este de ordin aritmetic. Cu excepţia lui William Warbey care, aşa cum anunţase în prealabil, nu a votat alături de colegii săi de partid, ceilalţi deputaţi protestează în particular, dar respectă încă disciplina votului.

Triumful verbal din Camera Comunelor a fost deplin, mai ales în comparaţie cu neaşteptat de slaba performanţă a lui Edward Heath. Membrii conservatori ai Camerei Comunelor au fost decepţionaţi (iar laburiştii încîntaţi) de lipsa de sugestii concrete din discursul lui Heath şi de cantitatea — nedibaci exagerată — a atacurilor personale la adresa primului ministru. Cînd Wilson a luat cuvîntul, argumentele lui Heath fuseseră deja respinse, unul cîte unul, de ministrul de finanţe, James Callaghan, care a reluat inepuizabila argumentare laburistă despre neglijenţa şi oportunismul conservatorilor, cauza primă a enormului deficit al balanţei de plăţi britanice de la sfîrşitul anului trecut. Callaghan a afirmat că guvernul său a obţinut în această privinţă rezultate pentru care merită să se felicite. Tot el şi-a asumat şi sarcina de a apăra măsurile de austeritate luate de guvern.

Wilson a trecut la contraatac, obligîndu-l pe Heath să se explice într-o foarte puţin parlamentară atmosferă de vacarm.

— Cînd am preluat puterea, a declarat Wilson, am constatat că predecesorii noştri conservatori pregătiseră un proiect de contingentare a importurilor şi de suprataxe similar cu cel pe care ne reproşează că l-am aplicat.

Laburiştii au primit această dezvăluire cu o stupefacţie zgomotoasă. Heath a sărit în picioare pentru a răspunde. Era însă ora 20,57 iar la Westminster dezbaterile se închid în mod automat la ora 21. De data aceasta ele au luat sfîrşit într-o dezordine fără precedent, în mijlocul huiduielilor şi aplauzelor simultane ale membrilor Camerei.

Aşadar, Heath nu este un Cassius Clay al arenei parlamentare. Aceasta nu ameliorează însă deloc situaţia guvernului. Defecţiunea lui William Warbey este simptomatică pentru starea de spirit a unor grupuri importante de deputaţi laburişti. Şi, în orice caz, majoritatea infimă a guvernului care a fost pus în situaţia de a organiza la Westminster un adevărat staţionar pentru deputaţii bolnavi rămîne o problemă insolubilă.

Vacanţa parlamentară reprezintă o adevărată binecuvîntare pentru laburişti, care au făcut faţă cu multă dificultate sesiunii în curs.

Liderul Camerei Comunelor, Bowden, consideră că în octombrie, cînd se vor relua lucrările, vor fi necesare cel puţin două săptămîni pentru rezolvarea tuturor problemelor curente înainte de încheierea oficială a actualei sesiuni şi deschiderea noii sesiuni printr-un mesaj al reginei la începutul lunii noiembrie.

Pînă atunci însă vor avea loc reuniunile anuale ale sindicatelor şi ale partidelor laburist şi conservator. Nimeni nu aşteaptă vreun reviriment senzaţional în urma acestor conferinţe. Nu este însă exclus ca, în interiorul partidului guvernamental, poziţiile divergente în problemele politicii externe şi interne să se polarizeze şi mai net. Aceasta ar pune guvernul în situaţia de a-şi defini mai clar atitudinea faţă de programul său iniţial — de la care o bună parte a susţinătorilor săi îl acuză a se fi abătut. Şi nu este exclus ca, în funcţie de aceste clarificări, să se ia în considerare în mod serios posibilitatea unor alegeri anticipate, care să ducă la un raport de forţe mai puţin labil în parlament.

Felicia ANTIP

PROBLEME ACTUALE ÎN IRAK

O succesiune de sărbători oficiale aglomerează calendarul irakian. Actualul regim din Irak se consideră exponent deopotrivă al revoluţiei antimonarhice din 1958, al loviturii de stat din februarie 1962 care l-a răsturnat pe generalul Kassem şi al loviturii de stat din noiembrie 1963 care a eliminat dictatura baasistă. Aceste jaloane au marcat drumul complicat, şi adesea dureros, al istoriei irakiene din ultimul deceniu.

Depăşind în amploare şi caracter frecventele revoluţii de palat (care i-au adus Irakului nefericita faimă de „uzină de lovituri de stat"), revoluţia din 14 iulie 1958 a acţionat în profunzime, răscolind temeliile sociale ale ţării, subminînd dominaţia feudală, înlocuind printr-o izbucnire viguroasă a mîniei populare monarhia coruptă şi lăsînd pactul de la Bagdad fără... Bagdad. Adus la putere de o largă mişcare populară, care a îmbrăţişat toate curentele progresiste irakiene şi elementele democratice din armată, generalul Kassem a evoluat pe o linie foarte contradictorie. Stăpînit de ambiţii personale, el s-a rupt treptat de mase şi de năzuinţele lor, îndepărtîndu-se de ţelurile revoluţiei. Lipsit de sprijin popular, depăşit de o avalanşă de probleme care îşi aşteptau soluţionarea, şubrezit de războiul pe care l-a dezlănţuit împotriva poporului kurd, regimul lui Kassem a devenit o ţintă relativ uşoară pentru adversarii săi.

Folosind resentimentele unei părţi a armatei, complotişti baasişti, experimentaţi în intrigi şi lovituri de stat, au reuşit să acapareze puterea, înlăturîndu-l pe Kassem. A urmat o perioadă de teroare şi anarhie, a cărei importanţă nu depăşeşte totuşi anumite limite : scurta dictatură baasistă a putut însîngera pămîntul irakian, dar a rămas un accident, grav desigur, nu mai mult însă.

Care sînt, în lumina acestor date, coordonatele prezentului ?

Pe o stradă din Bagdad

O evoluţie sinuoasă

Produs al unei lupte pentru putere dintre diferitele grupări care l-au răsturnat pe Kassem, regimul mareşalului Aref a cunoscut o evoluţie sinuoasă. Aref şi gruparea sa de militari au venit la putere ca reprezentanţi ai unor cercuri calificate drept conservatoare, neinteresate în anarhia şi teroarea instaurate de „gărzile naţionale" baasiste. În lupta împotriva baasiştilor, noii conducători s-au putut cu deplin temei sprijini pe armată, care contractase o gravă aversiune pentru „garda naţională", erijată în arbitru suprem în stat. Aceste formaţiuni paramilitare au fost lichidate în mod energic, iar şeful lor, Saadi, a fost alungat din Irak. Eliminaţi treptat din guvern şi din comandamentul armatei, baasiştii de dreapta au fost nevoiţi să părăsească avanscena politică pentru a redeveni un grup de conspiratori clandestini.

Departe însă de a uni pe toţi antibaasiştii irakieni, regimul instaurat în noiembrie 1963 a menţinut unele din măsurile represive împotriva elementelor progresiste, şi în special împotriva comuniştilor. De aceea, simpla opoziţie faţă de aventurierii baasişti nu i-a putut asigura noului regim sprijinul maselor populare. El s-a resimţit curînd de pe urma acestei situaţii, îndeosebi atunci cînd apele învolburate de lovitura de stat s-au liniştit, armata s-a reîntors în cazărmi, iar el s-a aflat faţă în faţă cu problemele vechi şi presante ale ţării. Aceste probleme se cereau rezolvate dacă noii conducători doreau să aibă o soartă mai fericită decît predecesorii lor. Şi din toate aceste probleme, războiul împotriva poporului kurd era cea mai urgentă.

Din nou lupte în Kurdistan

În acest domeniu, atît regimul lui Kassem, cît şi, mai ales, regimul baasist au oferit guvernului actual o experienţă greu de ignorat. Este un fapt de netăgăduit că îndîrjirea şi curajul cu care kurzii şi-au apărat drepturile şi libertatea au făcut să eşueze lamentabil campaniile militare guvernamentale. Şi nu este o exagerare aprecierea multor observatori că prăbuşirea lui Kassem şi a baasiştilor îşi are în mare măsură originea în războiul din Kurdistan.

Se părea într-un timp că noii conducători de la Bagdad şi-au însuşit experienţa tristă a trecutelor regimuri şi s-au hotărît, în consecinţă, să abordeze problema într-un mod mai lucid. Cel puţin aceasta era concluzia ce se putea trage din încheierea la începutul anului trecut a acordului de încetare a ostilităţilor între guvern şi partizanii kurzi. Dar guvernul n-a manifestat nici o grabă în îndeplinirea obligaţiilor asumate prin acest acord. Ofertele guvernamentale conţineau unele concesii modeste, ca eliberarea deţinuţilor kurzi, reîncadrarea funcţionarilor kurzi şi compensaţii pentru pagubele provocate în operaţiunile anterioare, în schimbul dizolvării armatei kurde, predării tuturor armelor capturate şi restabilirii administraţiei irakiene în provinciile kurde. Tratativele au trenat, evidenţiind de fapt rezistenţa pe care o opun anumite cercuri de la Bagdad faţă de revendicarea fundamentală, de autonomie, a poporului kurd. Între timp, în sînul guvernului, au căpătat o circulaţie tot mai mare ideile adepţilor unei soluţii militare.

În urmă cu patru luni au apărut primele ştiri privitoare la reluarea ostilităţilor în Kurdistan. Spre deosebire de trecut, presa şi oficialităţile irakiene păstrează o discreţie aproape totală asupra operaţiunilor din nord. Dezminţirilor oficiale iniţiale le-a urmat recunoaşterea publică a reluării ostilităţilor. Veştile provenite din surse diverse au devenit tot mai abundente, consemnînd, în pofida deosebirilor de amănunt, un fapt fundamental : în nordul ţării s-au dat şi se dau lupte grele, care sînt adesea în defavoarea guvernului. Surse kurde din Beirut relatează că partizanii şi-au procurat echipament militar modern, informaţie confirmată de faptul că l-au folosit în luptele din jurul aerodromului Bamerni din apropiere de Mossul, care se află acum încercuit de partizani.

Se afirmă, pe de altă parte, că trupele guvernamentale ar fi reuşit să ocupe Ranya, în care kurzii îşi stabiliseră statul major, ca şi localitatea Halabja, dar au fost respinse, suferind pierderi grele, în alte localităţi de importanţă strategică. În urma acestor insuccese militare autorităţile au organizat „expediţii de pedepsire" împotriva populaţiei kurde din principalele oraşe din nord.

Aşadar, regimul actual pare să se afunde şi el tot mai adînc într-un război de proporţii în Kurdistan şi este imposibil de crezut că dispune, în mai mare măsură decît guvernele precedente, de mijloacele care să-i permită obţinerea unei victorii. Dimpotrivă, în timp ce succesele militare în nord se lasă aşteptate, regimul de la Bagdad a şi fost proiectat în vîltoarea unor conflicte care ameninţă în mod serios să răstoarne eşichierul politic irakian.

În căutarea unei căi

După acordul cu partizanii kurzi, noul regim a pornit în căutarea unei căi care să-i asigure sprijinul populaţiei, baza politică şi socială pe care să-şi întemeieze existenţa. Măsurile de naţionalizare, anunţate cu prilejul precedentei aniversări a revoluţiei din 1958, urmau acest drum. Importanţa lor nu poate fi subapreciată. Ele afectează toate băncile, companiile de asigurări, întreprinderile din industria siderurgică, de ciment, de ţigări, morile, fabricile de hîrtie şi de săpun. În industria textilă şi de încălţăminte, în industria alimentară şi în comerţ au fost naţionalizate societăţile cele mai mari, întreprinderile mici şi mijlocii rămînînd în proprietate particulară. Acţionarii societăţilor naţiona-

lizate ar urma să fie despăgubiți în decurs de 15 ani. Capitalul societăților naționalizate se ridică la 25 de milioane de dinari.

Măsurile de naționalizare nu se extind însă la principala ramură a economiei irakiene — petrolul — care rămîne în stăpînirea societăților străine. Desigur, problema naționalizării petrolului este mai spinoasă și necesită o pregătire adecvată. Se știe însă că pînă și progresele realizate de regimul lui Kassem pe calea restrîngerii influenței marilor companii petroliere străine în Irak au fost lichidate, ce-i drept încă în timpul guvernării baaziste, fără să se fi revenit însă asupra lor. Se află în funcțiune de cîtva timp o societate petrolieră de stat care își extinde treptat activitatea, dar într-un ritm foarte lent. Situația din industria petrolieră, care deține de departe primul loc în economia irakiană, cu o producție anuală de peste 50 de milioane de tone (numai redevențele anuale plătite de companiile străine guvernului trec de 100 de milioane de dinari irakieni, ceea ce reprezintă cu mult peste jumătate din cheltuielile bugetare ale țării), limitează importanța măsurilor de naționalizare.

Pe de altă parte, în agricultură progresele sînt și mai modeste. Reforma agrară este încă un obiectiv îndepărtat, iar producția agricolă satisface cu greu necesitățile sporite ale țării.

Orizontul politic

Măsurile de naționalizare au fost însoțite de crearea unui partid politic — „Uniunea socialistă arabă" — menit a fi temelia politică a regimului și singurul partid autorizat în mod oficial. Cîteva grupări politice au anunțat că se autodizolvă pentru a permite membrilor lor să adere la noul partid. Principalele partide, însă, nu au urmat această cale.

„Uniunea socialistă arabă" s-a dovedit a fi încă de la înființare o organizație eterogenă, grupînd tendințe diverse și chiar contradictorii. Evenimentele care s-au petrecut între timp au urgentat cristalizarea acestor tendințe și radicalizarea conflictului dintre ele. Astfel încît asistăm acum la o ciocnire aproape fățișă în sînul guvernului însuși.

Știrea publicată cu aproape o lună în urmă de ziarul libanez *Al Moharrer* privitoare la demisia din guvernul irakian a 12 miniștri (adică jumătate din membrii cabinetului) a căpătat nu de mult o confirmare oficială parțială. Comunicatul oficial vorbea de demisia a 7 miniștri, ca urmare a apariției unor divergențe în probleme de bază ale politicii interne și externe. Alte surse vorbeau despre arestarea unui important număr de personalități de vază. Ministrul informațiilor și al orientării naționale, Abdel Kerim Farhan, considerat unul din cei mai influenți oameni politici ai regimului, a plecat pe neașteptate la Cairo, iar postul lui a fost preluat în mod provizoriu de un alt membru al cabinetului. Ziarul amintit afirmă că printre problemele divergente se află proiectata uniune cu R.A.U., politica față de kurzi și activitatea „Uniunii socialiste arabe", cu alte cuvinte problemele care reprezintă punctele cardinale ale orientării regimului de la Bagdad.

Anumite frămîntări sînt semnalate și în armată, printre persoanele care s-ar afla sub stare de arest găsindu-se și comandantul aviației. „Pericolul unei lovituri de forță din partea uneia din fracțiunile existente, scria *Le Monde* încă înainte ca situația să fi căpătat ascuțimea de acum, provoacă un climat cu atît mai apăsător cu cît regiunea Bagdadului a fost golită de trupe, prin trimiterea grosului lor în nord".

Și în rîndul forțelor aflate în opoziție s-a produs un proces de cristalizare, războiul din nord acționînd în acest sens ca factor determinant. Mișcarea kurdă și-a regăsit coeziunea, după ce în toamna trecută disensiunile interne ajunseseră într-un punct culminant. O evoluție similară s-a produs și în unele partide burgheze, și chiar în partidul Baas. În sînul acestuia din urmă a început să acționeze o aripă de stînga, care s-a și constituit într-un partid de sine stătător. În ce-l privește, Partidul Comunist din Irak și-a definit poziția în cadrul unei declarații aprobate la plenara Comitetului Central din aprilie a.c. și supuse dezbaterii întregului partid. Declarația se pronunță pentru constituirea unui front unic al forțelor democratice, pe baza unei platforme care să prevadă restabilirea drepturilor democratice, amnistie generală, rezolvarea echitabilă a problemei kurde, dezvoltarea economiei pe baze sănătoase și alte deziderate ale maselor populare. Problema constituirii unui asemenea front național se află la ordinea zilei și unele știri vorbesc despre iminența începerii unor tratative între partidele și grupările interesate în vederea adoptării unei platforme comune.

Relațiile cu R.A.U.

O constantă a politicii externe irakiene din ultima vreme a fost promovarea unei apropieri de R.A.U. Se știe că încă în timpul regimului baasist au fost încheiate acorduri de unitate cu R.A.U. și Siria. Baaziștii au încercat să folosească lozinca unității arabe pentru a-și extinde dominația în lumea arabă. Cînd planurile lor au fost dejucate, ei au repudiat aceste acorduri. Înlăturarea baaziștilor în Irak a permis reluarea relațiilor între această țară și R.A.U. pe baze noi. Cele două țări s-au pronunțat pentru realizarea unei uniuni între R.A.U. și Irak în etape succesive, gradate cu grijă. Președintele Aref declara într-o convorbire cu un corespondent francez: „Unitatea siro-egipteană ca și acordul federal tripartit încheiat între Cairo, Damasc și Bagdad în aprilie 1963 au fost în mod incontestabil eșecuri. Trebuie să căutăm cauzele acestor eșecuri în lumea arabă ca și în intrigile imperialiste... De astă dată vom proceda cu prudență, înaintînd pas cu pas".

În mai 1964 au fost semnate la Cairo acorduri privind realizarea în etape a unității dintre cele două țări, pentru prima etapă fiind constituit un consiliu prezidențial unificat. Acest consiliu urmează să hotărască asupra etapelor ulterioare.

Potrivit părerii unor comentatori, există unele indicii că în relațiile Irakului cu R.A.U. se fac simțite în vremea din urmă anumite dificultăți. Una din cauzele principale o constituie tot războiul din Kurdistan. Se pare că președintele R.A.U. este preocupat de pericolele pe care le implică pentru lumea arabă deschiderea unui nou front militar, într-un moment în care însemnate efective egiptene sînt angajate în Yemen. De la reluarea ostilităților în nord proiectele de uniune au rămas în suspensie și măsurile practice în acest scop nu au fost adoptate în ritmul prevăzut.

■

Situația din Irak a redevenit acută. Tendințele contradictorii ale cercurilor conducătoare și activizarea considerabilă a opoziției sînt elemente care ar putea rezerva surprize pentru viitor.

Nestor RATEȘ

LUPTELE DIN KURDISTAN

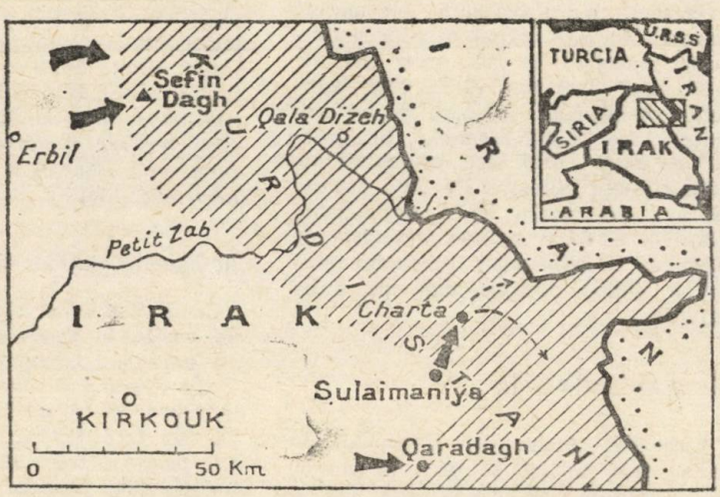

În Kurdistanul irakian se desfășoară lupte violente. Trupele guvernamentale ale mareșalului Aref încearcă să fărîmițeze frontul stabilit de insurgenții kurzi de la frontiera siriană la frontiera iraniană.

La nord de Kirkuk, două brigăzi irakiene, susținute de artilerie și aviație, au încercat să ocupe muntele Sefin Dagh, fortăreață a dispozitivului kurd. Potrivit unor informații recente primite la Beirut, cinci atacuri lansate de soldații irakieni au fost respinse de „pech merqué" (cei care se află în fața morții), nume pe care și l-au luat partizanii din divizia a doua kurdă comandată de colonelul Rașid Sindi.

Mai spre est, la nord de Sulaimaniya, alte două brigăzi irakiene au atacat Charta, de unde statul major al trupelor guvernamentale ar dori, pare-se, să împingă două tentacule în direcția nord-est și sud-est pentru a atinge frontiera iraniană. O brigadă kurdă, comandată de colonelul Abdelwahab Atrushi, fost colonel în armata irakiană, apără Charta, spre care a fost îndreptată o a doua brigadă kurdă comandată de un alt ofițer fugit din armata guvernamentală.

În sfîrșit, la Qaradagh, la sud de Sulaimaniya, au loc lupte între o brigadă irakiană încercuită în această localitate și o brigadă kurdă comandată de un fost căpitan din poliția militară, colonelul Nuri Mahruf.

Este interesant de subliniat împărțirea nouă a unităților kurde în două divizii — prima staționată în regiunea Mossul, unde pentru moment domnește calmul — și trei brigăzi independente legate prin radio de postul de comandă al generalului Barzani, comandantul șef al armatei insurgente. Sîntem departe de „încăierările cu cîțiva bandiți" de care vorbea postul de radio Bagdad.

Pe de altă parte, la luptele actuale participă mai multe mii de oameni de fiecare parte. Războiul de partizani din primii ani s-a transformat într-un război adevărat.

(Din LE FIGARO)

În adîncul Oceanului Atlantic

Pînă astăzi, apa este primul mediu în care cuceririle științei moderne au întrecut imaginația lui Jules Verne. Nici un cosmonaut nu a ajuns pe Lună, nici un explorator n-a vizitat centrul Pămîntului ; în schimb, trei francezi – comandantul Houot din marina națională, profesorul Pérès și inginerul Delauze – au atins fundul Oceanului Atlantic. Adîncimea : 8535 metri. Locul : „groapa" Porto Rico. Performanța a fost realizată pe batiscaful „Archimède".

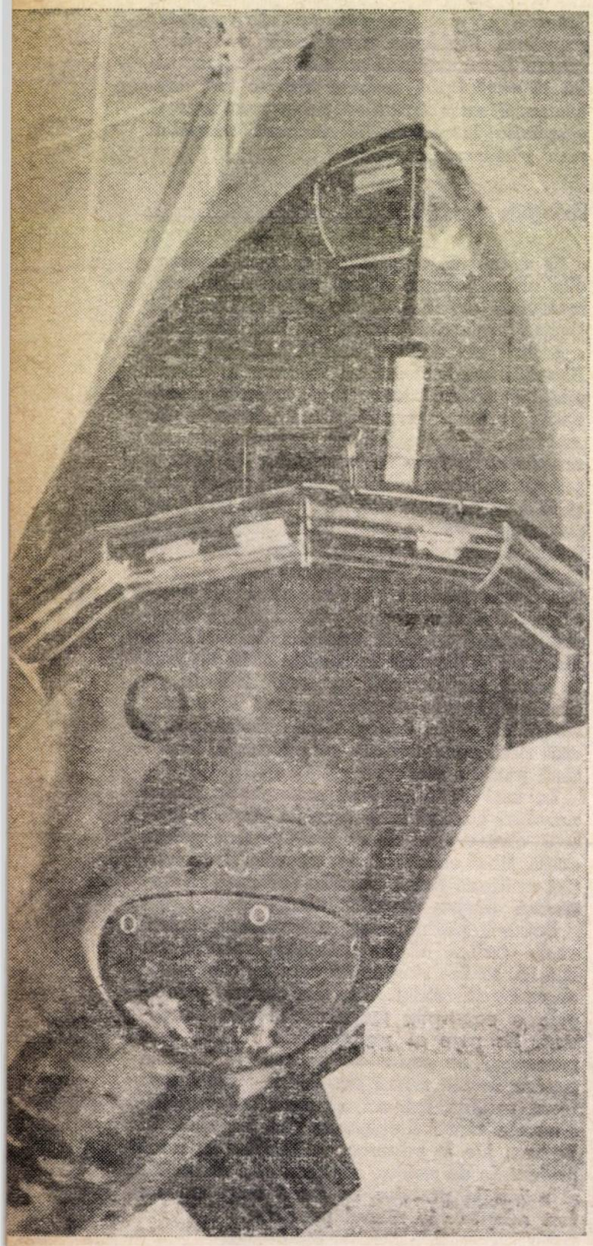

Batiscaful lui Houot, care s-a așezat pe „vatra" oceanului, în „groapa Porto Rico", cea mai mare adîncime din Atlantic : 8 535 m

În efortul său de a cuceri adîncimile marine, omul a inventat — în ultimii 170 de ani — o serie de aparate menite să-l ajute a explora zonele subacvatice. Scafandrul lui Klingert — al cărui costum pare astăzi o mașină de spălat rufe — a izbutit să coboare la o adîncime de 5 metri în anul 1797. Primul scafandru cu cască apare abia peste un secol : în 1891 ; recordul său : 10 metri. Locotenentul Damant coboară, în 1906, la 75 metri sub nivelul mării. Doi ani mai tîrziu, abatele Raoul construiește un pescuitor de bureți, asemenea unei scoici de metal, cu care atinge adîncimea de 99 metri. De aici încolo, progresele sînt considerabile : în 1930, batisfera inventată de William Beebe atinge 435 metri adîncime ; peste cîțiva ani, benthascopul lui Barton coboară la 1 358 metri. Piccard realizează 3 112 metri cu o batisferă, dar marina franceză întrece curînd această performanță, ajungînd la 4 039 metri sub nivelul mării. Iată însă că în 1962 batiscaful „Archimède" se așază pentru prima oară pe fundul oceanului, în „groapa" de lîngă Porto Rico, cea mai mare adîncime din Atlantic. De data aceasta nu mai era vorba de o performanță sportivă, ci de o acțiune conjugată de explorare a adîncurilor submarine pentru a obține anumite date de ordin științific.

Campionul adîncurilor

Batiscaful „Archimède" e un fel de balon care, în loc să urce în stratosferă, coboară sub nivelul apei. În loc de nacelă, are o sferă de oțel ; în loc de hidrogen, conține 162 000 de litri de benzină mai ușoară ca apa. Lestul tradițional al aeronauților a fost înlocuit cu bucăți de fier, reținute cu ajutorul unui electromagnet. Pentru a se scufunda. „Archimède" trebuie să-și umple cu apă cele două rezervoare goale, unul așezat în spate, celălalt deasupra sferei în care se află cei trei oameni. Pentru a se ridica la suprafață e de ajuns o apăsare pe un buton : curentul electric se întrerupe, iar bucățile de fier reținute de magnet cad în apă, micșorînd greutatea batiscafului. Sfera care-i conține pe cei trei scafandri cîntărește 19 tone ; pereții ei de oțel au o grosime de 15 cm. Diametrul interior este destul de mic : 2,10 metri. Trei hublouri permit examinarea mediului înconjurător cu ajutorul unor lunete binoculare. Dacă ne gîndim că înăuntrul acestei sfere se află o mulțime de aparate, este limpede că spațiul în care se mișcă cei trei scafandri este foarte redus. În plus, ei trebuie să suporte o căldură destul de ridicată (35 grade) și foarte încărcată cu vapori de apă (umiditate sută la sută). O serie întreagă de aparate constituie garnitura științifică a batiscafului : ele sînt menite să ia probe la diverse adîncimi, să facă studii de gravimetrie, biologie submarină, transmitere a curenților magnetici în scoarța terestră etc. Un aparat de televiziune și două aparate de fotografiat, prevăzute cu patru „flash"-uri electronice, au rolul de a fixa pe peliculă „minunile" pe care cei doi scafandri le-au admirat cu ochii liberi, furnizînd astfel documente de preț pentru un studiu ulterior.

În tot timpul coborîrii, „Archimède" a comunicat cu suprafața prin semnale Morse, transmise prin ultrasunete. Sub batiscaf se află un dispozitiv special, un fel de pod rulant, care a cules specimene ale faunei subacvatice. Plase de „recoltat" plancton au intrat în funcțiune, în timpul întoarcerii la suprafață, la 5 niveluri diferite. Timp de 3 ore, cît a stat pe fundul oceanului, batiscaful a avut posibilitatea de a se deplasa, grație unor elice verticale și orizontale. „Archimède", campionul adîncurilor, este un adevărat laborator științific.

În imperiul peștilor orbi

Jean Mézerette și Maurice Jarnoux au relatat, în *Paris Match*, etapele acestei uimitoare coborîri pe un alt tărîm.

„În exterior, lumina pare să scadă și, la 200 de metri, cu toate că întunericul nu este încă deplin, aprindem reflectoarele pentru a putea distinge cît mai bine formele vieții animale, a identifica speciile abia întrezărite, a aprecia densitatea și constituția planctonului. Timpul trece și manometrul arată 800 metri adîncime. În mod regulat, Houot aruncă lestul ; trebuie să ne eliberăm de o tonă de lest la fiecare mie de metri, dacă vrem să menținem viteza de coborîre în jurul unui metru pe secundă.

— La ce adîncime sîntem ? întreabă Pérès.

— 6 150 metri, răspunde Houot.

E momentul să încetinim coborîrea ; viteza scade la 50 de centimetri pe secundă. De 3 ore, fără întrerupere, Pérès nu și-a dezlipit ochii de pe lunetele binoculare. A deslușit organisme minus-

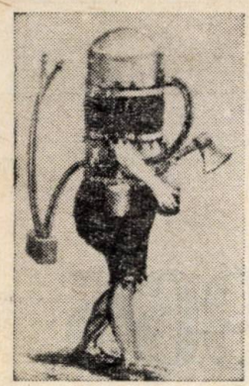

1797
Scafandrul lui Klingert. Adîncimea : 5 m.

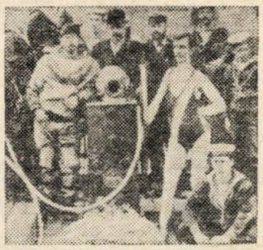

1891
Primul costum de scafandru cu cască. Adîncimea : 10 m.

1906
Locotenentul Damant în costumul său „Spanek". Adîncimea : 75 m.

1903
Pescuitorul de bureți al abatelui Raoul. Adîncimea : 99 m.

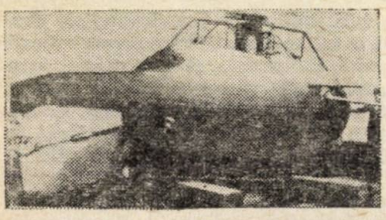

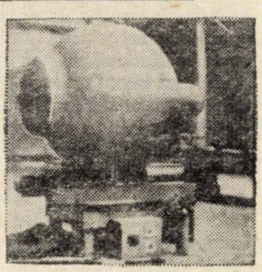

1930
Batisfera lui William Beebe. Adîncimea : 435 m.

cule, uneori fosforescente, plutind cu miriadele, și pești stranii defilînd cu mare iuțeală prin fața hubloului. Începînd de la 6 500 metri, se observă o sensibilă reducere a numărului și a speciilor de animale.

Ne apropiem de fundul „gropii". Sonda arată o distanță de 1 000 de metri. Houot renunță la o cantitate mai mare de lest pentru a domoli căderea lui „Archimède" : viteza ajunge la 20 metri pe minut. 300 metri, 200 metri, iată momentul emoționant al atingerii fundului. Ce vom găsi oare ? Nămol, stînci, viețuitoare ? Acum Houot aruncă lestul în mici pachete, la intervale egale. Avem impresia că nu mai coborîm, dar curba indicată de sondă ne arată că ne apropiem încet de fund : 50 de metri, 40 de metri, 30 de metri. Încă nu se vede absolut nimic. La 20 de metri, Pérès strigă : „Se vede fundul oceanului !". Houot se repede la celălalt hublou : o pată albăstruie care pare destul de îndepărtată apare din adîncimea apelor negre ; se lărgește și se apropie ; 10 metri : acum putem distinge un nămol cenușiu, ușor ondulat de curenții marini, cîteva bucăți de stîncă, o cutie de conserve goală și o bucată de carton. În jur deslușim mai ales rămășițe vegetale, frunze uscate : pentru animalele de pe fundul mării, aceste deșeuri de materie organică reprezintă o hrană nesperată.

— „Uite, există pești !" strigă Pérès. Au o culoare albă-trandafirie și înoată cu mișcări de sfredel ; am impresia că sînt Caroproctus. S-ar părea că sînt două specii : una mai mare, de circa 25 cm, și alta mult mai mică. Ce rău îmi pare că nu putem să prindem niciunul ! Vă dați seama ? Niciodată nu s-a pescuit vreun pește la o adîncime de peste 7 700 metri. Iată, în clipa asta se văd cinci sau șase. „Dă-mi te rog sugativa, să șterg ocularul. Mulțumesc..."

Abia simțim o ușoară zdruncinătură : batiscaful s-a așezat pe fundul oceanului, la 8 535 metri adîncime. În jurul lui, se ridică cu iuțeală un nor de nămol, care întunecă hubloul : nu mai vedem nimic. Ca de obicei, așezîndu-se, „Archimède" a scormonit stratul superficial de sedimente, care s-a ridicat ca un nor prin apele înghețate. Temperatura exterioară a crescut puțin. Ne îmbrăcăm puloverele. Și dintr-o dată uităm că sfera noastră suportă o presiune considerabilă, aproape o tonă pe cm pătrat ; uităm că aerul încăperii noastre este rece, umed, că pîinea sandvișurilor are consistența unui burete de celuloză îmbibat cu apă."

O lume care așteaptă să fie cucerită

Aici, pe fundul oceanului, peștii au forme stranii, ca niște flori. În lipsa luminii, nu există nici un fel de vegetație ; de aceea, peștii sînt carnivori sau „detritivori", adică se hrănesc cu tot ce cade de sus. În mîlul de pe fund, zac crabii, viermii de nisip, moluștele. Par niște ființe adormite, dar la apariția prăzii țîșnesc dintr-o dată asupra ei. O lume ce pare fără margini, scufundată într-un întuneric compact, se dezvăluie pentru prima dată ochiului omenesc.

E o lume care așteaptă să fie cucerită și valorificată. Un relief prăpăstios, cu roci care oferă imaginea unei geologii primare, cu munți subacvatici mai înalți decît Himalaia, așteaptă transcrierea lui precisă pe hartă. Se pare că, de la nord la sud, prin mijlocul Atlanticului, pe o lungime de 16 000 km, un lanț de munți formează o contorsionată coloană vertebrală subacvatică. Exact pe creasta ei, un șanț adînc pare a sugera linia de ruptură între lumea veche și nouă : după unele ipoteze geologice, cele două Americi s-au îndepărtat treptat de Europa și Africa, lăsînd să apară între ele imensitatea de apă a oceanului.

Unii savanți susțin că universul subacvatic constituie un rezervor inepuizabil pe care omul de mîine îl va exploata. Sub sedimentele de pe fundul oceanului s-ar afla bogății uriașe : numai zăcămintele de fier și de mangan sînt apreciate la o valoare de 500 000 dolari mila pătrată. Fără îndoială, explorarea acestui tărîm fabulos abia a început.

Ștefan POPA

Este sau nu este viață pe Marte?

Ce ne răspunde MARINER – 4

Comparînd cele 21 de clișee ale „planetei roșii", transmise de nava spațială americană Mariner-4, cu o fotografie a Lunei luată în a doua jumătate a secolului trecut, savantul francez Audouin Dollfus de la observatorul astronomic din Meudon a declarat : „Nu s-ar putea închipui o mai mare asemănare între relieful planetei Marte și cel al satelitului natural al Pămîntului". Forma craterelor observate pe cele două corpuri cerești prezintă similitudini izbitoare. Numărul mai

Fotografiile planetei Marte au fost înregistrate pe benzi de hîrtie în lungime de 600 metri

mare de cratere observat pe Marte s-ar explica — după Dollfus — prin faptul că această planetă e situată într-o zonă a Universului în care fluxul meteoritic este mai intens decît în regiunea Lunei.

În ceea ce privește natura vulcanică a reliefului lui Marte, savantul a declarat că aceasta nu este decît o presupunere. Se știe că astronomii au emis de multă vreme ipoteza deplasării unor nori de praf pe suprafața planetei. Norii de praf, particulele de oxizi de fier nu par prea numeroase, la o examinare a fotografiilor transmise de Mariner-4. Concluzia aceasta — a adăugat el — ar fi justificată de faptul că relieful lui Marte pare destul de neted. Contururile craterelor apar suficient de marcate, nu se observă dune ; dar toate aceste observații trebuie privite cu rezervă deoarece fotografiile ne prezintă doar „detalii" ale căror dimensiuni nu depășesc cîțiva kilometri.

Întrebat dacă pe Marte există anumite forme de viață, Dollfus a opinat că fotografiile planetei Marte nu permit dezlegarea acestei întrebări. Deși Mariner-4 a fotografiat atît regiuni în care „este vară", cît și altele în care „este iarnă", nici o concluzie nu poate fi trasă în această privință. „O asemenea concluzie — a declarat el — va putea fi obținută abia după ce sondele spațiale vor atinge suprafața lui Marte, fapt probabil la sfîrșitul acestui deceniu, poate chiar în 1971".

Savanții de la „Jet Propulsion Laboratory" din Pasadena socotesc că asemănarea planetei Marte cu Luna „va modifica profund teoriile științifice despre originea sistemului solar" și ar putea pune într-o lumină nouă istoria Pămîntului.

Dr. William Leighton a precizat că ultimele clișee au revelat existența a 70 de cratere, al căror diametru variază între 5 și 100 de kilometri. Dacă și restul planetei este asemănător cu zona fotografiată, atunci foarte probabil Marte posedă peste 10 000 de cratere, în timp ce Pămîntul nu are decît cîteva zeci. În ce privește posibilitatea de a exista forme de viață în Marte, savantul american a adăugat că ipoteza aceasta devine foarte problematică prin faptul că „planeta roșie" nu pare să posede oceane sau cantități relativ mari de apă. Viață ar putea exista acolo doar în forme primitive (bacterii sau vegetale), iar Marte s-ar dovedi atunci a fi „poate unicul loc al sistemului solar unde sînt păstrate condiții primitive de existență".

ECUADOR 1965

Calmul aparent, întreţinut printr-o mare grijă de a împiedica difuzarea ştirilor privind mersul vieţii sociale, politice şi economice din Ecuador, începe să fie străpuns. Demonstraţiile antiguvernamentale şi luptele de stradă, care s-au desfăşurat, în ultimele săptămîni, la Quito şi Guayaquil, au avut răsunet în toate ziarele continentului latino-american. Ciocnirile cu forţele de represiune s-au soldat cu morţi şi răniţi. În urma acestor acţiuni de protest sute de persoane au fost arestate. Dintre conducătorii „Juntei patriotice naţionale" — coaliţie opoziţionistă — 16 au fost expediaţi la Asuncion, oraşul care a primit, de mai multe ori în acest an, avioane transportînd persoane politice din rîndurile adversarilor regimului. După această trimitere în exil, cei patru conducători ai juntei militare guvernamentale, Ramon Castro Jijon, Luis Cabrera Sevilla, Marcos Gándara Enriquez şi Guillermo Freile Posso au anunţat că respectiva criză politică „a fost rezolvată" şi că „oraşele Quito şi Guayaquil sînt calme". Cît de calm însă poate fi pămîntul ecuadorian în 1965 ?

Ecoul unui proverb incas

Tot mai numeroşi, cu mers stingher, dispuşi să facă tot felul de munci, cînd sînt întrebaţi pentru ce s-au hotărît să rămînă la oraş, indienii din Ecuador răspund, invariabil, printr-un proverb : să mori pentru ca altul să trăiască. Rostite cu promptitudine pe străzile din Guayaquil, oraşul cel mai mare al ţării, sau în capitală, la Quito, oraşul care conservă poate cel mai bine ambianţa de legendă a imperiului incas, cele cinci cuvinte au — pentru cei ce le înţeleg — rezonanţa tunetelor despletite pe Anzi. Dintr-un total care se apropie de cinci milioane de locuitori, mai bine de patruzeci la sută sînt indieni. O luptă continuă pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă i-a transformat într-o forţă, dacă nu în întregime organizată, de loc neglijabilă. Tocmai de aceea proverbul acesta, care concentrează revoltă şi îmbărbătare, convingere şi ameninţare, pare să reflecte mobilurile lozincilor de luptă.

Un ecou al lui îl poţi avea dacă intri în librăria lui Jorge Coronel Icaza, din Quito, scriitor de mare renume, autor al mai multor romane care reflectă viaţa acestei populaţii, şi dintre care *Huasipungo* este bine cunoscut de cititorii români. Huasipungo este o bucată de pămînt pe care proprietarul unei moşii întinse o dă unei familii de indieni în schimbul a şase zile de lucru pe săptămînă, efectuate de bărbat, şi a muncii permanente în gospodăria sa, depusă de femeia şi copiii acestuia. Cînd se ivesc neînţelegeri, huasipungo este retras, iar indienii coboară în oraş, la Quito sau la Guayaquil, în căutare de lucru. Se împotriveşte cineva ? Icaza relatează o astfel de atitudine : indienii izgoniţi n-au vrut să plece pînă ce nu l-au izgonit şi ei pe proprietar, de peste tot. Icaza a relatat întîmplarea aceasta în 1935, dar majoritatea celor ce se ocupă cu cercetarea diverselor aspecte ale vieţii ecuadoriene sînt de acord că, în privinţa exploatării ţăranilor, de atunci nu s-a schimbat nimic. „Ecuadorul, a declarat un profesor din Quito, este un oraş muzeu al diferitelor forme social-economice..." Ziaristul de la *Cuadernos Americanos*, căruia i s-a făcut această declaraţie, i-a dat şi o exprimare mai concisă, susţinînd că de fapt două lucruri trebuie avute în vedere : sistemul feudal conservat aproape intact şi economia deformată pînă la nerecunoaştere de către penetraţia masivă a capitalului nord-american.

În viaţa politică a Ecuadorului se desfăşoară o veche dispută între reprezentanţii burgheziei industriale şi comerciale, care populează coasta, şi cei ai marilor moşieri, care domină în regiunile muntoase. Primii, în marea lor majoritate liberali, ceilalţi, în aceeaşi proporţie, conservatori, se află de la începutul acestui secol într-o luptă pentru supremaţie. Cele două forţe ale oligarhiei au totuşi, dacă sînt analizate în adîncime, suficiente asemănări. Amîndouă vor să domine, amîndouă vor să cîştige cît mai mult şi cît mai repede, amîndouă vor să concentreze atenţia conducerii statului asupra lor. Exact din aceste asemănări izbucnesc contradicţiile şi, implicit, conflictele dintre ele. Încercînd un compromis între aceste două grupări ale claselor exploatatoare, guvernele au apăsat de fiecare dată pe masele largi, muncitoreşti şi ţărăneşti, înăsprindu-le din ce în ce mai mult condiţiile sociale şi economice. Un singur exemplu : pentru învăţămînt, în Ecuador, ţara cu unele din cele mai elogiate tradiţii culturale latino-americane, se cheltuieşte anual, pe cap de locuitor, 37 de sucre, adică aproximativ 2 dolari. Pentru un cal din armată se alocă 50 de dolari...

Tot acest conglomerat de situaţii şi forţe a situat nu o dată Ecuadorul în pragul exploziei : în 1906, metisul Eloy Alfaro, ale cărui studii mediciniste au anticipat căile lui Pasteur, a trecut în fruntea maselor asfixiate de feudalism, reuşind să-i oblige, temporar, pe moşieri să plătească munca de pe pămînturile lor. În 1912, Eloy Alfaro era ucis împreună cu alţi 6 000 de partizani ai desfeudalizării. În 1922 şi 1933, o femeie, Dolores Casuango, îl reînvia pe Alfaro, reuşind să-i adune pe cei fără de pămînturi într-o uriaşă acţiune. Sute de înfometaţi au murit atunci pe străzile din Quito. În fruntea unei coloane care ocupa în întregime lăţimea unei şosele şi măsura aproape doi kilometri în adîncimea sa, Dolores Casuango s-a îndreptat spre capitală. Un uriaş miriapod, în faţa căruia guvernul

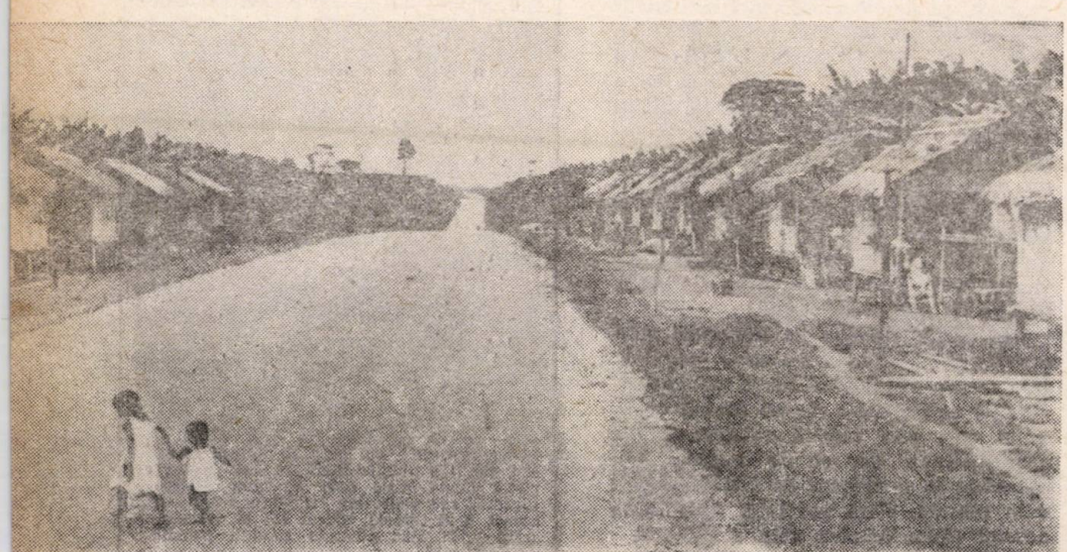

Sat pe o plantaţie de banani, în Ecuador

de atunci, după ce a încercat mitralierele, s-a văzut nevoit să cedeze, făcînd tot felul de promisiuni. Nici una n-a fost îndeplinită. S-a creat însă timp pentru ca forţele poliţieneşti şi militare să se organizeze astfel încît să poată împiedica din timp mişcările ţărăneşti. În 1962 însă, în provincia Tungurahua, cînd unul din marii latifundiari de aici a deviat apele fluviului, lăsînd pămînturile indienilor în paragină, aceştia au protestat. „Dacă aveţi nevoie de apă — li s-a spus — o puteţi cumpăra". Indienii n-au mai întrebat cu ce bani, pentru că răspunsul la această întrebare, nepusă, a venit sub formă de gloanţe. Au fost, în prima zi, treisprezece morţi. Dintre cei în viaţă, 800 au plecat atunci la Quito şi au invadat pur şi simplu senatul. Senatorii i-au cerut ministrului agriculturii să ia măsuri favorabile cererii indienilor. S-au făcut, ca de obicei, promisiuni.

Indienii aceştia sînt cei care rostesc azi sentenţiosul proverb incas.

Tensiune în creştere

Junta militară a preluat puterea la 11 iulie 1963. O relatare succintă a acelui moment este absolut necesară. Arosemena mai era, la 10 iulie 1963, preşedinte al ţării. Era apreciat ca unul dintre cei mai oscilanţi politicieni care se arăta înclinat cînd spre forţele de stînga, cînd — prin concesii largi — spre forţele dreptei. Fiu al unui mare bancher din Guayaquil — Arosemena declarase, cînd era vicepreşedinte, că Ecuadorul trebuie să iasă din sistemul interamerican, iar în timpul unui voiaj în Europa aruncase anatema asupra latifundiarilor şi fabricanţilor din ţara sa, dînd să înţeleagă că face parte din generaţia cu vederi democratice de politicieni latino-americani. După înlăturarea lui Velasquez Ibarra (care a fost de patru ori preşedinte) scaunul suprem i-a revenit de drept lui Arosemena (în calitate de vicepreşedinte al ţării şi preşedinte al Camerei.) În 1962, Arosemena întreprindea un voiaj la Washington, şi revenea la Quito cu un împrumut de zece milioane de dolari. Dar poziţia oscilantă a lui Arosemena a grăbit încheierea scurtei sale cariere politice. Exact la 10 iulie 1963 a sosit la Quito preşedintele gigantului monopol nord-american Grace Lines. S-a oferit o recepţie cu fast în palatul guvernamental. La toast însă, ridicînd cupa, preşedintele Arosemena a rostit textual: „Popoarele din Ecuador şi S.U.A. menţin relaţii cordiale, dar aceste relaţii nu există decît între guverne. Guvernul S.U.A. exploatează America Latină şi exploatează Ecuadorul". Cupele au rămas la jumătatea drumului iar, după 24 de ore, Arosemena era legat de către militari, aruncat într-un avion şi expediat în Panama.

Cei care l-au arestat, actualii conducători ai juntei, au publicat a doua zi programul lor de guvernare, declarînd că vor rămîne la conducere doi ani şi, numai în caz extrem, pînă în iulie 1967. Cei doi ani au trecut, şi quadrumvirii nu par să-şi îndeplinească promisiunea. La 31 decembrie anul trecut au publicat, e adevărat, un plan privind reîntoarcerea ţării la regim constituţional. Caracterul vag al acestui anteproiect a determinat cîteva partide să insiste pentru a obţine stabilirea de date. La 18 ianuarie anul acesta, junta a precizat că nu poate... preciza astfel de termene, dar că problema e în studiu. Primul studiu e deja cunoscut la această oră. Curtea supremă a elaborat o lege-proiect în baza căreia alegerile pot fi contestate, iar cetăţenii ecuadorieni care au locuit mult timp înafara graniţelor nu pot concura la funcţia supremă. Aliniatul a fost întocmit special pentru Velasquez Ibarra care, în intervalele cînd nu-i preşedinte, locuieşte la Buenos Aires. O altă declaraţie a juntei cuprinde hotărîrea ei de a nu se mai reînfiinţa o putere legislativă.

Guayaquil. Demonstranţii ripostează la atacurile poliţiei

Acţionînd din prima zi cu represiuni puternice, condamnînd şi asasinînd, arestînd pe toţi cei ce erau suspectaţi ca simpatizînd cu comuniştii, junta a transformat repede teritoriul ţării într-un pămînt al terorii. Toate manifestaţiile de stradă au fost interzise prin lege. Confederaţia oamenilor muncii şi alte organizaţii cu caracter democratic — suspendate sau „reorganizate".

Metodele de guvernare ale juntei sînt în contradicţie cu interesele celor mai largi mase populare. În reprimarea forţelor progresiste junta s-a sprijinit pe oligarhie, căutînd să tempereze, în acelaşi timp, ambiţiile politice ale celor două partide burgheze. În ultimele luni, însă, anumite măsuri luate de junta în privinţa regimului de importuri şi exporturi au determinat un conflict între guvernanţi şi partidul liberal.

În această situaţie măsurile „disciplinare" luate de guvern au început să fie aplicate şi puţin mai sus. Prima reacţie — importatorii din Guayaquil, în momentul cînd docherii au declarat grevă, şi-au încrucişat braţele în dosul ghişeelor. Mare a fost surpriza poliţiei cînd între organizatorii boicotului, arestaţi, au descoperit pe Amador Marquez, pînă astă-toamnă ministrul comerţului...

Sursa principală de nelinişte pentru junta continuă însă să vină de la cei de jos. Proletariatul ţării, concentrat mai ales la Guayaquil, este elementul de bază al opoziţiei populare. Cu cîtva timp în urmă, la Quito a avut loc o grevă generală a muncitorilor din ramura transporturilor. Sute de autovehicule s-au strîns la marginea oraşului. La luptele muncitorilor de la oraşe se adaugă cele ale sindicatelor lucrătorilor agricoli, *huasipungueros*, tot mai hotărîte în acţiunile lor. Cîteva din terenurile ocupate de ele nu au putut fi recîştigate. Armata s-a dovedit ineficace.

Mulţi dintre fiii celor bogaţi plătesc scutirea de armată. Fiii de ţărani şi cei de muncitori nu pot plăti şi sînt instruiţi în acţiuni de *antiguerilă*, singura specialitate militară care pare să preocupe junta. Dar tot junta a descoperit, cu surprindere, că majoritatea celor instruiţi renunţă la prima parte a cuvîntului, devenind *guerilleros*...

Situaţia juntei devine din ce în ce mai grea. Opoziţia a crescut în amploare. Revendicarea unor alegeri libere şi a unui regim constituţional poate fi în prezent, platforma unor acţiuni comune ale forţelor de opoziţie. Demiterea juntei este principalul obiectiv al unei coaliţii recente de forţe politice care şi-a luat denumirea de „junta patriotică naţională". Poziţia tot mai şubredă a actualilor guvernanţi a determinat pînă şi anumite forţe din partidul conservator să se pronunţe pentru schimbări în viaţa politică.

În ultimele săptămîni s-a manifestat puternic adeziunea intelectualilor la acţiunile populare împotriva guvernului. Junta închisese treptat aproape toate universităţile din ţară, începînd cu cea din Laja şi terminînd cu două la Guayaquil şi două la Quito, ultima în februarie anul acesta. Majoritatea rectorilor şi profesorilor sînt arestaţi. Asociaţiile studenţeşti desfiinţate. Şi totuşi, studenţii împînzesc cu demonstraţiile lor străzile întortocheate şi înguste din Quito, unde clopotele bisericilor, în număr impresionant, bat începînd de la orele trei dimineaţa.

Amploarea demonstraţiilor de masă a determinat fisuri în însuşi interiorul guvernului. În toiul tulburărilor, ministrul agriculturii şi-a dat demisia. La cîteva zile după aceasta şi ceilalţi membri ai guvernului şi-au prezentat demisia juntei militare. Comentatorii desluşesc, în această „demisie", o manevră a juntei care vrea să ofere aparenţa unor schimbări. Noul guvern s-a constituit pe baza unui decret semnat de cei patru membri ai juntei. În faţa valului de demonstraţii populare, junta a fost nevoită să retragă unele din „măsurile excepţionale", dar noua formaţie guvernamentală nu pare să ofere, totuşi, nici o certitudine în privinţa unei transformări politice reale.

Încercînd să se arate cînd „înţelegătoare", cînd dură, faţă de forţele care o presează, junta îşi simte căderea şi vrea s-o îndepărteze.

Dorin NOVĂCEANU

„Filozofie" pentru „manageri"

În economia întreprinderilor industriale capitaliste figura centrală este *„managerul"* (the manager). Scrierile de specialitate din S.U.A. ni-l prezintă ca pe omul care deține postul de comandă, pune în mișcare, organizează și dirijează toate elementele umane, tehnice, științifice, administrative, financiare, comerciale etc., menite să asigure o producție capabilă să înfrunte concurența altor firme (naționale și internaționale) pe piețele de desfacere. „Managerul" este socotit de către ideologii burghezi ca adevăratul „căpitan de industrie", omul de afaceri prin excelență al economiei capitaliste dezvoltate.

În toată această activitate — complexă și riscantă — „managerul" este preocupat de un singur lucru : să obțină un cîștig cît mai mare cu putință. De aceea, profitul întreprinderii — exprimat în bani — este chiar unitatea cu care se măsoară talentul, priceperea și reușita unui „manager". Toate celelalte criterii de apreciere trec pe plan secund. De aici o anumită mentalitate : *mentalitatea de manager*, caracterizată prin goana neistovită după profit. Este o mentalitate tipic de clasă, care exprimă direct, nemijlocit, în forme brutale, faptul că „managerul" este — așa cum a arătat K. Marx pentru o sferă mai largă de oameni — „personificarea unor categorii economice purtătoare ale unor anumite relații și interese de clasă" (Prefață la ediția a II-a a Capitalului).

„Managerul" nu acționează însă de sine stătător. El își desfășoară activitatea într-un vast ansamblu social, într-o lume în care tot mai multe forțe sociale, ivite pe linia progresului istoric, se îndreaptă împotriva lui și a orînduirii pe care o reprezintă pe plan economic. Cercetătorii de specialitate arată că reușita „managerului" depinde de numeroși factori independenți pe care el nu-i stăpînește, dar de care este nevoit să țină seama, începînd cu mișcările și organizațiile muncitorești din întreprinderile proprii.

În aceste împrejurări, profesia de „manager" capătă implicații sociale și politice din ce în ce mai variate și mai dificile, care nu mai pot fi mînuite prin mijloace tradiționale. Rețetele practice de altădată nu mai sînt îndestulătoare. S-a dezvoltat din cauza aceasta, pe lîngă o știință a organizării, care este mai veche, și o *filozofie pentru „manageri"*, numită „managerial philosophy" sau „management philosophy".

Direcția nouă este clar exprimată de profesorul *Mason Haire*, de la Universitatea din California (S.U.A.), în ediția a II-a a cărții sale *Psychology in Management* (McGraw-Hill Book Company, New York, San Francisco, Toronto, London, 1964). Cartea aceasta se adresează în primul rînd „managerilor" ; ea este un instrument de informare, orientare și instruire a lor, pentru a-i ajuta să fie mai „eficienți" în activitatea lor profesională. De aceea, autorul ei adoptă o ținută intelectuală rece, de calcul strict rațional, fără „sentimentalisme" sau alte asemenea „produse secundare" (by-products). Adresîndu-se oamenilor de afaceri, profesorul Mason Haire utilizează limbajul adecvat „afacerilor". El ia ca punct de referință interesele concrete, materiale, ale „managerului".

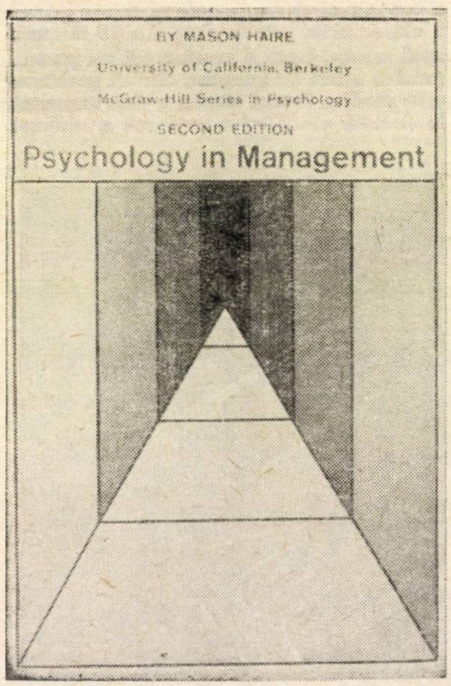

Autorul arată că după cel de al doilea război mondial a apărut în Occident o adevărată mișcare în favoarea unor „relații umane" în industrie, menită să dea o mai mare „satisfacție în muncă", mai multă „fericire" oamenilor, pe motivul că așa este „moral". El precizează însă că „managerii" nu s-au lăsat antrenați în această direcție. Ei au ripostat fără ezitare afirmînd că : „a face pe oameni fericiți nu este treaba oamenilor de afaceri" („Making people happy isn't the business's business"). În prezent atitudinea este diferită : „Trebuie să se acorde o atenție mărită problemelor muncitorești — nu pentru că este un lucru moral (a Good Thing), ci din cauza că atît dezvoltarea întreprinderii, cît și a societății în care ea își desfășoară activitate, pretind acest lucru" (pag. 5).

Industria din S.U.A. are un nivel tehnologic ridicat. Ea se bazează pe „metode, mașini și procese" perfecționate, în măsură să mărească și să îmbunătățească producția și să scadă costul ei. „În general — constată autorul — științele noastre tehnice (inginerești) posedă o vastă și amănunțită cunoaștere a caracteristicilor mașinii, pînă la punctul în care operatorul o ia în primire". (Amintim că operatorul este un om din rîndurile clasei muncitoare.) „Într-o largă măsură cunoașterea și interesul nostru se opresc în momentul în care operatorul intră în acțiune" — în înțelesul că se știu foarte puține lucruri despre operator în comparație cu ceea ce se știe despre mașini. Se arată, în continuare, că dacă faptul acesta nu ar avea nici o însemnătate pentru producție, el ar putea fi ignorat de oamenii de afaceri — dar, în realitate, producția nu este numai opera mașinilor, ci și a oamenilor. De aici „nevoia arzătoare a unui studiu științific al caracteristicilor oamenilor ocupați în industrie (deci ale muncitorilor — *n.n.*), pentru a se ajunge la o cunoaștere egală cu aceea a caracteristicilor mecanice, în așa fel încît să putem maximaliza eficiența ambilor parteneri ai potențialului nostru industrial" (pag. 6).

Logica autorului este simplă. Producția este realizată de mașini și de oameni. Despre mașini se cunosc suficiente lucruri, pentru că sînt construite de oameni, după știința și intențiile lor. Despre oamenii care pun în mișcare mașinile, „managerii" și ceilalți „lideri" ai întreprinderilor capitaliste nu știu aproape nimic, pentru că vin dintr-un mediu social diferit, cu temperamente, caractere, personalități diferite, cu deprinderi, priceperi, sentimente, idei, aspirații tot diferite. Mașinile formează deci factorul *cunoscut* și deci calculabil, previzibil, dirijabil, pe cînd oamenii, factorul *necunoscut*, incalculabil, imprevizibil, nedirijabil al producției capitaliste. Filozofia „managerială" dezbate această problemă sub toate laturile ei, punîndu-se fățiș în serviciul capitalismului, împotriva clasei muncitoare. Ea refuză poziția „moraliștilor" și „predicatorilor", pentru a adopta poziția „managerilor" înșiși. Limbajul ei este fără echivoc. Le spune „managerilor" :

„Aveți dreptate ! Voi nu sînteți și nu trebuie să fiți filantropi. Întreprinderile industriale nu sînt instituții de binefacere. Caritatea nu este o sarcină a voastră. Voi trebuie să produceți și să cîștigați. Pentru aceasta voi dețineți mijloace materiale suficiente, instalații tehnice corespunzătoare, dar producția nu depinde numai de mașini, ci și de oameni. Pînă acum v-ați bazat pe mașină, va trebui să vă bazați pe ea și mai departe. Ați neglijat însă oamenii. Oamenii sînt și rămîn marea necunoscută a întreprinderilor voastre. Este timpul să vă